

Luceafărul

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România

Proletari din toate țările, uniți-vă!

PATRU DECENII DE CULTURĂ SOCIALISTĂ

EPOCA NICOLAE CEAUȘESCU —

o epocă de puternică afirmare a literaturii și artei

Fondul principal al culturii române

Prin organismul viu al culturii românești pulsează astăzi curentii de adâncime ai patrimoniului spiritual făcut în decursul celor optzeci și șase veacuri de lucrare a poporului român asupra lui însuși. Continuitatea istorică a eforturilor creatoare, după cum este surprinsă și de fericită expresie a lui Bălcescu, s-a codificat într-o bogată moștenire culturală, temelie a existenței noastre, lezaur de cucerire și simfonia prin care ne legitimăm în fața lumii. Trănicia legăturilor pe care și prezentul socialist le întreține cu valorile durabile ale moștenirii culturale dovedeste că avem de-a face cu o trăsătură emblematică a devenirii noastre interioare.

Raportarea la tradiție a generat în anii socialismului o problematică inedită, sub multiple aspecte, o temă care nu și-a pierdut actualitatea. Faptul are multiple explicații, de ordin sociologic mai ales, iar cei patruzeci și șase ani de cultură socialistă pe care li aniversăm pot fi apreciați și prin diagrama ce ne-o înfățișează modificările de atitudine față de moștenirea culturală națională. Să ne amintim doar de confruntările critice, adevărate „bătălii” ideologice, prilejuate de reconsiderarea lui Maloirescu, figură tutelară a culturii române moderne, și de multe alte „cazuri” pentru lămu-

rirea cărora s-au consumat energii intelectuale deosebite. Treptat însă, pe măsură ce secolul a înaintat în vîrstă, a devenit tot mai evident adevărul după care ereditatea culturală a unui popor și modul în care ea este valorificată au o pondere decisivă în devenirea sa istorică. Ca atare, raporturile cu tradiția, interpretarea și asimilarea ei alcătuiesc un capitol fundamental al procesului nostru revoluționar.

Congresul a IX-lea al partidului reprezintă o piatră de hotăr și pentru înțelegerea acestui proces de valorificare a moștenirii culturale. Semnificațiile politice și consecințele practice ale noii viziuni instaurate atunci se dezvăluie în toată amploarea lor. Am descoperit, ca într-o clipă de revelație, sensul unor adevăruri fundamentale pentru istoria noastră. Axul vieții spirituale a dobîndit treptat înclinată sa firească în raport cu polul magnetic al creației originale și al specificului național. Acțiunea sistematică de repunere în circulație a valorilor patrimoniale a avut consecințe benefice în planul creației artistice nemiloșite și în cel al educației. Coincidența cronologică dintre acest-

Grigore Georgiu

Continuare în pag. a 2-a

Dimensiunile unui eveniment istoric

23 August 1944. Are de boltă și sinteză a unei strălucite și multimediate existențe istorice, expresie neperitoare a puterii și voinței poporului român de a se ridica peste vitregiile istoriei, de a sfărâma cătușele oricărei dominații străine, de a-și făuri viitorul așa cum și-l dorește.

Privită în contextul larg al istoriei patriei noastre, cu raporturi atât la epocile de luptă și sacrificii făcute de poporul român pentru păstrarea ființei naționale, pentru dreptul de a fi stăpîn în propria țară, cit și la etapele care i-au urmat, revoluția biruitoare din august 1944 ne apare ca o coordonată fundamentală a devenirii noastre istorice, încorporînd peste secolele mesajul de dreptate socială și națională al tuturor generațiilor care au contribuit la edificarea României moderne. În acest cadru se dezvăluie în întreaga sa complexitate măreția actului eroic de voință și demnitate patriotică, națională, uriasă ridicare la luptă a întregului popor în acest august de foc al anului 1944, prin care s-au pus temelii trănice României de azi — țară prosperă, liberă, independentă și suverană între statele și națiunile lumii.

Prin implicările pe care le-a avut asupra destinului istoric al națiunii noastre, inaugurînd o epocă nouă în istoria generală a țării, epocă

socialismului și comunismului, dar și prin contribuția adusă la înșuşirea unei trănice a celui de-al doilea război mondial, revoluția română înecută în august 1944 poartă pecetea caracteristică marilor evenimente, care aparțin deopotrivă, istoriei naționale și universale.

Concepută și organizată în solul realităților românești, declansată fără nici o înțelegere prealabilă cu țările din coaliția Națiunilor Unite privind momentul declanșării sau modul de desfășurare, Revoluția de liberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din august 1944 s-a încrustat în filele de aur ale istoriei ca unul din momentele decisive, cruciale, ale celui de-al doilea război mondial.

Diversitatea și multitudinea surselor documentare dau posibilitatea să se aprecieze la justa lui valoare actual înfăptuit de poporul român acum 40 de ani. Numeroase documente — acte și declarații oficiale, rapoarte ale unor diplomați sau oameni politici, comunicate, comentarii și informații ale unor agenții de presă, posturi de radio și ziare vîsă aceste însem-

Mircea Mușat

Continuare în pag. a 11-a

Tradiția ca modernitate

voluția literii noastre actuale cuprinde, ca direcție principală, reformularea tradiției în planul esteticii moderne. Acest fenomen asigură continuitatea organică a literaturii autohtone prin recodarea specificului național la plusul sensibilității actuale. Complexitatea culturii tradiționale, cu întregul său sistem etico-estetic-filosofic e o sursă inepuizabilă de sugesții novatoare pe plan liric. A fi în spiritul tradiției nu înseamnă a urmări efecte dialectologice și pitorești ci a construi viziuni moderne care evidențiază specificul liric al etnicului nostru. Cînd Blaga spunea: „Eu știu că veșnicia s-a născut la sat” certămintă-mă fapt destul de cosmic al spiritualității noastre. În lirica actuală, contemporaneizarea tradiției generează universuri poetice de o frapantă originalitate, în care structurile stilistice moderne neînfrumusețate mitologice arhaice și toposurile folclorice în forme revelatorii. Poezia chitonică, auzio-nară, a lui Ion Gheorghe structurează o mitologie personală în care mesajele preistorice și folclorice apocaliptice. E o arborescență lingvistică în ton expresionist (pe filiera Cotruș) susținută de o inventivitate verbală impresionantă. Gîndirea țărănească, aspră, dislocă simboluri gigantice într-o simfonie a germinăției. Poezia lui Ion Gheorghe se înscrie pe linia monumentalului. În aceeași categorie intră și creația transilvăneanului Gheorghe Pitu. Miracolul cosmic, redat în imagini primitiv-terifiante, are simplitatea țărănească a iconelor vechi. La Gheorghe Pitu mesianismul ardelenesc naste o poezie sentențioasă în care mentalitatea arhetipală se îmbină cu un ton didactic, pregnant moralizator. Tragismul ancestral, de esență ontologică, e străbătut de obsesii sociale. În poezia Ienei Bălănciuu ritualurile tradiționale îmbracă sentimente existențial-erotice de o acută gravitate. Construită pe forța cuvintelor primare, ale blestemului, rugăciunii, creația poetei pare un exorcism continuu. Specific poetei este tonul ceremonial care dă o eleganță sacerdotală liricii sale. Pe direcția simbolisticii, poezia lui Ioan Alexandru transfigurează eticismul ardelenesc într-un bine universal. Experiența spirituală a poetului, de o nobilă consecvență, topește elementele arhaicite într-un discurs hieratic solemn. Echilibrul bizantin al liricii are, deseori, splendori de vitraliu. O grație precum a oratorilor lui Bach, estompează strălucirile lumii, acoperind totul cu o lumină binefăcătoare. Soralitatea mistică atinge la Ioan Alexandru cotele sublimului. Creator pe linia construcțiilor parabolice, George Albu și-a configurat o

Alexandru Horia

Continuare în pag. a 11-a

Decenii de slavă

Roșie-ntr-un nimb, Patru decenii de slavă Deasupra României Și-a poporului ei.

Soare mereu tinăr Aprens de mina comunismului Peste Carpații din noi.

Lumină de pace, Rază de dor, În visul de țară!

Dumitru Udrea

Corneliu Antim

Continuare în pag. a 2-a

Convergența valorilor

dintre toate muncile omului, cea mai strălucitoare se împlineste în tiria dar sublima recolta a artelor. Nici-o dată suma aritmetică și nici simulat nu pot da dimensiunea unei opere și a viabilității ei. Poate tocmai de aceea creații artistice și este mai apropiată imaginea unui șantier deschiș, înaintul cărui construcția operelor nu este decât o etapă în drumul său. Într-o altă viziune, acestei trude tenace la temelia de frumos a lumii îi este proprie, înainte de orice, competiția cu sine însăși. Atribuit al omului care dă ființă operelor de artă și ființă devenind primeste deopotrivă aureola valorii morale și spirituale a acestuia.

Un pantheon al artelor se clădește anevoie și drumul civilizației umane se împarte între a trăi tensiunea, adesea dramatică, a evenimentelor istoriei și a contempla trecerea în durată a marilor biruințe ale omenirii. Cortegiul de făuritori al chipului mereu îmbogățit al acestui lumii, în care antemergătorii sint filosofii, călătorii pe mările științei și vizionarii politici, urmați de corohotele poezilor și artiștilor în scuturile cărora se oglindesc faptele și carele triumfale ale făuritorilor de istorie. Căci,

dincolo de spasmele existenței sale vremelnice, omul dăinuie prin eternitatea aspirațiilor sale creatoare, în care coexistă deopotrivă principiul activ și calitatea de participant-măști și cel sintetizator al calității de martor. Artelul este hărăzit locul privilegiat, prin care destinul lui al omului deprinde lecția deplinei sale alcătuiri morale și spirituale.

România artistică a trăit după 23 August 1944 un asemenea moment de relevanță a propriei sale vocații constructive. Se încheia o epocă și se născu o altă. Răscrucă a istoriei pe care artelul nu puteau să nu o resimțită și apoi să o formuleze în actual cu totul elaborat al conștiințelor și, desigur, al creației citorva generațiilor de artiști. „Impotriva demenței, care ar mai putea încerca să inmutlească ruinele în jurul său — roștea la vremea aceea strălucitul filosof al culturii care a fost Tudor Vianu — omul de azi înțelege că principala lui misiune este să construiască opere, să refacă și să îmbogățească civilizația lui”.

Superbă afirmare a rostului unic și nobil al

ARC DE TRIUMF

Se simt razele marilor sărbători, puterea ei de suflet care se cuprinde și de cer și de pămînt acum, se simt, în arcuirea de gînd peste țară, luminile acestei lumi care adună în durată și sensurile ei fapta a patruzeci de ani. Cu acel punct viu, de început, acel orizont larg, în confluența de nădejdi și aspirații ori cu acea temelie, cu acel reazem a tot ceea ce s-a născut și a luat calea celor mai profunde și înnoitoare transformări, actual istoric de la 23 August 1944. Și tot ce înseamnă starea la zi a libertății, în impactul ei politic, economic și social, la starea întregii țări și în spațiul concret de referință al fiecărei biografii, la altitudinea pe care ne-o dă însăși realitatea materială și spirituală și pe poezia forței pe care ne-o înșuflă înseși idealurile pe care ni le-am asumat. Pentru că, evident, acest an unic prin configurația sa jubiliară, poartă pecetea istoriei vii și tumultuoase sub semnele și în inima căreia țara, odată cu decisivul eveniment petrecut în urmă cu patruzeci de ani, s-a contînat într-o altă lumină și sub o nouă zodie, pentru că în deplină și hotărîtoare conștiință de sine să poată gîndi, munci și trăi azi într-una dintre cele mai înfloritoare epoci ale sale. Epoca Nicolae Ceaușescu. Și aceasta este de fapt starea, nouă și înconfundabilă ei stare, această este suprema și înconfundabilă ei emblemă de spirit, această este supremul și incontestabilul ei argument în fața viitorului: a acest neasemuit pisc, arc de triumf al împlinirilor prin care ne exprimăm și care ne explică în unitatea noastră de nezdruccinat în jurul partidului, al secretarului său general, angajați total într-o operă de cele mai largi și mai culezătoare proporții. De aceea acest an jubiliar, marca sărbătoare de care ne apropiem și ale cărei raze le resimțim în inima și pe chipul însuși al patriei ne certifică un tonic sentiment al mîndriei și satisfacției. Și odată cu el un gînd viu de recunoștință față de înaintași, față de eroii țării care s-au jertfit și au făcut din acel august de acum patruzeci de ani o treaptă de pe care s-a putut privi și se privește adine în contemporaneitate.

Lucaefărul

TINĂR ÎN AGORA

„Garoafele-s roșii și din pricina mea..”

Cînd va fi scrisă, istoria vieții literare românești de după 23 August 1944 va trebui să consemneze, încă din primele sale pagini, cu litere albine, un fapt intru totul semnificativ: una din primele organizații obștești care a aderat la Platforma Frontului Național Democrat — amplă coaliție a forțelor de stînga, închepută în jurul P.C.R., la puțin timp după declanșarea Revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, a fost și Societatea Scriitorilor Români. Cu această opțiune politică, deplin edificatoare pentru conștiința oamenilor de literă români, se producea înrolarea lor de facto în avangarda procesului revoluționar ce avea să se desfășoare în România postbelică. Pe de o parte, gestul se înscrie pe coordonata unei nobile tradiții — „Sînt suflînt în suflul neamului meu”, spunea cîndva George Cosbuc, iar pe de alta, dovedea că scriitorul român are vocația participării la plămădirea unei lumi noi pe pămîntul străbunului sale patrii.

Perioada la care ne referim a fost marcantă de activitatea români a mai multor „naturi” de scriitori. Mai întîi, se cutive a fi amintiți acei prozatori și poeți afirmați înaintea sau în timpul primei conflagrații mondiale:

Mihail Sadoveanu, Gala Galaction, Ion Agărbiceanu, George Bacovia. Acestora li s-au alăturat Tudor Arghezi, Al. Philippide, Lucian Blaga, Ion Barbu, Vasile Voiculescu, Camil Petrescu, Cezar Petrescu, Tudor Mușatescu, George Călinescu, Tudor Vianu, Perpessiciu, Șerban Cioculescu, Zaharia Stancu, Eugen Jebeleanu, Mihai Beniuc, Geo Bogza, Mircea Radu Paraschivescu, Emil Botta și mulți alții — scriitori al căror debut editorial a avut loc în epoca interbelică. A urmat „valul” scriitorilor care și-au „adunat numele” pe o carte în primii ani de după cel de-al doilea război mondial — Geo Dumitrescu, Nina Cassian, Marin Preda — și al celor care au debutat în deceniul al VI-lea al veacului nostru: A. E. Baconsky, Horia Lovinescu, Titus Popovici, Eugen Barbu, Nicolae Labiș ș.a.

Autorul „Luptei cu inerția” anunțat recirmentul literii românești ale cărei valori vor ajunge să fie comparabile cu cele ale perioadelor interbelice. El se va produce grație „generației anilor '60”, prin Nichita Stănescu, Ion Gheorghe, Cezar Ballag, Marin Sorescu, Adrian Păunescu, Ana Blandiana, Constanța Buzea ș.a. În același timp, în proză s-au impus nume ca: Dumitru Radu Popescu, Ștefan Bănuțescu, Al. Ivăsiuc, Fănuș Neagu, Nicolae Veale. Paul Anghel ș.a., în teatru — Paul Erera, Teodor Mazilu, Ion Băieșu, iar în critica literară — Eugen Simion, Al. Oprea, Nicolae Manolescu, ș.a. Ultimul „val”, cel al „promoției '80”, este reprezentativ mai ales prin cîțiva poeți.

Marea majoritate a acestor scriitori a avut privilegiul de a trăi în 1945, alături de întreaga țară, unul din marile momente ale istoriei noastre de după 23 August 1944 — Congresul al IX-lea al P.C.R., eveniment cu fertile consecințe pentru viața societății socialiste românești și — implicit — pentru cea a literelor.

Mircea Ichim

Continuare în pag. a 11-a

Continuare în pag. a 10-a

Anonimi ca în natură

această istorie, aceeași realitate, aceeași lume a ideilor și a acțiunilor și același scop unic, viu și călăuzitor — iată, în interconferența lor, câteva din ipostazele unui destin pe care îl deosebește, pe alt de propriu și distinct în cuprinderea și desfășurarea sa, incit el devine și un tonic reflex de „personalitate”. Împrejurările îl pot ajuta, desigur, dar îl și pot amina iar cîteodată, dacă nu de cele mai multe ori, identitățile se recunosc prin ceea ce le unește și mai puțin prin ceea

ce le separă. Distanța din timp nu e aceeași cu distanța față de ideile și nici cu aceea dintre vieți. Sub arcul istoriei, al realității pe care se sprijină și din care se plămădesc, aceste identități se alcătuiesc ca ființă și spațiu al țării, o verticală adeseori invizibilă dar strălucitoare și unică în rezonanța ei, consemnînd în loc de nume, și cel mai adesea în loc de biografii,

A. I. Zăinescu

DAN ZAMFIRESCU: «Accente și profiluri»

Personalitate bine configurată rămâne aceeași în toate manifestările ei. Desi...

pare egală de la savant la „reporter” și invers, este suportul unei construcții întinse...

„știri” se dovedesc la analiza faptelor o frumosa ficțiune, posibilă tocmai datorită calităților...

Autorul Accentelor și profilurilor rămâne preocupat de destinul major al culturii române...

„știri” se dovedesc la analiza faptelor o frumosa ficțiune, posibilă tocmai datorită calităților...

DEMNIȚATEA SCRISULUI

Purtindu-și mândria septentrională de maramureșean ca pe un blazon, Ion Iuga...

Întâi însă că ceea ce era risipit cu demăsurare în cărțile anterioare, se adună acum sistematic...

socialistă, — angajarea, militantisul decantându-se în poezie de partid, abordate direct și pasionat...

Excelente poezii patriotice de citit și de recitat. O patrie omniprezentă în tustrele fețe de timp...

Convergența valorilor

Urmare din pag. 1. truedi omului de azi: „să construiești opere”!

vizuale românești — monocromatizate. Compoziții de evocare istorică sau de inspirație actuală...

Fondul principal

Urmare din pag. 1. le fenomene nu e nici pe departe întâmplătoare...

DOCUMENTE DIPLOMATICE

După primul volum apărut în 1979, iar al doilea în 1982, recent a...

Scrisă cursiv, atrăgător, cartea te poartă ca un roman captivant, pe fașegele întortocheate ale istoriei...

BREVIAR

■ TINARUL SCRITOR ȘI CRESTERA CULTURII ROMÂNEȘTI, se intitulă semnificativ, suita de articole...

PROZI ȘI PULBERE

„România literară” din 8 august a.c. este de-a dreptul impresionantă prin dramatismul nedismulat al noștilor...

LIVRE BOURNAINES

■ LIVRE BOURNAINES, NR. 2 DIN 1984 se impune prin aceeași riguroasă tinută profesională...

REVISTA REVISTELOR

„REVISTA ROMÂNĂ”, nr. 7-8 / 1984. La același nivel înalt, valoric și intelectual, periodic care apare în patru limbi străine...

Generația luptei cu inerția

„Asemenea unei corăbii vii“

desi volumul său de debut, *Moartea calului troian* apărea în 1968, Nicolae Dragoș aparține, prin problematică și prin expresie, ambianței lirice a deceniului opt. Evoluția sa nu a fost spectaculoasă, cu salturi, răsturnări, metamorfoze sau reveniri, poetul fiind o structură echilibrată, de la început atâșat unei formule conservate și nuanțate ulterior. Primul său volum mărturisea un anumit sentiment al cuvintului-magic, într-un sens grav, care excludea dispoziția ludică sau ironică. Senzația „nimbului interior“ conferea poeziei sale o solemnitate accentuată mai târziu, în volumele *Îngdurat ca pietrele muntilor* (1979) sau *Scutier la umbra elipei* (1982). Cuvintul este pentru Nicolae Dragoș, la incertitudinile lirice și mai târziu, în același timp frazil și durabil, marcat de pecetea lucrurilor și conținând o taină resimțită ca mereu activă. De aceea rostirea evită caracterul sentențios al formulării lirice, adevîndu-se astfel principalului registru care este echilibrat-înterogativ.

Emblemele și aspirațiile creației lui Nicolae Dragoș se constituie în primul său volum și se reafirmă în toate celelalte. Poetul nu este expansiv sau patetic, dar are o înteroară tensiune a ascensiunii, o aspirație a „inaltului“, reverbera zborului, a săgetării, uneori ca „delir“ al spațiului, caracteristici care se mențin în volumele următoare. Emblema dominantă este a muntelui, simbol al elanului ascensional realizat și dăinuind etern, mai ales în poezii ca „Cu trupul scris pe nori“, sau „Un imn se cuvine“ în volumul *Zăpezi fără întoarcere* (1973).

O permanentă a lirismului său este sentimentul anotimpurilor, în ipostaza sărbătorească ori în aceea melancolică. Nici euforie, nici dezamăgire, șiarea de spirit a poetului este discretă și fără paroxisme. Încercat de tristele sau de bucurii calme, incintat de răsărituri, iubitor de limpezimi, atras de pulsul vital al sevelor și de mișcarea ierburilor, ori „adumbrat de vise“ poetul nu scrie versuri percutante și clamorose, ci o lirică de notă, de stare de reverie, uneori de melancolie — mai ales în volumul *Ritualetul intime* (1978) în care melancolia se accentuează. Adevărurile existenței sînt simple și familiare, ca în poezia tradițională românească a naturii, a rodului, a concretului: „S-a tot culcat lumina în lacrimă rotundă / palatul năzuindu-și, prin vremuri, pe potrivă / cînd soarele nu are puteri să-l mai răspundă se zbate-n struguri toamna, supusă captivă // ca lacrimile viitel cu grîșă să le stringă / spre faptul scrii oameni veni-vor prin grădina / și cînd lumina-n liniuri va învăța să plîngă / sorbind-o cu-nsetare vor ride cu lumina („Struguri“ — *Ritualetul intime*).

Simplitate nu exclude taina; dimpotrivă, în acest volum sentimentul misterului, prezent în cele mai apropiate forme și fenomene, se accentuează. Nicolae Dragoș nu scrie însă numai poezie de confesiune și de notă, dar și o poezie a imaginării, care tulbură seninătatea reveriei, îndeosebi în ciclul „Catedrala ingenucheată“ din volumul *Zăpezi fără întoarcere*. Totuși, contemplația contaminată de fantezie, într-o dispoziție calmă și melancolică, realizează cele mai frumoase poeme scrise într-o linie tradiționalistă. Trece peste fruntea lumii în legănată colindă — armonioase triplu de pasări albe pururi — / nuntindu-se-n lumina cu taină e-atia spațiu vesnic în clipele cînd cîntul / ce-l urcă-n pragul serii, gîngas, colindătorii / spre a veghea adîncuri, prin vremuri tainici zorii / ce-mbracă în speranțe și-n profetii pămîntului („La răsăritul zilei“ *Scutier la umbra elipei* — 1982).

Nicolae Dragoș manifesta în primul său volum un anumit sentiment al vechimii și al succesiunii evilor, care reprezintă o altă permanentă a liricii sale, mai evidentă în volumul *Îngdurat ca pietrele muntilor*. Eloziul naturii eterne este asociat cu acela al spațiului românesc, proiectat într-o durată istorică („Aici — pe-aceste pășuni“). Poezia patriotică a lui Nicolae Dragoș este scrisă în această modalitate a evocării strămoșilor, a eroilor naționali și a cărturarilor („Triptic cu Mihai Viteazul“, „Elegie de pandur“, „Glasul“, „Istoria“). Tonul este grav, rostirea solemnă („Scut de etern“, „Ofrandă“). Cele două registre între care se împarte lirica lui Nicolae Dragoș sînt reveria, „ritualetul intim“, expresia de sensibilitate, confesiv-reflexivă, de înteroare și ecou interior, și meditația-evocare, celebrarea spațiului etnic și a prezentelor tutelar (Pentru eterna vatră românească 1983), poezia sentimentalului civic și național. Registre de altfel complementare într-o creație unitară și echilibrată ajunsă la expresia maturității sale.

Sultana Craia

Poezia insurgenței în spirit

Socotesc fericită formula prin care revista „Luceafărul“ își deschide pagina de față, consacrată prezentării — fie și succinte — a celor mai importanți autori români de azi. Fiindcă lupta cu inerția este elementul comun și definitoriu, atît al acestora, cît și al efervescentei epoci pe care o trăim.

Am spus, cu alte prilejuri, că Adrian Păunescu este un poet de forum, un poet al Cetății, exacerbat de gîndul că s-ar putea atenta tocmai la luminile, la strălucirea ei. Că autorul are în cuvînt forța și dexteritatea magicianului electrizînd mulțimile în agora, convocate spre a le împărtași intru poezie, o poezie scrisă parcă și cu inimile ascultătorilor și cititorilor lui, care au sentimentul de a-și fi co-întori. Așa se și explică imensa lui audiență la public, un public ce îi devoră cărțile, făcîndu-le să dispară din librării concomitent cu aducerea lor acolo. Un impact cum nu se poate mai deplin și mai măgulitor între artă și destinatarii ei.

Adrian Păunescu, această uzină de poezie, maree lirică în cel mai bun sens al cuvîntului, ducîndu-și cititorii cu sine și purtat ce e în sine, vas comunicant de simțămînte creator/lector se explică prin participarea demingului de cuvînte și imagini la destinul Cetății și al lumii, pe care și-l asumă, — sentiment reconfortant, transmis plener și auditorului său.

Încornod, iritant chiar, pentru neadormirea sa, acest soldat în tranșeele umanității — poetul fiind și o conștiință de excepție a epocii lui — nu putea să nu cîștige suferințele luptătorilor de frumos și adevăr, neocînd noroaietele dir crîngurile de lumină ale contemporaneității, de vreme ce acestea există, fac parte din noi înșine, și pentru care sîntem răspunzători, cum nu o dată o spune autorul, sarcastic, fără inutilele menajamente: „Pe pămînt avem de toate / Și mai bune și mai rele, / Bune, rele, / Și-nchisori și libertate / Și-a putea și nu se poate / Și ruina și cetate / Genii mari și frunți tembele, / Vînt ce stă și vînt ce bate / Și martiri dar și lichele, / Neapreptate, și dreptate / Și-a putea și nu se poate / Și noroi și stele“.

Dar registrele liricii lui Adrian Păunescu sînt mai multe, exprimate, fiecare în parte, deopotrivă de pregnant, de răspicător în substanța zicerii autorului: „Da, mai avem cîte ceva prin țară, / ceva Carpați, și-o apă tutelară, / și marii noștri, / Acum, cînd primul semn nu ne mai doare, / Și grîul e culcat de o furtună, / Acum, că friele se desorează / Și-nghetul este desprimăvare, // Primește tu această veste bună / Pe care cel ce-o dă, spunînd-o, moare, / E singur, foarte singur fiecare, / Nimeni cu nimeni nu se împreună...“

Poetul e bîntuit și de melancolie, de tristete adesea sfîșietoare, e măcinat de îndoieli și apăsate de premoniții; el — acest hohot de vitalitate, munte de orzătoasă încredere în sine! Conștiința efemerității noastre pe zarea lumii smulgîndu-i de atîtea ori tînguitor accent ecleziastic. Fiindcă arta, ca expresie a autenticității lumii, nu escamotează și nu va escamota niciodată nestrămutate adevărurile de dincolo de

noi, izvorite din inșeși limitele condiției noastre umane: „Cum ne-nconjoară vîrsta și ne-nseamnă, / Și nu mai vor acia care vor, / Din tot frunzișul nostru căzător, / Puțin rămîne, timpul ne condamnă...“

Colocvial, scriind cu inima și din inimă, necomplăsat ca expresie și neterorizat ca elaborare, Adrian Păunescu nu uită nici o clipă că poezia trebuie să comunice și să se comunice, dînd cititorului sentimentul și putința de a fi interlocutorul artistului. Și al artei. Al artei ce respiră pentru toți, din toi porii.

Insurgentul în spirit, nîmbat în expresia liricii lui și de o anume dulce, caldă boemie ce îl apropie frater de cititori, acoperă prin lirica lui un larg spectru al culorilor mintii și inimilor noastre. Din toate aceste registre, fugare evocate aici, se compune imaginea, parcă în relief, a unui nou mare fără de care poeziei românești contemporane i-ar fi urit, și pustiu, și rece.

Hristu Căndroveanu

POEME DE NICOLAE DRAGOȘ

Autoportret

Mă dăruie ochiului mulțimii
ca-ntr-o lentilă nestîrjită
și-mi caut pasul pe potrivă
statura cînd mi-o știu mărită

nimic nu poate fi-năuntru
de nu se-arată în afară
cum soarele nu poate fi
în univers o grea povară.

Șoaptă în griu

Griul țării cum s-a dus
cînd în jos și cînd în sus

aur galben, mișcător
și dator și nedator

și cit plîns-a griu-n lut
presimțîndu-se tribut

cîtă jale pe tulpină
să plece, să nu mai vină

griul țării cum s-a dus
într-un tulburat apus

dar s-au înălțat din griu
spice vii, cu spada-n briu

drumul trist și fără rost
parcă-a fost, parcă n-a fost

griul țării cum s-a dus
cînd în jos și cînd în sus...

Taină

Am săpat la rădăcină
cu o rază fără nume
și-am ivit, tăcut, lumină
de din vreme, de din rure

steaua-n pleoapă n-o să-ți vină
nimic frunza n-are-a-ți spune
de nu sapi la rădăcină
cu o rază fără nume

urcă donul grav prin lume
cum miresmele-n grădina

fără nostalgii postume
fără ipocrita vină

dacă sapi la rădăcină
cu o rază fără nume.

În lujeri impliniți

E vara secerîșului... din lanuri
freamăt de spice urcă în țării
e aur soarele, și-i nins pe bărgănanuri
pe drumul scîns cu zbor de ciocirlii

în lujeri impliniți — ce clipă calmă!
ca liniștea de după bătaie
priviți, cum grele boabele, sub palmă
tesar cu freamăt amplu, de cimpie

cu trudă-n bobul galben cum e luna
minunile naturii-s distilate
un drum din secol, pentru totdeauna
îvește-n lanuri suflete curate

tesare soarele-nsetat... cimpia
o sărbătore e, cu șoaptă lină
cînd spre înalțuri urcă, zvelt, solia
născută din nestînsă rădăcină

e vara secerîșului... și lanul
prevestitor, cu aburi calzi de piine
îmbracă-n foșnet tîndru Bărgănanul
— imn al recoltei și visîndu-l miine.

Istoria

Așa a fost Istoria să fie
nu doar o mult prea simplă
compunere de școală
cu voievozi frumoși
ca să vorbim în tîhnă
armonioasă limbă,
a fost s-avem strămoși
în lupte curajoși.

Așa a fost Istoria să fie
nu doar prea simplu glasul
melodios ce-l naște
un corn de vinătoare
mult prea adesea lacom
și-a fost deschis compasul
rivind la căprioare
și pașnice izvoare.

Așa a fost Istoria să fie
nu doar un tandru și mirific joc
alunecînd pe plaiuri
sub cerul fără nori
mult prea adesea tragic
invirtiri de foc
s-au culețat să-nghită
și nîri și comori.

Istoria e singe curs
la rădăcini de flori amare
e-n ochiul țării vesnic plîns
ce luminează și ne doare
e glas și inimă de țară
nu simplă vorbă de-mprumut
plătînd orgoliului tribut
din toamnă pină-n primăvară.

Nu e un mal de mare moartă
nici vreme vremuind confuză;
Istoria nicînd nu iartă
de e trădată, Ea acuză!

Așa a fost Istoria să fie
nu doar o mult prea simplă
compunere de școală
cu voievozi frumoși
ca să vorbim în tîhnă
armonioasă limbă,
a fost s-avem strămoși
prin vremuri curajoși.

Simple adevăruri

Voi chema pe rînd la judecată
florile și riurile lumii
ele n-or să știe niciodată
să-și arunce lacrima minciunii

martorii voi chema apoi să-mi fie
pășările fără de hotare
ele n-au lumina cu chirie
cînd apun cu arpiile-n zare

și striga-voi către flori să jure
de ce fug și-i singură grădina?
de ce-n riuri unde-s impure?
unde-i rîul, cine poartă vina?

martorii vor bate din aripe
prin tre zboruri negindit de triste
cînd urca-voi ochiul grav să țipe
focuri date nopții să reziste.

liniștea-i părelnică în flori
nestatonic rîul în mers lin
cum ni-e dat să știm de-atîtea ori
zilele ce trec și nu mai vin.

De acasă

Vine dintr-acolo o părere de liniște
ceva ca o aripă, ceva ca o-ntrabare
parcă s-ar juca cineva de-a zborul
ori de-a vopsitul luminii cu soare

vine dintr-acolo un fel de chemare
ceva ca o inimă, nevăzută, de mamă
parcă cineva s-ar juca de-a pămîntul
parcă de-a cerul s-ar juca cineva
vederii duse, tulburată vama

vine dintr-acolo un fel de aprig riu
un fel de suspin al vișei de vie
incîns-e ciocirni
ceva ce se vede vine de-acolo
și ceva ce nu se vede mai vine
ceva ce se-ascunde
ochilor pieziși și străini

fără cuvinte aproape, îngîndurat
bărbătească
mai vine un fel de poruncă, un strigăt
de tăie
pe cînd rîndurile bat văzduhul cu semne
ori luna taie cerul subit însingurat

vine dintr-acolo, în liniște de clopot
pe valuri fără tîrmuri întregul meu trecut
parcă s-ar juca cineva de-a ziua
de-a noaptea parcă s-ar juca cineva
culcîndu-le în prea tăcutul lut.

Din cînd în cînd

Din cînd în cînd, poezii, în ceasuri
de tristețe
cînd stelele nu urcă în versurile lor
ori cînd s-a amurgit izvorul de tandrețe
cînd amăgiri i-apasă pe suflete și-i dor

din cînd în cînd, poezii, în clipele
de teamă
c-au adunat zadarnic în ritmurii arbori,
ape
își amintesc că au, departe-n sat,
o mamă

și-o caută duios cu lacrima din pleoape
dîin cînd în cînd, poștașul în cite-o
poartă bate
să ducă o scrisoare ori un mandat poștal
dar sînt prea multe mame, în mult prea
multe sate
ascunde într-o vale, după un piept
de deal

își trec acolo viața în limpede-mpăcare
și urcă-n amintiri tăcute, după cînd
s-audă, numai ele, de dincolo de zare
cum vine-un fel de suflet, o umbră
de lumină

și lin se duce-n vreme o mamă, pe tăcute
trîind ca pe-o minune viața alor ei
ce vin, din cînd în cînd, în grabă
s-o sărute
să-i lase-o haină veche, o sticlă de ulei

din cînd în cînd poezii, în clipele de
teamă
c-au adunat zadarnic în ritmurii arbori,
ape
își amintesc că au, departe-n sat,
o mamă

și-o caută duios cu lacrima din pleoape.

Robit libertății

Te cînt pe lira mea cu corzi ghimpate
Greu dobîndita noastră libertate
Și dărîndu-mă-ntru-totul ție,
Eu simt, în tot ce murmur, o beție.

Și-atît de copleșit sint eu de tine
Și-atît imi e, cîntîndu-te, de bine,
Atît mă simt luat de-o dulce vervă,
C-aproape ochii mei mici nu observă

Cînd trec de-aceste corzi ce mă inspiră
Și-nceț, încet, mă-ncorporez în liră,
Ca electrocutat de-a dreptu-n plînsu-mi,
Aproape eu cîntînd la mine insumi,

Închis în lira mea cu corzi curate,
Te cînt ca dintr-un pintec, libertate!

Laudă omului

Fie Luceafărul sus și mai sus
Ardă vulcanii și urle atomul,
Ochi ca oi omului niciunde nu-s,
El e cel mare, el, Omul.

Nască-se specii de-a pururi în cer,
Fulgii focă iama și flori focă pomul.
El, muntorul și el cel stîngher,
El e cel mare, el, Omul.

Soarele focă de gardă prin schimb
Boltei bolnave să-i afle simptomul,
Și peste spațiu dar și peste timp
El e cel mare, el, Omul.

El muritorul grăbit și fragil
El umăritul de moarte cu somnul
El cel ce luptă și el, cel umil,
El e cel mare, el, Omul.

Viu fie vesnic, nu carne de tun,
Paznicul firii și rebul și gnomul,
Omul acesta, și rău, dar și bun,
El e cel mare, el, Omul.

Caută-n sine și caută-n cer,
El e chirurgical și el, astronomul.
Știe minciuni dar e-un sfînt adevăr
El e cel mare, el, Omul.

Tare îl fac slăbiciunile lui,
Vale e Omul și virt este Omul,
Peste ce este și peste ce nu-i
El e cel mare, el, Omul.

Noapte

Ce-nțuneric de nori
Pe-nțuneric de brazi,
Ai și unde să zbori,
Ai și unde să cazi.

Vai de cei călători,
Vai de bieții nomazi,
Pe sub neguri de nori,
Printre neguri de brazi,

Între nori păcării,
Între brazi fără noi,
Unde zorii de zi
Nici nu urcă în grai.

O lumină să ai,
O lumină să fii.

Anonima de porumb

Cu roua-n ochi și cu basma curată
Cînd luna era sus în dudul strîmb,
Țărâna ca plecat încet la cîmp,
Să sapsa la porumb încă o dată.

N-a pus nici locaș, nici zăvor la poartă,
În casa ei hoția n-a ajuns.
Singurătatea îi era de-ajuns
Iar omul singur, cit de lesne iartă.

Copiii ei împrăștiati prin lume
Adrese nu aveau în mintea ei,
Ea îi lubea și se gindea la ei,
Dar nu-ndrăznea a-i mai chema
pe nume.

Prăsea porumbul cum era-nvoiala
Și la amiază, cînd s-a-nțors în sat,
O foaie de porumb în mîini a luat,
Să-și lege cu verdeață dulce boala.

Dar nu, ea a tăiat din foaia verde
Și-a lipit-o tainic într-un plic,
Pe plic a scris: „Copiii“ și-n rest nimic,
Și-a pus-o-ntr-o cubie ce nu pierde.

Știa că necules rămîne cîmpul
Și neputînd să scrie, îi ruga,
Pe fiii ei oriunde s-or afla,
Să vină să culegă ei porumbul.

Și de-aș tăcea...

În pădurea de la Ip
Nu auzi cirip-cirip
Numai vîntul hăulînd,
Oase de români jelînd

(CINTEC DIN AMINTIRE)

Și de-aș tăcea m-aș auzi cum țip
Despre această moarte fără chip,
Despre această trecere-n nisip
A vulturilor fără de aripi.
Despre momîntul straniu de la Ip.

Pe crucile făcute de bătrîni
Crucificatul nu mai dă din miini,
O jale fragedă ia trup din stîni
Și singlele mi-l simt zvicnînd în pumni,
Ei au murit doar fiindcă-au fost români.
Nimic nu-i scris pe monumentul lor,
Ei, umiliți, încă o dată mor,
De vîntul blind și-a-toate-iertător
157, un popor,
Pe care toate rînille îl dor,
Bătrîne Ip, pămînt în Tricolor.

Aici, pe deal, trecem privind în sus,
Bolborosînd că sint cei care nu-s,
Că veacul ne-a adus ceva în plus,
Și că s-a spus tot ce era de spus,
Trecutul îl plătîm cu preț redus.

Și nu-i adevărat, în noi prînd chip
De întrebări ucigîi de la Ip,
Cit percepțorii ar mai bate-n porți
Să ia impozite și pe cei morți.

Acești români ucigîi în vis și-n somn
Ca pietrele de moară se tirăsc,
Oriunde se vorbește despre om
Fără-a se ști destinul românesc.

Anestezie

Pe seară, cînd te-atingi de pat, trudit,
Și inima pe creier te apasă,
Cînd crezi că toți ai tăi te-au părăsit
Deodată simți că-ți intră țara-n casă.

Ea-ți vine-n precăma încercatei frunți
Și-ți mingile mult-truditeora mină,
Cu umbrele bătrînilor ei munți
Și cu-n cotarg de rouă și țânnă.

O, Doamne, vin părinții din părinți
În luminat, sfînelic pas de mamă,
Dar și din tine, năvălînd o simți,
În rădăcini e-o floare ce te cheamă.

Rămii sfîrșit, băiotele nervos,
Întreaga viață îți părea un clește
Și, dintr-o dată izbucnînd de jos,
Ea, dulce, țara ta te liniștește.

Aici e locul tău, mărite trunchi,
Aici o taină ochii tăi dezleagă,
Acum, c-o simți din nou, cazi în genunchi
Și dă-i impozit viața ta întreagă.

E-un abur? E un cumpăt? E o stea?
E fructul înfloririi dureroase,
O simți în jur, și-n tine și-i a ta
Pe mare și în propriile case.

Pe cap, ea pune pirosții de domn
Oricînuți fii ai ei care-o slujește,
Deci, tu cel ostent, să trați un somn
Și-n zori, să i-te-nhami împărătește.

O simți cum a venit cînd trebuia,
S-a ridicat să lumineze plînsu-ți.
A pus un căpătîi sub țîmpla ta.
Și ea te îngina din tine însuși.

Ea mîroasa a fier trecut prin foc
Și-a iu în care fiii i se scaldă,
A poce și-a pridvor de busuioac,
A arc întîns și-a colț de piine caldă.

De pat cu osteneală te-ai atins,
Nici pielea ta nu-ți mai era aproape
Și, printr-un straniu și fierbinte nîns,
Lumina țării și-a intrat sub pleoape.

Lumină clară

De e ceva în stare să ne doară,
Lîngă durerea mamei pe pămînt,
Țara și mama împreună sint...
Copii, nu declinați cuvîntul țării!

Acesta a rămas cuvîntul sfînt,
Cu care moșii noștri ne legară,
Curatul, inflexibilul de simț,
Cuvînt-destin, din rivna milenară.

Cuvînt pe care lumii i-l arăți,
Și inimii i-l dai, să se-nțerească,
Durută mamă, țară Românească,
De răzvrătiri și de fragilități.

Irreductibil! Demn! Lumină clară!
Tu, mama noastră, ai pluralul țării.

„O oră din august”

In evolutia de prozator a lui Marin Preda, renunțarea treptată la tematica rurală nu este scop în sine, ci doar componenta unei lupte...

Primum text încadrabil în respectiva categorie este năvăla Indrăzneala (1959). Personajul central, Anton Modan este un tânăr sărac stăpînit de dorința de „a fi în rînd cu oamenii”...

O scurtă și reușită povestire este Soldatul cel miștit (scrisă în colaborare cu Ionel Popescu în 1969). După întoarcerea armelor împotriva armatelor hitleriste...

Albastru zare a morții (1973), cel mai intens text închinat de către Marin Preda luptelor de eliberare antifascistă ale armatei române...

Voicu Bugariu

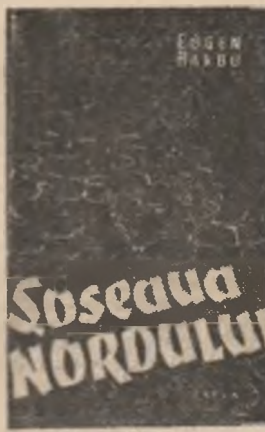
„Recunoaștere îndepărtată”

Romanul „Recunoaștere îndepărtată” al doilea volum din ciclul „Biografie de război” deschis de Radu Theodor în anul 1980...

Eroul principal al romanului este un aviator — dar naratiunea nu zăbovește în lupte de aviație...

mâni, svabi și maghiari în timpul războiului pe un teritoriu controlat de trupe naziste...

„Șoseaua Nordului”

La o nouă lectură, Șoseaua Nordului transmite a ceea ce aș putea numi „sentimentul de intensă participare la evenimentele memorabile”...

Gheorghe Spiridon: „August 1944 - Evocare”

Un eveniment istoric major, cum a fost revoluția de eliberare socială și națională antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944, nu putea să nu atragă pe scriitorul român...

Vornicu și autor este, de fapt, un perete foarte subțire, inexistent de anumite porțiuni — mai ales în partea a treia a romanului...

formării conștiinței de sine, identificarea destinului individual cu destinul istoriei lumenează nucleul ordonat al cărții: umanismul eroic.

La celălalt capăt al scării se găsește Dumitran, cel care în revoluție află sensul și însemnătatea propriei demnități. Eroismul, pentru el, înseamnă opțiune responsabilă, premeditată, inteligentă și luciditate.

Nicolae Georgescu

smulgi din imperiul acesta tulburat, să fugi din marginile lui cit se mai poate.”

Eroul lui Eugen Barbu nu se vor predicatori, după ce a răzuit, nu se dorește agitator lozincarz.

Departa de a fi liniari sau închisi în solitudine, comuniștii din Șoseaua Nordului au o preocupare acută: să realizeze, în realitate, o comunicare...

În romanul lui Eugen Barbu, una dintre creațiile memorabile ale literaturii române postbelice, își defășoară teritoriul între Calea Negustorilor și Șoseaua Nordului.

Constantin M. Popa

„Masa cu oglinzi”

Stefan Banulescu

IARNA BARBATILOR

O particularitate a prozei lui Ștefan Banulescu, care a provocat în epocă o adevărată literatură, a fost acreditarea unei anumite geografii în atingere cu care prezentele epice sau faptele narate intră în sfera fantasticului.

Începutul năvălei transcrie un act de încălcare a granițelor: doi artiști plastici, Martes și Beșevici, sînt conduși de studentul lor, adolescentul Caius...

La rîndul lui, orașul pierdut se anunță mai mult prin imaginea acreditată de un articol de ziare...

Schimbarea perspectivei și modalității de narare în funcție de conștiințele invitate în prim-plan, produce în această năvăla un joc de imagini epice bazate în esență pe focalizarea și deformarea mozaicată a fluxurilor narative...

regele cerealelor, apoi țărani acționind lent, descriși cu migală, transcriind trecerea de la registrul viziunii fantastice la acela al gestului obiectiv concret.

Prin urmare, viziunea epică născută din cuplarea imaginii fantastice cu notația realistă a actelor colective, se apar fiecare după cum vor fi admisi în narare de către autor...

Mirela Roznoveanu

„Cantonul părăsit”

CANTONUL PARASIT

În ciuda unor clișee care se amintesc de copilaria prozei noastre actuale, năvăla Cantonul părăsit a lui Florin Cernat...

În primire postului. Structura de „încadrare” a năvălei este constituită din mișcarea eroului povestitor, de-a lungul unui interval de timp relativ scurt, în acest spațiu rural, unde pulsează o viață specifică...

Cristian Moraru

ROMANUL UNEI ZILE MARI

„Străinul”

Una dintre ipostazele reprezentative pentru starea de spirit a epocii de după război și de după revoluție, pentru simbioza dintre noua problematică și modalitățile prozastice devenite tradiționale, este literatură lui Titus Popovici. „Străinul” (1955) și „Setea” (1958) ilustrează cum nu se poate mai elocvent caracteristicile esențiale ale romanului românesc de după revoluție, cărora li se subsumează principalele ipostaze. Războiul și revoluția devin — lucru firesc — subiectul principal al scrierilor acestei perioade, fie că este vorba de roman, de dramaturgie, de poeme de mari dimensiuni sau de volume de versuri. Limbajul specific ce se constituie acum se dezvoltă însă de structurile literare anterioare.

„Străinul” rămâne, după aproape trei decenii, una dintre cărțile de referință ale anilor '50, chiar dacă „Setea”, carte terminată de altfel ulterior și avântată de experiența acestui roman, îi este superioară. „Străinul” este de altfel străin între cele mai bune cărți despre sfârșitul războiului și începutul revoluției.

Chiar dacă există ceea ce s-ar putea numi un „personaj principal”, adolescentul Andrei Sabin, cartea este construită prin succesiunea unor episoade scrise din perspectiva mai multor personaje episodice (inginerul Varga, Lucian, profesorul Suslănescu ș.a.) ce se interesează cu perspectiva lui Andrei Sabin.

Prozatorul „observă” comportamentul exterior și „descrie” stările interioare ale tuturor personajelor, mai puțin Jurca și Ardeleanu, „văzută” aproape numai din exterior, și prin percepțiile acestora, realizează scene de masă, episoade de panică ori de rezistență, scenele cu „plan general” ori de interior, dialogurile sau desfășurările ample de figuratie. Toate acestea nu ca simplu fundal pentru maturizarea, optiunea și formarea lui Andrei Sabin, ci ca mijloc de a realiza o creație de oameni disperati, cu acțiuni de rezistență, reprezentând substanța narativă a acestei cărți construite din secvențe scrise într-o modalitate tradițională dar care vădește, de pe atunci, atracția pentru expresia cinematografică. Edită la două din Străinul aduce o rectificare necesară asupra felului în care scriitorul prezentase conștințele Dictatului de la Viena. Romanierul este foarte înzestrat pentru realizarea atmosferei generale. Fiziionomiile nu au pregnanță, interiorul nu-l interesează decât ca „indicatie scenografică”, peisajul este inexistent. Proza lui Titus Popovici trăiește prin mișcarea protagonistilor, prin dialog și prin analiza stărilor. Inteligerea motivațiilor, capacitatea de a construi personaje credibile, cu rare excepții prea adese, conferă cărții sansele durate. De altfel romanierul trece simțului măsurii și distribuie elementele cărții astfel încât să evite excesul ilustrativ și exemplaritatea ostentativă. Atmosfera cărții, tensionată, dramatică, ar fi sfârșit prin a fi monotona dacă s-ar fi menținut într-un singur registru. Romanierul are însă și acel necesar înțeles al ritmului, acțiunii și simțului observației ironice prin care introduce un spor de autenticitate. Evenimentele din vara anului 1944 sunt reconstituite nu direct și global, ci indirect, nu ca transfer al documentarului sau ca ilustrație grandilocventă, ci la scara adecvată, într-o expresie cu adevărat literară.

Sultana Craia

„Cronică de război”

Autor de povestiri de război și romane masive, scrise în cel mai pur stil realist, Aurel Mihale face o notă aparte prin ponderea elementului autobiografic, legătură indisolubilă cu acestuia cu romanțarea necesară literaturizării evenimentului trăit intens, nu numai văzută la fața locului cu ochii unui corespondent de război. Povestirea este construită cu grijă, atent, altic este necesar pentru a comunica starea de spirit a episoadelor descrise, dialogurile par rupte dintr-un scenariu de film. Se întâmplă uneori ca dialogul din viața de toate zilele să fie lipsit de percutanță, documentul pur să pară anost pentru omul nefamiliarizat, fascinația evenimentelor trecute se răfrînge asupra întimplărilor propriu-zise, iar involuntar fiind de cele mai multe ori neatrăgător, derutează. Povestirile de război cuprinses în „Cronică de război” sau „Nopti frigurate” adună în substanța lor, presupuse sau chiar adevărate relații ale unor personaje diverse, a unui comandant, unei femei, a unui rănit, ucenic, utecis, reconstituind în planuri mari sau mai reduse, într-un variat tablou cromatic, scene, episoade, felurite aspecte din ceea ce am putea numi fazea războiului purtat din August 1944, din prezua prăbușirii frontului din Moldova și mai târziu pînă în puștele Ungariei și în munții înzăpezii a Boemiei. Aurel Mihale a trăit nemijlocit, din plin, epoea campaniei antihitleriste de după întoarcerea armelor. Bogăția de amănunte tehnice, cunoașterea oamenilor, atenția cu care se apleacă asupra psihologiei fiecăruia, dar mai cu seamă atmosfera particulară a unui război deosebit, timbrul de autenticitate a unor episoade: nopți de veghe, lupte armate, încăierări la graniță, bombardamente etc., reliefațe, prin bogăția și diversitatea scenelor incluse, arată importanța unui război cum a fost acela de după August 1944, jertfa de sînge adusă eliberării patriei. Fiecare personaj își povestește un crîmpet din viața sa, un episod din timpul războiului împotriva fasciștilor, dar toate alcătuit în ansamblu legitimarea atitudinii unui popor.

Nu mai un martor ocular și un participant direct la incleștrările dramatice dintre trupele române și cele hitleriste, înzestrat cu un spirit de observație deosebit și cu o mare capacitate emotivă, dublate de un real talent scriitoricesc, putea să rețină și să comunice metamorfoza unei armate, așa cum a făcut-o autorul „Cronici de război”. Volumul alcătuit este un ansamblu interesant al zilelor lui August 1944, reali-

zind atmosfera vieții dramatice din linia frontului și din frământarea celor rămași acasă. Iată un episod, rețut din povestirea „De veghe”, reținut surescristat ca o cuprinse amănunțit alături de vestea insurecției armate: „După puțină vreme, bucuria și hărmlăia s-au aprins din nou; și a sosit pe neașteptate Tudorache, vinătorul care plecase cu-al lui Bizgău peste munți, ca să dea de știre că noi ne-am ridicat singuri împotriva nemților și am ocupat comuna. (...) Apoi l-a înțeles pe Tudorache că ce s-aude dincolo de munți, în țară, și dacă ce-auziserăm noi de la unguri și nemți, precum c-am întors armele și am sărit noaptea ceea ce biheteriști, sint adevărate...”

„Adevărate s...! Totu-i adevărat! a înfățișat a doua oară Tudorache. Și la București și-n țară, s-au ridicat muncitorii și armata, l-au dat jos pe Antonescu și au sărit dintr-o dată, cu toții pe nemți... E bătălie mare peste tot... Armata a și primit ordinul să se miște încoace, înspre frontieră, ca să libereze Ardealul de sus... Drumurile s-au pline de nemți care fug și nu găsesc scăpare, că tot poporul s-a ridicat în noaptea asta împotriva lor...”

Citite acum, povestirile de război ale lui Aurel Mihale își păstrează prospețimea evocării istorice, sint captivante în scenele de luptă și, cu unele mici ezitări și inadvertențe, inerente epocii în care au fost scrise, rămân pagini interesante despre războiul purtat de către români împotriva armatelor hitleriste, după actul de la 23 August 1944.

Tudor Stancu

Grafică de Gh. Bojan

Patria

Ce-i Patria? Nu e nici deal, nici vale. Nici numele vreunui dintre noi. Nici vreun oraș albit de-nacoronare Nici luptă scurtă și nici lung război.

Nici mama care ne-a adus pe lume Și nici peisajul care-om văzută intii. Nici felul de-a-neca necazu-n glume. Nici țama ce ne-o fi de căpătii.

Și nici ștergar cu piine și cu sare Primindu-ne de-orunde am veni. Nici plins de riu mînd cu el hotare Din nordu-ndurerat spre miazăzi.

Și nu-i nici vorba cu mai multe fețe: „Fereastră”-aici, la mine-n sat „obloc”. Nici tînerțeța fără bătrînețe. Ci toate astea, toate la un loc.

Carolina Ilica

Copilărie

Mă-norc în Europa să-l caut pe tata, L-am găsit, în Carpați, l-am pierdut în Tatra... Făptura-i e zidit din amintiri și sînge, lată-l în ușă — nu-l pot atinge!

S-a-norts prelinis / o heită-i dă țirocale, Cartuș-e cîrg — balsam prelung — din poale S-auve primăveri scintie iluzorii, S-a-norts acasă tata îmbătrînit de glorii.

Dan Smoleanu

Descătușare

Avem o țară Cu nume de cîntec Inrdăcinată-n inimi!... Ne-am învățat să privim viața semeț înainte De cînt lupînd Am frînt în două Ragul crîncen Fe care ne jertfiseră În război Destușîndu-ne În August douăzeciștrei.

Teodor Anastasiu

„Labirintul”

Din tetralogia „Timpul și furtunile” de Francisc Păcuraru, încheiată nu demult, face parte și romanul „Labirintul” (1976), unul dintre cele mai importante romane politice ale ultimilor cincizeci ani și în mod sigur cel mai valoros scris de romanier. „Labirintul” pare a fi istoria unui jurnal. Despre ce jurnal este vorba? Publicat la sfîrșitul romanului într-o „addenda”, epilozul manuscrisului lui Sabin Popa cuprîndu-o care eroul și-o pune ce am făcut? Sabin Popa e într-o clinică la Cluj cu coasta zdronbită de gloanțele baronului Illy, în zorile memorabile de 11 octombrie 1944, care au adus pentru Cluj „răsăritul unei epoci mai inclinate spre speranță”, fiind că o să moară în orașul în care i-ar fi plăcut să trăiască și își scrie jurnalul ca să înțeleagă și să se înțeleagă, întrebîndu-se obsesiv: „de ce?”. Întregul roman aceasta și face: construiește cu migală un răspuns întrebării eroului lui. „Labirintul” este analiză obiectivă, meticuloasă, a dramei intelectului român care se jertfește pentru libertatea țării sale. Cum ajunge un bărbat oarecare, căsătorit cu o actriță mediocră și suferind, cu sentimentul clar al esecului ca filosof, cu inertiile certe de intelectual — up-erou cu opțiuni politice ferme, hotărît la sacrificiu și chiar sacrificîndu-se, plînd cu viața „tesiera din labirint”? Un răspuns îl dă autorul într-o mărturisire revelatoare: „Eu nu am avut parte de fericirea de a rămîne izolat de frământările lumii din jurul meu. Dacă așa fi încercat, ar fi avut ea, lumea, grijă, să mă trezească. Căci în momentele ei de dramatism intens, și generația mea a avut prilejul de a cu-

tr-o experiență umană (și acela a fost într-adevăr un asemenea moment) nu poate să nu miste în mod esențial totul în om, de înțelegerea lumii și pînă la fermitea opțiunii umaniste”. Distanța luată de autor este una a înțelegerii evenimentelor de atunci, înțelegerea la care aspiră și personajul care este, să zicem așa, dublul său; Sabin Popa. Se știe că „Labirintul” a și trecut prin mai multe etape manuscrise, existînd mai întii ca jurnal; transferarea lui dintr-un jurnal pur și simplu într-un jurnal comentat (care este o inițiativă modernă făcută cu mîna sigură) a venit fără îndoială din necesități interioare. Sub forma jurnalului, înțelegerea evenimentelor și a dramei lui Sabin Popa erau limitate; concentrarea acestuia dă o analiză completă, obiectivă, a lungii eclipse umane care fusese războiul cu efectele lui. S-au făcut în mai multe rînduri aporuri între „Labirintul” și „Padurea epinzurilor”. Nu sînt, desigur, numai aporuri tematice (război, situație politică etc.) ele sînt, credem, profunde, structurale, fiind de cultur psihologismului, chiar de modernitatea lor de esență. Iată, asadar că un roman nou, postbelic, (unde nu lipsește momentul crucial al insurecției, cu urmările lui în care continuarea luptei antifasciste pînă la victorie este cea mai importantă), are legături adevărate în tradiția literară românească; marile momente ale conștiinței naționale se întîlnesc în literatură și produc opere memorabile. Eveniment marcant pînă și în acest roman psihologic, revoluția din august 1944 capătă și o altă semnificație rezultată din înțelegerea evenimentului trăit și nu numai gîndit: o opțiune sau unei idei majore, umane, care are în vedere soarta unei colectivități în clipa istorică esențială. Ca și Apostol Bologa, și cu același patetism, filosoful „rătăcit” Sabin Popa se reabilitează prin opțiune și jertfă, ceea ce-l aduce și răspunsul, înțelegerea, revelația unui scop al vieții mai înalt: „Sufletul meu chinuit de atîtea neliniști cituade și de atîtea probleme complexe tremurase în bătaia unui vînt de întrebări care vine din vremi străvechi și la care nu putem răspunde decît prin propria noastră viață sau poate prin propria noastră moarte. Eu am încercat să le răspund și cred că omul nu poate încerca să facă nimic mai sînt pe pămînt”.

Mariana Brăescu

„Marșul de august”

Un admirabil exemplu de lirism emblematic, probabil cel mai izbit din poezia românească ultimilor ani, este „Marșul de august” (1980) de Ilie Purcaru, pornit de la mai vechiul „Poem al zînelor” pe care Evul Mediu românesc îl cultivase cu insistență făcînd din acela chiar și un stereotip literar. Emblemele aceluși lirism și modern și au arid-conceptual, el ne-a dat acum o răsodire euforică, o recapitulare de esențe, o paradă imaginară văzută în machetă. Aceasta repetiție de forme literare adaptate modernității este proprie poetului (e detectabilă și în „Bunica Bepe”) și el nu a modificat cu nimic din înțelesul lui literar spre a face, la moment, o creație supusă clipei. Literatura este aci în urmare a spiritului creator și imologia concordă cu datele naturale, neînțelecate de artificios. Nimic din ceea ce caracterizează pe poet nu lipsește, de la materia vitală, înbătăită de mediul fizic fabulos, și pînă la ideea de popor străvechi, așezat în forme stabile, ca de obște curînsă de o sîrbătoare universală. „Marșul de august” nu intruchiează momentul istoric și nu reproduce liric fragmente din eveniment, el este laolaltă invocarea rituală, revigorarea mitului, exploatarea tematicii comunitare. Spre a întări sentimentul de literatură și nu de reportaj, poetul a și făcut o compoziție răsodică, sonoră, modificînd timpuri, alterînd prozodia și atunci cînd trebuia să declare a venit cu vaste și prelungi imagini, amestecînd lirismul de afect înalt cu lirismul de lirism nu e rece, emblemele lui trăiesc aci cu o putere care este aceea a naturii. Lentele, căci sînt solemne, desfășurări de emoții, adînci pînă la biologic, se leagă admirabil de rezelele tropote, ca de comenzi militare. Poetul a știut să adune și lirismul de afect înalt în formele pînă la marile festivități definitive, ca aci: „Deci simt că e nevoie de-această floare-a mea / pe care-o țin în mîni ca pe-o zăpădă rară / înfiorare — cîntec de munte — în vîpăile / a acestei dimineți ce-și pune-n cap o țiară / cu am venit cu floarea aceasta din cîmpie / și din semînțele apei și din zăvezii de munți / cu fîcarea mea — o clipă — în amola defilare / a zilei — zic, repașoi! că de v-ating pe frunți”, dar și cadentele scurte, ca răpăduri de tobă, făcînd poezia de o mare suavitate la coregrafia sîrbătoare, regîndind mitul la dimensiunile stilizate: „Dimiteată — repașoi! / esalon viu și stai / în ora efigie / sculptată-n scump email / avalanșă cabrată / sub nouri — pe loc! / gurile toate / repașoi de foc / armele — piramide-n zănit / pe carpații / în ora sculptată / stați! ascultați / schelele-ax / perpendiculare pe cer! / sub rosul zorilor / visul-echer! / jos sataram-le! / un răgaz regnării / penita să tacă / în spumele mării / înfîțez borma / sub munții-meningi / lîngă mările calde / ani XXXV”. Principiul muzical funcționează aci fără cusur și poetul a știut să recapituleze, atunci cînd se potrivește fragmente, să renește formele, să răstăcească invocatiile. Extraordinar document care face mitul modern să retrăiască sub înfățișarea marilor serbări populare. „Marșul de august” e un document de cea mai înaltă valoare literară, un model de valorificare estetică a temei: „(clape de liniste / clape moi de pauze / pentru salve de tun / pentru aplauze) / gata! Sus! / tobele! / au mușii alămuriile! / steagurile! / esalon — drept! / comanda ascultă / sub zori — imbarcarea / pe noua rută! / selectori de uraniu / stindardul suii-1 / DIRECȚIA INFINT / ORDIN DE ZI: CUCERITII-L”.

sînt însă, la Ilie Purcaru, dezvoltate muzical cîci poetul e modern și nu arid-conceptual, el ne-a dat acum o răsodire euforică, o recapitulare de esențe, o paradă imaginară văzută în machetă. Aceasta repetiție de forme literare adaptate modernității este proprie poetului (e detectabilă și în „Bunica Bepe”) și el nu a modificat cu nimic din înțelesul lui literar spre a face, la moment, o creație supusă clipei. Literatura este aci în urmare a spiritului creator și imologia concordă cu datele naturale, neînțelecate de artificios. Nimic din ceea ce caracterizează pe poet nu lipsește, de la materia vitală, înbătăită de mediul fizic fabulos, și pînă la ideea de popor străvechi, așezat în forme stabile, ca de obște curînsă de o sîrbătoare universală. „Marșul de august” nu intruchiează momentul istoric și nu reproduce liric fragmente din eveniment, el este laolaltă invocarea rituală, revigorarea mitului, exploatarea tematicii comunitare. Spre a întări sentimentul de literatură și nu de reportaj, poetul a și făcut o compoziție răsodică, sonoră, modificînd timpuri, alterînd prozodia și atunci cînd trebuia să declare a venit cu vaste și prelungi imagini, amestecînd lirismul de afect înalt cu lirismul de lirism nu e rece, emblemele lui trăiesc aci cu o putere care este aceea a naturii. Lentele, căci sînt solemne, desfășurări de emoții, adînci pînă la biologic, se leagă admirabil de rezelele tropote, ca de comenzi militare. Poetul a știut să adune și lirismul de afect înalt în formele pînă la marile festivități definitive, ca aci: „Deci simt că e nevoie de-această floare-a mea / pe care-o țin în mîni ca pe-o zăpădă rară / înfiorare — cîntec de munte — în vîpăile / a acestei dimineți ce-și pune-n cap o țiară / cu am venit cu floarea aceasta din cîmpie / și din semînțele apei și din zăvezii de munți / cu fîcarea mea — o clipă — în amola defilare / a zilei — zic, repașoi! că de v-ating pe frunți”, dar și cadentele scurte, ca răpăduri de tobă, făcînd poezia de o mare suavitate la coregrafia sîrbătoare, regîndind mitul la dimensiunile stilizate: „Dimiteată — repașoi! / esalon viu și stai / în ora efigie / sculptată-n scump email / avalanșă cabrată / sub nouri — pe loc! / gurile toate / repașoi de foc / armele — piramide-n zănit / pe carpații / în ora sculptată / stați! ascultați / schelele-ax / perpendiculare pe cer! / sub rosul zorilor / visul-echer! / jos sataram-le! / un răgaz regnării / penita să tacă / în spumele mării / înfîțez borma / sub munții-meningi / lîngă mările calde / ani XXXV”. Principiul muzical funcționează aci fără cusur și poetul a știut să recapituleze, atunci cînd se potrivește fragmente, să renește formele, să răstăcească invocatiile. Extraordinar document care face mitul modern să retrăiască sub înfățișarea marilor serbări populare. „Marșul de august” e un document de cea mai înaltă valoare literară, un model de valorificare estetică a temei: „(clape de liniste / clape moi de pauze / pentru salve de tun / pentru aplauze) / gata! Sus! / tobele! / au mușii alămuriile! / steagurile! / esalon — drept! / comanda ascultă / sub zori — imbarcarea / pe noua rută! / selectori de uraniu / stindardul suii-1 / DIRECȚIA INFINT / ORDIN DE ZI: CUCERITII-L”.

„Romanul unei zile mari”

„Romanul unei zile mari” se așază în creația lui Corneliu Leu îndată după „Pîngerea lui Dracula” și înainte de „Romanul nopții de februarie”, însă constituie o creație care se aseamănă mult cu acelea care o însoțesc. Practic, autorul și-a creat un stil din a glosa în marginea evenimentelor rescrînd istoria propriu-zisă dintr-o perspectivă românească și care nu este decît o formă originală, modernă și ingenioasă de a valorifica estetic documente. Nu mai vorbesc că o asemenea inițiativă este și foarte atrăgătoare, plăcută la lectură și foarte instructivă, e o istorie educativă prin mijlocirea literaturii neîntemeiată pe ficțiune. Dacă romanul istoric cu materie fictivă (însă ce este cu adevărat ficțiune în romanul istoric din moment ce regula lui insurmontabilă este plauzibilitatea) dacă nu chiar atestabilul și-a format de multă vreme stereotipul lui acest document istoric, nou, și care este invenția senzatională jurnalistică, este și el pe punctul de a-și crea obligativitatea de natura concepției. Este, mai întii, tirania documentului, fără document, asemenea producțiilor românești din forma în care este existată, pînă bineînțeles să se reformuleze dar în alt fel. Apoi, vine la rînd calculul efectelor literare reieșite din selecția materiei în conformitate cu o idee mai înaltă despre produs. A tăia în carnea documentului exact acolo unde este nevoie și a face din confesiune, jurnal, memorii și act public un fel de emanatii asemănătoare cu acelea ale lumeni ficțiunii — aceasta este ideea. Practic, acest „roman ready-made” este, am observat aceasta, și modern și popular, fascinația realității nemijlocite (care este proprie acestui moment estetic) făcînd din el specia, fără îndoială, cea mai simpatizată.

Corneliu Leu a presimțit această modificare de mentalitate care se explică și nu doar prin sociologia lecturii, ea este o caracteristică a literaturilor moderne în latura lor consumistă, substituind romanul foliolet otocentesc; ca atare, proza lui a căpătăt o astfel de înfățișare și inventivă și educativă. Cei care nu cîntesc colecțiile de documente (care par greoaie, mono-

tone și unele chiar și sint) citesc însă documente excerptate, legate cu interesul, romane-document scrise ca printr-o anchetă la fața locului însă o anchetă de cabinet, făptuită cu multă atenție și cu evaziuni și-a consumat așa era și „Pîngerea lui Dracula”, așa era și „Romanul nopții de februarie”, așa era și „Romanul unei zile mari”. Ziua aceea este 23 August 1944 iar reconstituirea, destul de fidelă, are în vedere documentele care, numeroase dintre ele, deși se cunosc că este, să admitem iniția reconstituire de acest fel Haralamb Zîncă în „Si a fost ora H” mai facuse una, probabil mai bogată în document comunicat, dar este și aceasta utilă, mai literară în tot cazul, căci spre deosebire de „Si a fost ora H” acest „Roman al unei zile mari” introduce și psihologie și reconstituiri propriu-zis epice, ceea ce accelerează nota pur literară chiar dacă n-o fac cu totul senzatională căci, în adevăr, ce poate fi mai senzational decît evenimentul pur?

Dacă însemnătatea literară a unor asemenea producțiuni e mai întii de felul populist interesînd cu deosebire sociologia recepției, interesul de căpătăt poate veni dinspre istoria pură și bineînțeles dinspre factorul educativ.

Mai întii, istoria; ea se împletește în romanul document foarte strîns și revelația de acte (care nu circula ori circula confidențial) e de cel mai acut interes. Romanierul-documentarist nu scoate decît o dată în viață la iveală documentul inedit și anume doar atunci cînd convoca martorii, ca să zicem așa, neistorici, de căpătăt optica de totuși ziua, însă a depăși cu o clipă poziția istoric oficială acesta îi stă la îndemînă. Cu intuiție și cu talent, el poate să lumineze înfățișări necanonice însă grăitoare față de evenimentul în întregime lui. opînd clarificări la nuanță. Cît privește educația, aceasta este de la sine înțeleasă: romanul-document instruieste, îndreaptă cugetele pe o cale morală căci în esența lui un astfel de produs este eticist și întemeiat pe o viziune morală asupra desfășurării istoriei.

Un roman-document este de altfel și inenarabil, el nu se poate adică povesti, căci acestora presupune a reface încă o dată datele evenimentului pur, care se cunoaște de la „Si a fost ora H” are, de aceea, condiția speciei și a-l desface exegetic ar fi o simplă analiză de confruntări izvoriste: evenimentul literaturii este evenimentul istoriei. Însă prin aceea că romanierul a fixat sub colimator un moment crucial, rezultă că sensul creației este acela de a analiza în „dosarul Dracula” imaginea individului superior înfruntînd mediul ostil ci imaginea unui popor întreg la ora înfrîntării ultimative cu destinul.

A. Silvestri

„Și a fost ora H”

O valoroasă carte-document, binecunoscută, dealteci, cititorilor este și „Si a fost ora H” de Haralamb Zîncă. Ea este gîna de gardă, un citat dintr-o cuvîntare istorică a tovarășului Nicolae Ceaușescu definește peisajele acestei cărți și întregiile autorului: „Istoria trebuie să izvoite întregul proces al luptei revoluționare în complexitatea sa, să pomenească de analiza științifică a realității sociale, să înfățișeze faptele nu după dorințele subiective ale oamenilor, nu după nevoia politice de moment, după criteriul de conjunctură, ci așa cum s-au petrecut în realitate, în condițiile de la sine înțelese de la acea vreme, cercetînd arhive și discutînd cu sute de participanți la eveniment, citînd numeroase volume de memorialistică, autorul reconstitue în cartea sa principalele episoade din ceea ce numim marile acțiuni de la 23 August 1944. Lectura de această carte, pasionantă, căci pune cititorul în contact cu documente și mărturii mai puțin cunoscute, scoate în evidență rolul esențial pe care l-a jucat Partidul Comunist Român, forțele patriotice și democratice în înfăptuirea actului istoric, moment de răsărire pentru destinul națiunii române”.

Decupaje din presa vremii, citate din buletinele serviciului secret de informații, relații ale înfăptuirii conducătorilor P.C.R. cu ofițeri din cercul palatului și cu lideri ai celorlalte partide în încercarea de a edifica o platformă politică comună, reconstituirea „minut cu minut” a momentului crucial al războiului, imaginea de ansamblu a evenimentelor și refacînd atmosfera tensionată din epocă. Ceea ce gîndeau oamenii despre războiul în care țara fusese tirată fără voie, reiese cu claritate din manifestările populației Capitalei, după ascultarea proclamației radiofonice. Haralamb Zîncă decupează un citat elocvent din numărul din 23 august al „României libere” care surprinde entuziasmul fără margini al maselor populare: „Știrea marilor evenimente precutează a seară a sîrpii din cîteva clipe în toată Capitala. Încă înainte de difuzarea la radio a proclamației adresată țării, populația țării simțea, că „CEVA SE PETRECE. Cînd aceasta s-a anunțat oficial străzile au căpătăt dintr-odată, un aspect pe care nopțile de întinerie nu le-au cunoscut nicidată. O însuflețire extraordinară domnea pretutindeni. Grupe de cetățeni se îndreptau spre centru. În fața palatului regal, a ministerelor și a multor alte edificii (..) mulțimea a manifestat îndelung. Urme repetate au salutat vestea eliberării țării. Pînă noaptea tîrziu au răsănat în Capitală strigătele care saluau actul de eliberare a țării”. După acest moment de fîrească bucurie, au urmat, însă, zilele grele de luptă, sub bombardamentele disperate ale aviației germane. Haralamb Zîncă notează: „Singura forță politică ai cărei conducători se regrepuză și rămăseseră în București în flăcări, în vederea conducerii insurecției, era Partidul Comunist Român. În fața palatului, a cetățenilor steag de luptă deasupra Capitalei. «Cetățenii patrii! Lupta cu arma în mînă împotriva cîmpitorilor a început. Din această clipă fiecare român e un soldat al României libere. De luptă noastră depinde soarta țării! Numai acțiunea organizată, sub ordinea și dispozițiile noastre, poate să asigure rezistența și victoria cîmpitorilor miilor pierderi (..). La luptă hotărîtă, cu arma în mînă!».

După cinci zile de incleștrări dramatice, în care ostașii români au dat încă o dată dovada eroismului lor legendar, la 28 august 1944, comunicatul Mareșalului Stat Major anunță: „...trupele române din Capitală au reușit să înfrînce cu deplină încercare peridă a conducătorilor Germaniei de a pune stăpînire pe Capitala țării. Numeroase trupe regulate și formațiuni SS au fost nimicite și capturate. Era o etapă a marșului victorios, pînă la victoria finală asupra hitlerismului. Erau primele ore ale libertății”.

Valentin F. Mihăescu

Ion Segărcianu

Sub nalta stea

Sint patruzeci de ani — solare trepte
De năzire harnică-n lumină,
De cutezări și cumpăniri mai drepte
Sub largul-larg de zare carpatină.

Aici, unde trăim de-o veșnicie,
Ne este munca faptă temerară,
Suprem blazon: „jubire de moșie”,
De tot ce-i freacă și zidire-n țară.

Aici cu dar și rivină ne clădim
Un timp al nostru, viu, clocotitor
Și porți deschidem viului sublim
De-o ne dăra un mare viitor.

Noi știm-ne temeinic țelul, rostul,
Pe „vrem” îl conjugăm cu „implinim”,
Inobilind, rodeste crezul nostru
Sub „nalta stea a demului nostru...”

Coloana infinitului

Flacăra
a pământului românesc:
stele deasupra-
înalt se rotește.

Urcă-mpletite prin trupu-i
izvoarele
să se-nfrățească-n lumină
cu soarele

Păsări în zbor avântat
o măsoară,
cîntecul lor — lamură vie-n triumf
peste țară.

La temelia coloanei-flacăra
EU,
fii și stăpîn
al pământului meu...

Regăsire

Te regăsești, mereu, mereu cîmpie,
Tu — leagăn al copilăriei mele.
Incă-sun strău-ți mindru, ce mă-mbie
Cu maci de purpur, fluturi, filemele.

La tine vin, ca în a plai de suflet
Cu lanuri verze, cîrîngi și izvoare
In care, pururi visător, mă-nucum
Să-mi las în voie gîndu-nalt să zboare.

Mă regăsești aici, ca-ntr-o poveste
Curgînd, ca Siul, dinspre ieri spre azi,
Cu tot ce-a fost cîndva, cu tot ce este
Sortit să-mi fiină-ntruna dorul treaz.

Mi-ai fost și astfel imi rămii, cîmpie,
Tărîm de-aievea, mitic univers:
Peceata ta — însemn de veșnicie —
O port adînc în inimă și-n vers...

dumitru bălaeț

Mă întrebi, copile

Mă întrebi, copile, la șirșitul abecedarului,
care-i cuvîntul cel mai de preț și adînc,
între multe pe care le știi de-acum
amindui...

Și-n sfîcînea literelor Limbii Române,
stau și tot stau, și te-ascuți, și-ți aleg
să-ți scrii înalt, tremurat și frumos:
August

Tu vei pleca de-acum în vacanța de vară
(cea mare!)
și vei fi liber să alergi, să te joci,
să te scolzi,
și e minunat să faci toate acestea, dar nu uită
că luna libertății tale depline corespunde
cu luna
Libertății Patriei tale și-o auzi, de ascultii,
cum țipi-o spun
și pădurile, și munții, și cîmpiele, și apele,
și văzduhul senin:
e August

Tu crești cu umeri în lumină, și e bine așa,
mindru, și voinic, și frumos, și pe umeri tăi
aripi să porți pentru zbor, pentru vis
și iubire...

Și să știi că znicul tău spre înalt e a parte
din zborul cel mare al poporului tău și în
este scris cu litere de flacăra, de noroc și
destin:
August

Cărare printre grine

Cărare printre grine cînd dau în spic
și-s multe
înfiorări prin lanuri cum le stîmbește vîntul,
și valuri după valuri le-opleacă, le ridică,
și tu înoți prin ele cu un catarg de rouă.

Și zău crește-n cale-ți în roșii țări și crude,
mai spre dogoarea vieții înaintînd tu tîne,
în lanuri se coboară prin raze de jar
din ceruri
și-n spice fac făcătoare rotunde-n bolta verii.

Priveste-le cum schimbă culorile cîmpiei,
din negru-verde-n zăbucim în galbena lumină,
aureolă blîndă la nesfîrșit cîntec
ce-n zborul lor spre soare îl saltă ciocîriile.

Din loc în loc vezi macii cu florile rotunde,
ca din adînc de vremuri un semn
de nemurire,
cald, vaporos, fremătînd acolo în depărtări
duhul străbunilor.

Îmbracă-te-n miresme cînd treci prin
bărăgane,
cărare printre grine tu caută intruna,
și glasul lor din lanuri ascultă-n zorii zilei,
și-n miezul ei și-al vieții și cînd răsare Luna.

Celor care au coborît

către temelii

Celor ce au coborît către temelii, anonimii
și dreptii
purători de unelte și de dotine blînde
și jertfe
pentru ca zidul să crească mereu mai înalt
și frumos
în nesfîrșitul făpturii,

Lor — cîntecul Patriei birurilor cu zorii de zi,
Lor — fremătul frunzelor în copaci,
Lor — vîietul de uragan al pădurilor
și murmurul sfînt al apelor din izvoare.

Celor ce au coborît în temelii — mîngierea
cuvîntului peste moarte, luminile lui apropiate.
In rostirea poemului ei să fie mereu cu noi
mai sus, în puterile Soarelui.

Pe soseaua ce leagă Piatra Neamț de Tîrgu Neamț, acolo unde aceasta întinse apele Cracăului, ce coboară vijelios din inima muntilor Stînișoarei, se află comuna Bodești. Situată într-o zonă în care topografia este rezumată în două cuvinte — Agapia, Vărtic — farmecul inegalabil al amintirilor din copilărie — Humulești, Ozana —, vîietului de luptă, tropotului ostrilor încelestate pe viață și pe moarte — Războieni, Ștefan cel Mare —, murmurului domol al izvoarelor minerale, fîmîntuirea de Băițătești, comuna Bodești stă întoarsă cu fața spre patriarhalul Ceahlău, de veșitul Căruia, în zilele senine, se vede Marea cea Mare. Ca a nostalgia a neaprinșului Bărăgan, cîmpia ură serpuind pe valea Șiretului, pînă la Roman, face lumbe de depresione. În Cracău-Bistrița și bruce rămîne în așteptare, trăzîndu-și răsufăra, cu umire, înainte de a încerca să-si reia suusul spre vest, pîndind parca un moment anume, așteptînd parca un anumit om.

Văleatul 7492 (1984), cînd primăvara lîșnește de sub zăpadă, în cîmpul albastru, Vasile I. Tomescu, președintele cooperativei agricole, n-a întîrziat la întîlnire.

Aceasta este povestea lui, zisă de el însuși, și a tărînilor din Bodești, județul Neamț, care, dincolo de particularitatea întîmplărilor, pune în lumină un mare număr de probleme sociale și culturale, de o semnificație universală și a valabilitate eternă, subliniat de tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU: „Sensibilitatea și inteligența tărînilor noastre si-au găsit expresie nu numai în bogăția artei populare de o mare frumusețe, profunde și originale, dar și în înalt cod moral superior, în care sînt înscrise la loc de frunte cîntecul și omnia, dragostea de muncă și de natură, dirigența și neînfricarea în fata creșterilor, vitejia și eroismul”.

Construisem case frumoase, astaltasem drumurile, am tras lumină electrică. Erăm primarul comunei și ce altceva trebuia să facă un primar, decît să schimbe fața unei așezări? Ce altceva decît să aducă civilizația în sat? Am tot făcut treaba asta, cu tot sufletul.

Ceva mai încoace, în urmă cu zece ani, cînd am fost ales președinte al cooperativei agricole, a fost ca o reînnoire a pămîntului, la natura dătătoare de putere și-n doram această reînnoire ca o regăsire a locurilor copilăriei și a lumii ei, o reîntîlnire emoționantă, tandră și nostalgică, în care sufletul redescoperă înconștient, în care gîndurile se adună demul într-un univers al echilibrului și armoniei. Căci lumea copilăriei este mistă de pe care omul coboară în marea sa aventură a cunoașterii și cooperării universului și la care se reîntoarce mereu.

Cu ce să încep acum, că sînt președinte? Bun, îmi regăsisem locul și echilibrul. Mai ce parte? Clipele de reverie se înșirau în fața ochilor mei, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că convingere că-i cunoșc pe oameni — cine știe: ei dacă nu aoi conștii cu care mă jușasem și descifrasem, de băncile soarelui, țările abecedarului? Îi cunosc, și mă gândeam la zăvoaie, iar izvorul în unda căruia îmi coboșeam căpșea, înainte de a sorbi, s-a cultivat. Credeam că conving

CÎNTAREA ROMÂNIEI

Copacul patrie

În copacul tău veșnic
și eu mă aștern
cu trupul de aer
aurifer
cu sufletul dezlegînd
fundalul pămîntului...
sînt cuprînsă de coacere
în tot ce trăiesc
și atîng
sînt cuprînsă de vositatea
pădurii
care va veni...

Dor

Curat ca o ziua neincepută
ca o corabie
din lemnul inchipuirii
e acest glas
care te cîntă
înviind în bobul de grîu
în bobul de strugure
în bucuria eternă a curgerii
printre elemente
a belșugului de cuvinte
izbindă asupra
a ceea ce nu se vede
și-i fără rost
curat ca un zbor
de frunză
ori de pădure
într-o postură fericită și
fără veste
crescînd noaptea în somn
e dorul de tine...

Victoria Milescu

Fascinație în August

1.

și am strigat :
un cîntec s-a-nșepuit liană
leneșea voolurii sufereau iubind
un fum feeric s-a fost desprins de geană
și stropi adînci
de țară
mă țărmeaua fluid

mă revărsam din vetre cu sîngele fierbinte
ochiul prelung descoperea descoperea țării
în spații democratice, în gîndul biruinței
în inimi de speranță din AUGUST 23

2.

concentrice destine îmi deslușeau triumful
prin muncă înainte, ni-e munca unic fel
în clipa comunistă, descătășat de vîrstă
țîșnean artezană cu ochi de porumbel

m-a fost primit viața
de zdrențe să mă spele
plonjam în faptul zilei pe-orbite sidefii
fugeam în neodihnă și-n drumuri muncitoare
mi-era condeul faptă și fața port-drapel.

Mircea Șoncuteanu

Slavă partidului

Un imn măreț, vibrant și generos,
Înaltă țara pe o nouă treaptă,
Pe drumul minunat și luminos
Întruchipare de cuvînt și faptă.

Baladele se-nscriu tot mai rotund
Pe verticale fără-asemînire,
Istoria respiră mai profund
Pe-al Patriei pămînt de fericire.

Azi visurile țării se-mpinesc
Cu-a Dunării mărețată epopee,
Ca-n basme frumusețile ne cresc
De mărturie lumii să ne steie.

Partidul e izvorul de lumină
Din care viitorul la ființă,
Carpații se înalță mai senini
Cu-al României pisc de conștiință.

Să fie semnul

S-a scris o mărturie peste timp,
Un August scris cu foc pe-această vatră,
Istoria vibrînd în anotîmp
Venea turnînd eroi în bronz și piatră.

Venea turnînd lumină peste veacuri
Cu un Partid stegar de generații,
Izvorul neseacă de-înțelepciune
Prin care țara-și limpeză Carpații.

S-a scris o mărturie pentru timp,
Întrînd însele lui spații,
Istoria urcînd prin anotîmp
E-un univers etern de constelații.

Sîntem chezași de ctitorii sublime
Pășînd vizionari spre viitor
Și înalțăm pe aripi de lumină
Un imn măreț sub steagul tricolor.

Să fie semnul nostru peste timp
Că ne iubim eric sfînta țară,
În toată frumusețea ei de azi
Și-n dirza-i măreție milenară.

Ioan Borșa

Desene de Sabin Ștefănuță

Omagiu

Privesc noaptea ce se lasă imoculat
peste trup
ca o prințesă a întinericului și a veșniciei
ca o imensă vestală în flăcări
sorb gingașia sortită ființei de jar a luminii
țară purtătoare a harului meu
Așa cum ochii-mi primesc strălucirea astrală
Primește omagiul fierbinte al simplității mele
Apleacă-te în fața marelui exemplu
Al solidarității populului tău
Și sâdește în trupul eternității
Chipul purității năzuințelor tole.

Lumină

Se rostesc cuvinte de dragoste pentru țară
Chipuri aurate se oglindesc în prospețimea
clipei
Miesme de tel și mixandre le inconjoară
Copaci cu frunze solzoase incintă
depărtările
E iarnă, e toamnă, e vară în toate cîntările
Generații semețe se-nalță în lumina
de august
Și chipul fierbinte al zării le mingie trupul
cu lală
Lumina se-aprînde în ochii lor de tăciune
Se-aprînde lumina solară.
Ei au învățat să-nvingă toate asprimitile
Din bobul de rouă și-au clădit semeția
Ei au înalțat steagul spre patrie
Și lumina de august le-a născut bărbăția.

Ileana Bucovina Isbășoiu

Acvilă a vorbirii

Tinerii noștri în avangardă strălucitori ;
starea lor leopardă fluturînd
deasupra enunțurilor
mon,

deasupra pridvoarelor cu greieri, /
vapoarelor elizee,
deasupra psihozelor / p-anelor... /
născătoarelor de muzee -
Junii muncitori, deschizînd cu respirația
lor genuină
sternu-ți hipnotic libertate
acvilă a vorbirii /
eroină !
Du-te și zboară-te și,
patria va avea mai multe /
ferestre /
mai multe zboruri de miini /
uzine /
scări și piini...

Marcel Ion Fandarc

Prour pentru porțile țării

Genul patriei
din august e dăltuit
cu minile noastre.

În fiecare vară
deschidem ochii
în lacrimi de soare :
La 40 de ani
aștemem prour
pentru porțile țării...

Tot mai sus
pe aripi cerului românesc.

Zorile

Treceau aripi spre soare
valuri roșii din mare.
În cazematele de pe dig
începea să bată a frig.

Reînvia în mușcate
glia roasă de moarte.

Și zorile cuprîndeau zarea
odată cu august și marea.

Mihai Culman

Patria, metropolă a cuvîntului

O piață cit domeniile unui fluture
mă conținea

mi se spunea
că patria e macarava din colț
ajunsă la etajul zece
oamenii care trec grăbiți
chiar imbiatoarele chemări
ale vinzătoare de seminte
și piecănile tatei la servicii
și un roi de zine
se abătura asupra minții mele
biciind sărutînd
mamă vezi bine
patria metropolă e a cuvîntului
spune loana plecată e inima mea
numai în fața luminii
oșă.

Ioana Dana Nicolae

Limba română

Limba Română-i gura tremurîndă,
Ce zămislise versuri după vers,
E fecioreni-ca iubire - prima,
E lacrima durutului neșters.

E jocul năzdrăvan printre cirilani
Al pruncului nevinovat în eră ;
Bijuterie șlefuită-n ani
Perfectă, oadoma cu o sferă.

Limba Română nu se poate spune
Decît în donul nostru strămoșesc ;
Din răsărit la soarele apune
Speranța stă în Graiul Românesc.

Lucaefărul e Limba Românească,
Mai mult nu poate fi, nici cu un gram.
Aici cuvîntul va să odrăsească
În fir de iarbă și din neam în neam.

Limba Română trece peste toți ;
Oprește-o, uragane, dacă poți !

Stea pe tăis

Tu, țărăn din Bărăgan trudit,
N-ai știut s-asezi pe sub cîmpie,
Decît plugul care-a logodit
Rânilor din palma-ți străvezie.

Al arat pămîntu-n lung și-n lat,
Cu nădejde și cu neprîhnă ;
De genunchii-n lacrimi și-ai scaldat,
Al lăsat văzduhului o rană.

Iar cînd glonțul care te-a străpuns,
A crezut că o să te răpună,
Te-ai legat cu briul peste mijloc
Și ai strîns mai aprig arma-n mină.

Al udat cu sînge din belșug
Bărăganul, cu sudoare grea,
Pentru asta fierul de la plug
Parcă are pe tăis o stea.

Radu Cange

Odă țării

Slăvire ție, Patrie Română,
Țară de glorie, Țară de eroi,
Ființa Ta de-o pururi să rămîna
Fierbinte ca lucefieri din noi.

Columna noastră sacră de lumină
Pe care urcă roșii trandafin ;
Doar ție ființa noastră se închină
La sărbătoarea unor mari nuntiri.

Cadran solar în care soare ore
Prin Time curg precum un lut fecund,
La virsă-n care aripi tricolore
Au pulsul veșnic roșu și rotund.

Vîrstă de dor ce veșnic mă îmbie
Să cînt la orga vie-a Poeziei,
Te ceasul cel mai înalt de bucurie
Mirificul pămînt al României !

Cîtorul de frumuseți

Prin El noi cîtorim cetăți de grîu
În care zilnic glăsuim cu piine,
Și-n care curg frumos Bărbății - Riu
În felul țării noastre de-a rămine.

Prin El noi cîtorim cetăți de stele
În care noi sîntem mereu bărbății
Ce nu vom fi nicicînd mutați din ele
Decît odată poate cu Carpații.

Prin El noi cîtorim cetăți de nunți
În care zilnic glăsuim cu faguri
Și-n care curg frumos Bărbății - Munți
Sub stulul lui a păsărilor-steaguri.

Prin El noi cîtorim cetăți de grîu
Cu metereze sacre de secară
Și-n care curg frumos Bărbății - Riu
Spre-adîncul sfînt al dragostei de țară.

Poem

Să fii contemporan cu-acest CONGRES
Al treisprezecelea din vîrstă Țării
Înseamnă că deplin ai înțeles
Că verbul lui e verbul înălțării.

Înseamnă să urei piscuri mari spre Soare,
Sub Tricolorul sacrei României -
Ostaș viteaz al clasei muncitoare.

Să fii contemporan cu-acest CONGRES
Înseamnă să-ți vibreze lingă frunte
Idei de pară cu dogori în vers
Curate ca izvoarele de munte.

Cu-acest CONGRES să fii contemporan
Înseamnă să simți arborele vieții
Cu toate fructele arzînd pe ram
În cel mai proaspăt timp al frumuseții.
Cu acest CONGRES - în suflete teaur -
Pe-al Patriei din noi frumos tărîm,
Înseamnă-a cîtorî un Timp de aur,
Urînd Partidul Comunist Român !

Luca Onul

Tînăr în patrie

Arborele vieții

Împletindu-și crengile
după chipul meu

și rodind... și rodind !...

letă,

sensul vieții în patrie -
DEVENIRE
în patrie !

navale. Sînt bucurii ample, desfătări colorate
necunoscută poporului meu, cu pieptul împlă-
toșat pentru apărarea seculară a sine-lui și
binelui dobîndit de alții, așezați sub mult
mai benefice stele...

Peste mormintele tinerilor bărbăți de atunci
s-au așternut, cu subire pioasă, patruzeci de
zăpezi. Flori de cicoare surdă, îngăduind ame-
nezia tranșelor. Peste ultimele miș de mor-
minte ale ultimilor bărbăți căzuți și înălțați
prin jertfă se apleacă acum, cutremurată,
memoria noastră, nîcicînd dezertoare. Lacri-
ma-i nesfîrșită cade pe pietre tombale, scri-
felind ruga cea mai simplă : Rămîna război-
tul drept început la 23 August ultimul război
al neamului românesc, iar deceniile tîlnite
de-acum numără-se în veacuri !...

Smaranda Cosmin

Aniversară

Lumină nouă poartă țara
și-n August brav
sărbătorec,
Un lmn de slavă-nalță vara
rodurilor ce se-mpinesc !

Prin PATRUZECI de trepte noi,
Un lmn -

Cetății închinăm,
Un lmn -
din inimi de eroi,
Prin dor de țară
înălțăm !
Prin dor de țară iubitoare,
aducem imnuri către soare

și rupem piinea nouă-n două
la masa țării ca o mare -

și rupem piinea nouă-n două
la masa țării
ca o mare !

Juliana Paloda

Arheologie

Poetul sapă în inima patriei
cetatea de sînge a macilor
Cuvîntul său roadește sub pietre
Chipul de aur al lui Decebal prin Carpați.

Poetul respiră în inima patriei
satul învesnicit de fîntini
Brațul său infrunzește pe plug
scormonind cumpăna istoriei sub pămînt

Poetul trăiește sub o floare de crîn
El înflorește la sărbătoarea patriei
aceeași mireasmă el urcă-n adînc
suitoare pietre în liber destin.

Portret

E-n miezul revoluției, mereu prezent
Și doritor de-o cumpănă mai dreaptă ;
Îi deslușim cuvîntul său ardent
Cu chip de împlinire înțeleaptă

E Omul-Țară, Omul-Unic-Drum
Ce-aprînde jarul păcii din cenușă
În acest secol încercat de fum
Și de războie care bat la ușă

E gîndul nostru însoțit de faptă
De-a împlini mărețul sau îndemn
Să fie-n lume, pace dreaptă
Să fie pacea, scutul nostru demn.

Cîntec

Să ai puterea de a-ți cînta pămîntul
Cel drept, al bunilor din veaci
Și sîngerindu-ți pana pe cuvîntul
În care dragostea-ți petreci.

Să vii spre țară fără lașitate
Ca orice om ce n-a uitat ce este
Să cînti cuvîntul libertate
Împătimit de lunga lui poveste.

Timp românesc

Și tot mai sus, deasupra, dedesubt
Așez hoitul ceas de latină
Cînt patria și cîntecul mi-e rupt
De o lumină mult mai mare.

Prezentul faptei poate e prea viu
Să-l mai preschimb în contemplant
Lumina bobului de grîu
O răspătose părinții și mă doare.

Timp românesc ca un pridvor de brad
Crescut la casă pentru pace-n lume
Mă înfășori și nu știu dacă ard
Cum dragostea cea mare nu se spune.

Marin Celdandru

Certitudini

Certitudinea
ne privește
cu ochi mirați
cînd semne de-ndoială
ni se fac

certitudinea
dă năvală
pe ușă
de lumină
se inundă
clipo obosită

certitudinea
ne cuprinde
cu brațe moi
odihnindu-se netemătoare
în dreptul inimii.

Pace

Gîndesc
această pace
cu fiecare copac
pe care-l sădesc
întru nașterea neamului

Trăiesc
această pace
cu fiecare zi -
misiune istorică a timpului meu

Clădesc
această pace
cu fiecare nucleu și atom
slujindu-mă pașnic...

Virginia Meheș

Noi

Noi ardem verticali
într-o zare profundă ;
arteziene fîntini de lumină,
luminînd fiecare secundă...

Rotund ne este ochiul și din el,
osemeni lacrimi ne picură lumină,
umplînd cu șoaptă albă un tunel,
otit de lung că nu se mai termină.

Marin Dumitrescu

MEMORIE

PARVAN, în Memoriale : „Noi am
dat nu lupta altor patrii, ci lupta
iubirii patriilor noastre. O, cum
le-am iubit noi, patriile noastre :
zdrobiți, ruși în buciți, miserabili, insultați,
martirizați, noi n-am renunțat la noi înșine !
Învingătorii : cei care n-au renunțat la ei
înșiși. Cînteculur celei mai pure truții :
Demnitatea.
La români, multe dintre amintiri înseamnă
aniversarea unui martiriu colectiv, martiriza-
rea unui simbol : mă tem că numai de ele e
plînd istoria noastră a României. Intrarea lui
Mihai în Ardeal înseamnă și decăpătarea
lui Mihai. Ridicarea tribunului Horea înseamnă
și cea mai minuoasă măcelărie făptuită
spre sfîrșitul veacului „raționalist“, amurgul
enciclopediștilor. Mîscarea lui Tudor înseamnă
și hăcuirea lui Tudor iar dimineața pa-

șoptistă înseamnă Dealul Spirii și exilul poete
al celui mai pur revoluționar al veacului
său. Înălțarea lui Avram Iancu înseamnă în-
frîngerea în singurătate a domnului Iancu.
Aniversările noastre - pomenirea martir-
rilor. Noile cîntece sacre preamărîndu-i, li-
tanii serpuind pe drumul imprevizibil-ceșos
al istoriei. Istoria, fișînd aici ca un singe
(luminat...
Din negura lor, regi pămîntului surd, amin-
tîndu-și : „Regele Burebista a stăpînit și
dreapta fluvîului. Regele Decebal a căutat să
statornicească din nou această stăpînire.“
Hotarele și ele se dilată în negură, amintin-
du-și : „...de la valea Moravei și pînă la

malul callatian al Pontului prieten, dave-le
dăce se făneau lanț.“
Indurerată restrîngere a verbelor. A stăpîni,
a apăra. De la apărarea stăpînirii, la apărarea
vulneratei ființe naționale. 23 August este ul-
timul eveniment care-a (con)sacrat această
luptă. 23 August rămîne totdeauna ultima filă
în istoria apărării acestei ființe ale cărei mă-
dulari teferi rămîneau numai prin bunăștiința
și conștiința noastră. Rămîna 23 August ul-
tima atestare a războaielor, duse de no-voie,
ultima confirmare a pîidei noastre însingere-
rate.
...Sînt popoare ce serbează anual înflorirea
creșterii, freamătă în delirul fastuoaselor car-

TRASEELE BRAVURII

In bronzi și în piatra statuiilor ce-nemuritoare zidesc în ziua de azi, în august 1944 — este s-au făcut și cite se vor mai face, soldații, cei în uniformă și cei în haina de muncitori și de țărani, au statură și chipurile și gesturile tuturor înaintașilor lor păstrători de țară în truda armelor. Pentru că, închinarea a eforturilor, cuzează și jefurile și unii nesfârșiți în generatiilor trătoare pe acest pământ, revoluția de eliberare națională și socială, antifascistă și antimperialistă a reînviat în tumulturile sale tot ce a fost mai peren, mai propriu și mai înfulețitor în tumulturile ce s-au așezat pînă la ea, în columna dăimurii noastre românești, totodată și în marea și în glorie și sprindin-ți interesul și adîncimea valorilor și învâțăturilor de bine.

„Stejar — extremă urgență”

Cîndva în ceasurile mari — atîtea și atîtea în curgerea și în furtunile veacurilor — olăcari cu flămuri fluturînd în vînt străbăteau țînturile, din asezare în asezare, în galopul cailor însumăți, focuri se aprindeau pe culmi, clopotele dădeau glas de armă, buclumele și tunelicele dădeau vestiri ce împleau văzduhul.

Oamenii de aici, de la Dunărea de jos, de la Mare și din Carpați, cunoșteau din tată în fiu, înțelesul acestor semne, înțeles care, în vremea lui Ștefan Vodă trecuse într-un cîntec: „Hai frați, la năvală dați, țara v-aparati!...”. Era chemarea și porunca dătoriei celei de obște venită încă din obîrși. Atunci, ca un singur, harnic ogărelor, al pădurilor, al livezilor și viilor, stîmniarii, pescarii, păstori, țigoveții își lăsuă muncile, bucuriile, necazurile și grijele, nevestele, copiii, bătrîni, își luau în desăg merindea și par umeri armole, todeauna păstrate la îndemînă, grăbeau spre locul taberelor de adunare și porneau sub steagurile lor neplecate, spre cîmpurile bălărilor pe viață și pe moarte, între apărarea vetrei străbune, a dreptului neamului lor pașnic de a fi de-sine-stătător, a-și întocmi rînduielele cele sociale, bun și rău, și să rămîie mai sus în glorie și voia și a-și clădi frumusețea și de zidire la civilizația Europei și a lumii.

Astfel, deveneau soldați și deveneau oaste. Oastea cea mare, oastea fără de care n-am fi avut atîtea mari capitole de istorie, ale existenței naționale, n-am fi rămas noi înșine, cum ne știe firea și cum ne sînt cugeț și simțirea, nu ne-am fi păstrat țara, cu mîntii, cu șesurile, cu apele, cu pădurile, cu cerul ei, cu baladele, doinele și cîntecele, cu jocurile, cu toate mosterile trecute din generație în generație și spore din generație în generație, n-am fi știut de plinul cuprins al legilor noastre fundamentale — independența și unitatea, demnitatea.

La 23 August 1944 n-au gonit olăcari, nu s-au aprins focuri pe culmi, n-au dat dangăt clopotele, n-au hăulit buclumele și tunelicele. Pe liniile telefonice, a atîțat, cititorul sear, la ora 18, un cuvînt de pajura. După o jumătate de oră, alte trei: „Stejar — extremă urgență”.

Dar în semnificațiile lor răsunau ecourile din todeauna ale chemării și poruncii Dătoriei celei de obște, înțeleasă ca fapt imediat și energetic, decisiv pentru prezent și viitorul țării și al poporului, așa cum era el definit în Declarația Comitetului Central al Partidului Comunist Român, care urma să apară în dimineața zilei următoare: „În ciocnirea inevitabilă cu forțele hitleriste, Partidul Comunist Român cheamă muncitorimea, țărănimea, intelectualii și pe toți cetățenii României la luptă fără crutare, cu toate armele, împotriva dușmanului de moarte al poporului român pentru asigurarea viitorului său [...]”. Și apoi în cea din 26 august, „[...] Popor român! Armată Română! La luptă hotărîtă pentru salvarea și eliberarea patriei! [...] Fiecare român e un soldat. Fiecare român luptă acolo unde se află, împotriva nemților și trădătorilor!”.

Tara, chinată, silnică, sărăcită și singerată ani și ani, și-a adunat puterile toate, ca voinicul din poveste, s-a transformat de-a lungul și de-a latul său, în front vicleș, clocoțor, în înflăcărat, ridicîndu-se, în întreaga sa măreție, să-și dobindească, așa cum a făcut mereu, cu minile sale, sînta sa libertate.

Iar armata a redevenit, în ce era mai viu și mai statornic în ființa sa, oastea cea mare. Oriunde a existat o garizoană și o mică, ea s-a angajat fără preget în revoluție. Directiva operativă nr. 1 a Marelui Stat Major, emisă către miezul nopții, prevedea: „Incețarea imediată a ostilităților împotriva armatei sovietice, curățirea teritoriului de trupele hitleriste, regruparea forțelor, în vederea eliberării Ardealului de nord și acoperirea frontierei spre a nu prinde forțe dușmane din afară pentru a înăbuși lupta de eliberare a românilor.”

Dar încă înainte de transmiterea ei, unitățile și subunitățile au intrat în acțiune. Proclamația difuzată seara la radio, a constituit pentru ele ordinul patriei. Chemarea, care trebuie îndeplinită necondiționat, cu orice preț, cu bravură, inițiativă, supremă responsabilitate. La Bucu-

restii, centrul și înaintea-mergătorul revoluției, trupele române luptau sub paza obiectivelor strategice și, în același timp, se desfășurau în dispoziții care învăluiau concentrările dușmane sau barau căile de acces spre capitală, transmisivității tăiau legăturile cu fir ale hitleristilor, asigurîndu-le, totodată, pe cele proprii. La fel, în Valea Prahovei, ostașii și muncitorii gneau gările hitleriste și așauau straja instalațiilor petrolifere, subunitățile și unitățile se pregăteau pentru operațiunile ce urmau. Ca și în toată Muntenia, în Dobrogea, în Oltenia, în Banat și dincolo de munti. În nordul Moldovei, Detasamentul de grăniceri de la Mălini, aflat în mijlocul unei mari unități germane, nu sovăie la hotărîrea comandantului său, colonelul Nistor Teodorescu și la îndemnul conștiinței tuturor celor ce-l alcătuiau, să lovească în dușman, în poziția superiorității inamice și tehnice a acestuia.

Nici acum și nici pe aici nu se trece

Mărăștiul anului 1917 își trăgeau forța ofensivă din umătoarele regimente care după toamna pusă în retragere, după larma cumplită de lipșuri, în același timp, se desfășurau în dispoziții care învăluiau concentrările dușmane sau barau căile de acces spre capitală, transmisivității tăiau legăturile cu fir ale hitleristilor, asigurîndu-le, totodată, pe cele proprii. La fel, în Valea Prahovei, ostașii și muncitorii gneau gările hitleriste și așauau straja instalațiilor petrolifere, subunitățile și unitățile se pregăteau pentru operațiunile ce urmau. Ca și în toată Muntenia, în Dobrogea, în Oltenia, în Banat și dincolo de munti. În nordul Moldovei, Detasamentul de grăniceri de la Mălini, aflat în mijlocul unei mari unități germane, nu sovăie la hotărîrea comandantului său, colonelul Nistor Teodorescu și la îndemnul conștiinței tuturor celor ce-l alcătuiau, să lovească în dușman, în poziția superiorității inamice și tehnice a acestuia.

Acest August 1944 la care ne vom reîntoarce totdeauna gîndul cu mîndrie și recunoștință s-a revendicat, la rîndu-i, din Mărăștiul lui 1917. În fiecare din actele sale ofensive, și el a fost primordial ofensiv, a fremitat și spirital Mărăștiul fie că-l afirmă regimentele sau doar mici și chiar foarte mici subunități.

Dar August 1944 a trăit — de cite ori — și momentul apărării. Atunci, combatanții și făuritorii lui s-au însoțit de spiritul Mărăștiilor și al Olteuzului, de acel stîncos ca un clonț de Carpați. Pe aici nu se trece! care și el preciza încă o dată ostășească din atîtea bălăni din veacuri în care oamenii vetrei noastre stăviliseră puhoalele.

Nutrindu-se din acel spirit, luptători în uniformă și cei de lingă ei, luptători muncitori și țărani, tineri și vîrstnici, și-au dat apără nu numai un oraș, un sat, o uzină și poziție, încredințată cu consemn grav ca un jurămint, ci în-șăși libertatea, cucerirea revoluției, viitorul. De aceea nu s-au dat înapoi de la nici o sfîrtare, de la nici o jertfă.

Să răsfoim încă o dată cronica zilelor și noptilor de atunci. Iată alinații de pe mările lucurilor de la Băneasa, în zorii zilei de 24. Sînt aici cavaleriști — escadronul 2 al locotenentului Smărăndescu din Regimentul de gardă călare — și plutonul a. t. de trei tunuri al sublocotenentului Bădeanu. Dinspre Ploiești gonesto coloana motorizată cu care generalul Gersterberg vrea să intre în București, capătul căii se înmează. Coloana nu-i la seamă. Dar trebuie să-i ia. Cele trei tunuri își spun cuvîntul sever. Cel al sergentului Gheorghe Virsoa distruge mașina care s-a angajat pe pod, cel al sergentului Zamfir Nicolae — piesa a. a. de 88 mm — pe care servanții ei vor să o pună în bătăie, dar n-ajută, pentru să ochitorul soldat Stelian Năcoară lucrează repede și fără ares. Alte patru mașini sînt avariate, un camion cu muniție este spulberat. Încă un tun este lovit în plin înainte de a scuipa primul proiectil. Debarcați, cei ce își închipuie că pot înăbuși revoluția se organizează și atacă, protejîți de artileria ce le-a rămas intactă, și cu sprijinul a patru muniții. Cavaleriștii și tunarii români îi stopează. Alinații pe care dau tributul de viață tinerii soldați Stelian Năcoară și Dumitru Timplaru și pe cel al singurii încă 11 ostași răniți, este de necîntînt.

Și la bariera Rahova este un aliniament de neclintit. Divizionul 1 al locotenent-colonelului Oprea Petrescu, din Regimentul 2 Călărăși-cerșez, interzice pătrunderea inamicului ce presează, îl ține pe loc, în unghiul șoselei București — Alexandria și-l mixează cu rezerva pe comunicație spre Măgurele pentru a-i decanta în spate.

Turnu Severin dobindește și el aureola unei apărări de nepătruns. Subunități ale regimentelor 3 roșiori, 37 artilerie, 95 infanterie, marinari, rezerviști de la Cercul Teritorial, muncitori și alți locuitori, chiar și copii care cară muniții în linia întii, fac zid și porțile orașului lor.

Lupta se transformă în urmărirea grupurilor inamice izolate.

La sfîrșitul ei se numără 1 600 prizonieri, 83 arme, 14 tunuri, arme și muniții în mari cantități.

Apărările de la porțile Bucureștilor și Turnu-

Mașini grele germane distruse de unități ale armatei române pe podul Băneasa

lui Severin au devenit simboluri și cote de reștință ale diriziei revoluționare. Dar au fost extrem de multe altele care merită aceeași atribuție. Atun cînd dispunem de o mai întinsă și semnificativă documentare, ne dăm seama mai bine de ceea ce s-a petrecut. Și, totodată, găsim pe harta eroică a revoluției din August multe, cutremurătoare de multe locuri care s-au înălțat în strădania înfăptuirii cerinței comandantului suprem ca fiecare localitate să se transforme într-o cetate de muncă și de apărare.

Ar trebui să găsim cele mai pătrunzătoare imagini pentru a remarcă epusul acelor mici dar formidabile garizoane care s-au învîrtit în istoria lui August 1944 printr-o măreție a faptelor care nu se va șterge niciodată din conștiința generațiilor. Din îndepărtarea deceniilor, oamenii lor, soldați, grădii, subofitieri, ofitieri, ne voroce, prin vîltoarea de foc și singe ale zilelor și nopților de supreme încercări, despre ce înseamnă adevărul înfăptuirii și neierii al detașamentelor de luptă patriotice și revoluționare la țărîrea cărora cheamă, cu patos, comandantul suprem, toate subunitățile și unitățile. După pînă lor nu pătrundem de convingerea că asemenea detașamente nu numai că trebuie, dar se pot căli pretutindeni, pentru că pretutindeni sînt, cum au fost todeauna, eroi. Eroii pentru sine și pentru țara lor, pentru poporul lor, pentru sacrele idealuri de libertate, de demnitate și mîndrie națională.

Aici mai fac însemnări, despre isprăvile grănicerilor: Să mai evocăm citeva.

Atacate de o subunitate hitleristă, pichetul Ciocănești și postul fix Albina se apără tenace. Alarmată, compania le trimite în sprijin nu mai

mult de 20 de soldați comandați de plutonierul adjutant Constantin Ciocănești. Intre două focuri, subunitatea renunță nu numai la atac, dar și la luptă.

La Chirnoși, sergentul Gheorghe Grigore nu numai că respinge cererea ultimativă a comandantului unei subunități germane de a-i pune bărci la dispoziție, dar și înfruntă dușmanul cu puținul efectiv al pichetului, își face din teren — alt de bine cunoscut — aliat, cu o grupă loveste în spate și astfel, el și grănicerii pichetului, determină inamicul să se predea.

Pichetul „Mihai Bravu” comandat de sergentul Ion Albu deschide și el, temerar, ostilitățile cu o coloană, îi rezistă pînă cînd primește ajutorul detașamentului locotenentului Marin Tone, înclăștrarea se soldează cu 143 prizonieri, 10 mașini și...

În port. la Moldova Veche, două nave germane debarcă vreo 400 de militari care, sprijinți de tunurile automate de la bord, năvălesc asupra pichetului de aici. Acesta nu numără mai mult de 22 de grăniceri. Comandantul plutonului, locotenentul Nicolae Trăilescu, la pichet la această oră, organizează și conduce lupta. O luptă pe cit de înegală, pe cit de încordată. Grănicerii se bat pe fiecare cut, întinzîndu-l pe agresor. Soldatul Aurel Bulza și frunțașul Petre Tufter le acoperă retragerea pe un aliniament prielnic. Bulza își dă ultima suflare cu miinle înclăștrate pe pusa mitralieră. Tufter este grav rănit de schije. O subunitate din Regimentul 94 infanterie sosește în ajutor și contraatacă, izgonind pe fasciști.

Pichetul Pojonea, comandat de sergentul Constantin Ungureanu a luat poziție pe malul fluviului, de care se apropie pentru a-l război și cîțeva scîrpe rapide germane. Se trage asupra lor cu tunurile. Sînt răniți frunțașul A. Niculescu și I. Ștefanescu. Dar grănicerii nu răspund, pentru a nu-și descoperi disponerea și țaria. Cînd însă infanteriștii inamici, trecuți pe bărci de asalt, se apropie, îi iau în primire cu salve fierbinți. Artileria de bord își intensifică tragerea. Grănicerii nu pot fi cîntîți. Resping desantul. După cum îl vor mai respinge încă o dată, la o nouă încercare.

Pe 28 august pichetele plutonului Turnu al companiei de pază Fecica stau în calea unei coloane de 80—100 de camioane venită de peste graniță să salveze forțele hitleriste de pe aerodrom gata de a fi lichidate de detașamentul „Arad”. Pichetele rezistă, rezistă. Li se trimite ca întăriri un pluton călări și un pluton de construcție — tot de grăniceri. Pătrunderea în lungul liniei ferate Băltoșova — Arad este zădărnicită de un contraatac dat de pichetul sergentului Pirulescu. Și numai aducîndu-și aviația de asalt reușește inamicul să-și croiască drum.

„Micle, dar formidabilele garizoane românești din August 1944. La Bod, în zorii dimineții de 24, hitleriștii atacă prin surprindere postul de radio Bod, face ofensivele sentințele de la poarta principală și-l capturează pe sublocotenentul Sebastian Rădulescu; în schimbul vieții lui cer prebada obiectivului. Dar sublocotenentul și-a pregătît și educat bine subordonații-ostași din Regimentul 89 infanterie. Acesta îi strîgă comandantului lor să se arunce la pămînt și deschid foc cu toate armele și cu toată ura. Ofit'erul nostru profită de confuzia de moment a nemților și ajunge la dispozitivul subunității.

Postul de radio este disputat cu inversunare pînă scara cîmătorilor de muzicîi înocenșii în sprijinul infanteriștilor. Și nu numai ei, ci și tineri pre-militari din Bod și Nuagi, din trîndul cărora este grav rănit Ion Lăcătuș.

Astfel că de la Bod se continuă a se transmite în românește, pentru România.

„Bănuț, Doamnel, pichetul sanitar central al armatei are gardă de 30 ostași — oameni în vîrstă. Dar ce minunati, ce falnici! Acești 30 de ostași au fantastică îndrăzneală de a se împotrivi, la intrarea în localitate, coloanei generalilor Gerstenberg și Sthael, fugiții de la Otopeni cu gînd de a ieși dincolo de Carpați — 1 500 militari, 200 de mașini...”

Doi treimi din garda depozitului pier pe poziție — plutonierul Nicolae Călin, comandantul, caporalul Stan Niță, soldatul Mihai Pîșleag și alții.

Bravură gratuită? Nu. Bravură adevărată, simțită și cutremurătoare. În numele dătoriei față de țară. Și în virtutea principului că orice întîrziere, orice hărtuire a dușmanului își au însemnătatea lor... La Gherghița, coloana fascistă va fi capturată.

„Micle, dar formidabilele garizoane românești din August 1944. Precum subunitățile de antiaeriană, adesea înconjurate de forțe dușmane mult mai mari și mai bine înzestrate, lovite de pe pămînt și din aer dar neistovite în urașă și dramatica lor faptă.

Precum această Baterie 79 a. a. de la Crîngul lui Bot, în frunte cu căpitanul Ștefan Florescu, față în față, s-ar putea spune, cu o baterie germană de 128 mm, cu încă una asemenea și cu o a treia, de 105 mm, aceasta singură dispunînd de 18 guri de foc. Și totuși... Iată, trage asupra unei coloane de vreo 30 de autocamioane și 10 camioane încărcate cu muniție, înclăștrăz 6—7, dă riposta bateriei celei mai apropiate care o bardează, cu restul tunurilor sîlind coloana să se întoarcă. A doua zi continuă dușul cu tunarii dușmani, se bate cu infanteria, se bate cu aviația. A treia zi la fel. Adică nu la fel. Mai greu. Lipsesc proiectilele, fuzantele. Lanțurile pedestre o atacă din trei direcții. Trei grupe de artileriești, fiecare cu cite unul din cei trei ofitieri ai bateriei, contraatacă acolo unde poziția este mai amenințată. Cad sublocotenentul de rezervă Marcel Popescu, sergentul Nergu, soldatul Ciobanu. Peste noapte, schimbă poziția, ocupînd o alta pe șoseaua Ploiești — Tîrgoviște. Căpitanul Florescu, locotenentul Marghiliu, sergentul Tîlă, sergentul Vinătoru, sergentul Stoian, ceilalți ostași apără fără a-și îngădui răgăzul sau slăbiciunea, Ploiești. Capturează și 70 de prizonieri.

Precum Baterie 192 a. a. al locotenentului Virgiliu Băcescu: 7 secții de 20 m.m. pe aeroportul Băneasa și 2 în parcul Herăstrău. La un atac hitlerist, Băcescu ia locul sergentului Popa, comandant de tun, ucis de glonț și, desi rănit fiind, dirijează ferm apărarea. Cu un mort, cu 16 răniți, sufocată de încercuire, bateria nu înțețază nici un moment să fie ceea ce trebuie să fie — detașament de luptă. Băcescu, rănit cum am spus, la ambele picioare, face o recunoaștere spre Mogosoaia cu o platformă auto pe care se montează un tun, la inapoier trage asupra armelor automate și tunurilor dușmane. Dimineața următoare, ostășii cu venirea parastaștilor, baterie se integrează operației generale de la nordul capitalei.

Precum Baterie 175 a. a. al locotenentului Constantin Georgescu, de la sud-vest de Băneasa, cu două secții în dreapta și cu una în stînga șoselei spre Mogosoaia. Pe 24, își face simțită prezența activă forțez asupra coloanei auto ce nădăjduia să trezească portă Bucureștilui distrugînd citeva mașini. Dușmanul își lansează lanțurile pedestre și o împresoră. A doua zi, împresurarea devine asalt, Baterie 175 îl respinge. O dată, de două, de trei ori. La 50 de prizonieri. Și dă obolul cel îndoliat prin soldații Aurică Velea și Alexe Moraru, cel de singe prin grav răniții caporal Mihail Roșca și soldat Vasile Iornă. Seara, bateria intră în componența Detașamentului general Onică, una din secții, a sublocotenentului Vasilescu, întărind Regimentul 40 infanterie. Așa își continuă lupta. Este aprovizionată cu muniții de civili, Vasile și Traian Popa din Dămăroaia, al lui Tîncu Vasile Cîndea, zugrav din Băneasa, al lui Tîncu Prăjșteanu din Triaj, și alții.

Ce va fi fost acolo și atunci, în acel colț al Băneștii, pe 24 august? Ce a fost enorm și va fi găsit în el acești simpli ostași de a înfrunta aviația și infanteria, de a fi și tunari, și pușcași, de a se apăra și a contraataca, mai presus de toate, santinele ale țării și ale revoluției de eliberare?

O garizoană cu cîțiva oameni, dar cuprinzînd în trăirea ei întreg acest august 1944, continuator de istorie, făuritor de istorie.

col. Gheorghe Bejanu
col. dr. V. Mocanu

(Fragmînt din cartea cu același titlu, în curs de apariție la Editura Militară)

MAI MULT DECIT O

— Voi știți unde-i popota?
— Da, să trăiți, răspuseră soldații.
— E, popota s-a mutat în casa învățătorului Velea, toată lumea stie unde e.
— Da, știu domn sublocotenent.
— Acolo unde a fost popota vom duce prizonierii captivii și îl predăm sergentului Tîlă. O luptă după simbolul drumului așa că nu se vedeau, nici lumină nu era să le trădeze umbrele. De departe se auzeau împuscături răzlete. O mașină trecu în goană pe lingă ei. Primul distinsse baricada Ștefan; anunță asta sublocotenentului și brusc, de după tuful, apăru un neamț. Dintr-un sat Florea îl culcă la pămînt; neamțul, un piprînu, se zbătea cîntînd să scape, zbiera ciț și ținea gura.
— Spreheste cum tare, mormăi Florea și-i dădu una după ceafă de-l culcă la pămînt.
— Am o idee domn locotenent, făcu Ștefan, să-l îmbrăcăm pe Benga, că se potrivește la fix cu neamțul la statură și-l trimitem înainte... la mitralieră... el stie și cu să tragă cu mitraliera.
— Da, da, Benga, strigă sublocotenentul. Ocupă-te de el, îl spusă lui Ștefan.
— Luai prin surprindere neamțul mergea de parcă era împăiat, băgase revolverul în buzunar. Soldații sublocotenentului Dimitriu fuseseră amplasați pe laturile baricadei. Neamțul de la mitralieră se-nvîrtea de colo, colo; își aprinse o țigară tocmai cînd Benga ajunse lingă el și întorcîndu-i spatele și așezîndu-se la mitralieră care începu să țâcăne ca un lătrat gros de ciine întăritat. Benga trase și neamțul căzu peste mitralieră. El îmbrănci și se așeză el în locul lui; sucl mitraliera spre interiorul baricadei și tocă toată banda.
— Luai prin surprindere neamțul aflat la baricadă fură făcuți prizonieri. Din interiorul baricadei neamții trăgeau împoresc. O grenadă căzu în plin; doi ostași români fuseseră răniți și trei omorîți.
— Două lumini se apropiau vertiginos, nu se observă clar ce erau; începu să plouă mărunț și des. Mașina, ale cărei faruri luceau, se oprî; sublocotenentul Dimitriu se apropie; din mașină coborî nervos, urînd înnebunit de furie, maiorul Pabst:

pavel peres

— Was herist das? ! ce-nseamnă asta, o să vă execut pînă la unul! Trădători!
— Scoase pistolul și trase asupra sublocotenentului Dimitriu.
Florea sesiză miscarea, îl lovi peste mină și maiorul Pabst gresi ținta. Ostașii români se năpustiră asupra celor șapte soldați care-l însoțeau pe maior. Cu patul armei Florea izbîdi doi nemți, făcîndu-i una cu pămîntul; ceilalți încercară să scape și loveau cu ferocitate. În învîlmăseală maiorul Pabst o luă la sănătoasa, pierzîndu-se în pădure.
— Hai, acum, spusese sublocotenentul, abia arțîcînd cuvintele, dar satisfăcut, hai să le luăm automatele nemților!
Florea, cu fata aceea masivă și cu trupul e-norm se ridică și apucă mitraliera punînd-o pe umăr sub privirile sublocotenentului rămas cu gura căscată ca înaintea unei minuni a naturii. Buimăceala inițială dispăru treptat și ochii ostașilor căpătău expresia încrederei. Ploaia continua să țirîe. Din pămîntul cald ieseau aburi ca niște coloane de marmură albă, păsări zburau aproape de pămînt, o bufnită se lovi de pieptul soldatului de lingă sublocotenent.
În fata unei porți larg deschise un civil întins la pămînt. Ștefan se apropie de el, îl întoarse cu fata în sus, îl descheie la gît, îl cercetă, dar constată că era mort.
Pitulat după uluc, un bătrîn strigă:
— L-a omorît domnii soldați, l-a omorît

un neamț, uită-i chipul și l-a pierdut și de grabit ce era nu l-a mai luat. L-au omorît pe seful de post.
Sublocotenentul văzu chipul.
— E al maiorului Pabst, înseamnă că el l-a împușcat. Ah, ce n-as da să pun mina pe el.
Ploaia și ei mergeau; Benga, soldatul care îmbrăcase hainele nemestii, se bătea cu miinle peste fund și ridea nebnuneste. Vrînd să treacă printre sururile de sîrmă ghimpată își agățase pantalonii și rămăsese cu dosul gol-gol și-acum ridea ca de cine stie ce ispravă.
— Cînd maiorul Pabst a coborît din mașină, acolo, la baricada antitanc, țî-aduci aminte, că erai de fată...
— Da eram, chiar lingă el eram, i-am păt la una cînd a vrut să tragă în sublocotenent, de l-a zburat mina cit colo.
— L-am privit în ochi, spusese Ștefan, eram la un metru în fata lui. Intelesese că românii luptau acum împotriva lor, aflase probabil schimbarea situației și, ca o haită care nu mai are nici o scăpare, căuta să se salveze; alți-țile împăturite și le cîli. Apoi își chemă ajutorul ochilor și devenise deodată roșu. Cînd eram mic cineva îmi arătase o poză a diavolului, avea ochii roșii, așa erau și ochii maiorului acum, roșii. Mă înfricoseră și în acel moment am avut impresia că-l am de dracu în față! Am trăit o clipă de rătăcire, de groază.

Pornîră. Cu automobilul pe umăr, cu capul ascuns între umeri, Florea fuiera și dădea cu bocancii în pietre.
Se înapoiară la comandament: sergentul Savin îl întîmînă pe sublocotenentul Dimitriu.
— Am primit ordin să iau trei-patru băieți să nu ducem tocmă la mînăstirea Slatina.
— De ce tocmai acolo, făcu surprins Dimitriu.
— La mînăstire se află instalat centralul radio și telefonul al tuturor unităților germane din zona „Lysse”. Trebuie să ducem un mesaj sublocotenentului Pristavu, comandantul gării de la detașament. În condiție cînd nemții misună pretutindeni e riscant să merg singur, de aceea...
— Au blecat, spusese că pentru sine locotenentul Dimitriu.
— Ei singuri au vrut-o, trîncăni cineva în spatele sublocotenentului.
— Făcăr o mică oprire ca să-și mai tragă sufletul, nu pentru că mînăstirea era departe dar drumul greu îi obosise repede; alunecau; gării de la detașament. Impuscături răzlete răzbatău din sudul dealului. Pornîră grabiți. Din locul în care se aflau, ferestrele luminate ale mînăstirii păreau decupate de lună.
— Savin îi scoase pe un drumec care dădea chiar în amplasamentul companiei „Fărcaș”.
— Domn sublocotenent Pristavu, unde e domn sublocotenent, întrebă grabit sergentul.
— Aici sînt!
— V-am adus un mesaj și Ordinul de luptă.
Sublocotenentul Pristavu desfăcu pe rînd hîrtițele împăturite și le cîli. Apoi își chemă ajutorul. Totul trebuia îndeplinit în cea mai mare liniște și cit mai repede cu putîntă.
— Înconjurăm mînăstirea: nu va trage nimeni nici un foc pînă la semnalul meu. Tîneți mințe cu vă spun: dacă nu reușeste mișcarea sîntem pierduți, nu numai noi, ci în-

Înscrisuri de aur în conștiința poporului român, a universalității, evenimentele de profundă semnificație politică petrecute în România acum patru decenii au schimbat radical raportul de forțe pe teatrele de operațiuni militare în favoarea coaliției Națiunilor Unite, de partea căreia România a trecut cu întregul său potențial economic și militar în urma răsturnării diktatorilor militarofasciști și a întoarcerii armelor împotriva Germaniei fasciste.

„Istoria războiului pentru distrugerea fascismului — sublinia publicația sovietică „Graul Nou” — va pomeni la locul cuvenit contribuția armatei române la această operă grea, dar salutară pentru popoarele iubitoare de libertate, și alături de numeroase documente care vor vorbi omeniilor despre eroismul și jertfele luptei pentru libertatea și fericirea popoarelor va figura și acest document”.

Actul istoric de pe 23 August 1944 a avut, în cancelaria Reichului nazist, efectul unui trăsnet, Hitler ordonând luarea tuturor măsurilor ca „România să dispară de pe harta Europei și poporul român să dispară ca națiune”. Drept urmare, în dimineața zilei de 24 august, Capitala și împrejurimile au fost supuse unui sălbatic bombardament de aviație hitleristă, învingând victimele sute de vieți omenești, zeci de edificii publice, așezăminte de cultură, cartiere rezidențiale.

În aceste împrejurări dramatice, unități ale armatei române și formațiuni ale găzilor patrioțice, sprijinite de populația Bucureștilui, în îndemnul înflăcărat al Partidului Comunist Român, au luptat eroic pentru respingerea și alungarea hitleriştilor din această zonă de importanță vitală, în desfășurarea cu succes a operațiunilor militare pentru eliberarea întregului teritoriu de sub dominația hitleristă, hărțuită pentru obținerea deplinei independențe și suveranității naționale.

Numeroase documente vorbesc cu putere de convingere despre faptele eroice de atunci, constituind un exemplu strălucit pentru actualele generații ce edifică noua societate socialistă, păstrând neîntinată și curată de orice jertfă pentru cauza nobilă a libertății și deplinei împliniri umane.

Evocarea evenimentelor capătă contururi și mai exacte, și mai pregnante în relatarea martorilor oculari, implicați direct în lupte.

Ne aflăm în împrejurările în care, în Virginia Ciurea, distins om al legii, activ până în urmă cu vreo douăzeci de ani, soția generalului Ciurea Tudorancea, Biroul soțului, decedat în urmă cu câțiva ani, păstrează ceva din ambianța anilor '40. Virginia Ciurea își începe evocarea privind emoționat tabloul soțului așezat pe unul din pereții încăperii. Citeva lacrimi îi umezesc obraji.

„23 August 1944, spre miezul nopții. La radio fusese anunțată întoarcerea armelor împotriva coteritorilor hitleristi. O țocare apăsătoare și deopotrivă dăătoare de speranțe se așternă pe țara noastră, în clipa în care hitleristii și indoliile de război. Ce va fi țara începând chiar de a doua zi? Răspunsul la întrebare era cuprins, în linii mari, în chiar textul comunicatului. Însă, pentru soția unui militar aflat la datorie întrebările și răspunsurile pe această temă erau încărcate de nuanțe de nuanțe deosebit de plămintene care ecou în starea generală a lucrurilor, dar și în viața particulară și familială.

Nu peste mult timp însă, din locul lui știut din sufragerele telefonului.

— Bună seară! Ar trebui să-ți urez de fapt bună dimineața, dragă mame!

Era chiar în momentul pierdută în clipa următoare în firul de fond al rețelei telefonice.

Cuvintele pe care reușise să le articuleze, ușor încetate, nu erau greu de delectat. Virginia Ciurea cunoștea convingerile soțului ei. Îi vorbise, nu o singură dată, cu înflăcărare, despre campania din 1920 pe care începuse să desfășoare în Regimentul 38 Infanterie Brăila, unde, pentru actele sale de vitejie fusese decorat cu „Steaua României în grad de Cavalier”. Ca fiu și frate de muncitori cefieristi, Ciurea Tudorancea simpatiza cu mișcarea muncitorească. În timpul grevelor generale din octombrie 1920 a sprijinit, cu unele sume de bani, prin frațele său Ion Ciurea, greviștii din Brăila...

„Virginia Ciurea stă așadar ca soțul ei, în calitate de comandant al unei mari unități dislocate cu grosul trupului în apropierea Capitalei, în calitate de comandant al Corpului de Construcții-Intervenții, avea să dea repede o acoperire în fața aceluși misterios și optimist „Bună dimineață”. Aștepta ziua următoare cu inima cuprinsă de teamă, dar și de un simțământ rar pe care încă nu îndrăznea să-l numească preliudiu al victoriei. A dormit în fotoliu, lângă telefon, în așteptarea nu știa nici ea a cărui mesaj care să-i confirme speranțele... S-a trezit în zgomotul infernal al primului raid al bombardamentelor lansate de aviația germană asupra Capitalei, drept răspuns la actul istoric de demnitate reînscăut a țării făcut public în urmă cu câteva ore, în ziua în care cădea ce se înfrimă constituție o realitate sau ciplele unui cosmar. Avea să reconstituiască mai târziu cele petrecute atunci într-o înlăturare fulgurantă. Una din primele bombe asasină a fost chiar lovitura în care se afla, din strada Izvor numărul 102-104, distrugându-l... Doi din ostasi ce asigurau permanentă înnoirea atenană a locuinței din București a comandantului Corpului de Construcții-Intervenții, soldatul Valter Gheorghe și soferul Roman Marin, au fost sfirtecați de schiele și de suflul bombei...

În răstimpul nu mai mare de douăzeci de minute de dintre bombardamente, „Virginia Ciurea, rămasă ca prin minime în viață, a fost recuperată dintre dărâmtări și transportată într-o

Artilerişti români deschizind focul împotriva unei coloane hitleriste în Nordul Capitalei

Cinci zile de înclăștări dramatice în Nordul Capitalei

MARTORI OCULARI RELATEAZĂ • DOCUMENTELE DE EPOCĂ CONFIRMĂ

masină militară, trimisă de soțul ei, în barăcile din Pădurea Vulpache, unde se afla în acel moment instalat postul de comandă al Corpului de Construcții-Intervenții.

Ajunși aici, să ne oprim puțin pentru a arunca o privire asupra tabloului general, astăzi, după atita timp de la derularea evenimentelor, și cu unele documente de arhivă în față, descris în cuantitatative detalii lui.

„În noaptea dintre 23 și 24 august trupele germane se „grupau aflându-se pe toate căile de comunicații” din zona Nord-București; ocupaseră localitățile și aeroporturile Ștefănești, Pipera, Băneasa, Otopeni, Mogoșoaia, satul Dimieni și alte puncte aflate de o parte și de alta a liniei de centură a Capitalei; interceptaseră șoseaua București — Ploiești și procedaseră la atacul și dezarmarea trupelor române din acest teritoriu. Începând cu 24 august Bucureștii a fost supus unor puternice bombardamente aviatice. În centrul Capitalei, din cădrile scedii ale diferitelor formațiuni și comandamente ale trupelor germane se trăgea cu disperare, și nu întotdeauna la întâmplare.

Noaptea de 23 spre 24 august găsește parte din unitățile Corpului de Construcții-Intervenții dispersate în „satul Ștefănești — Pădurea Vulpache, zonă echipată cu transmisiile telefonice legate la rețeaua SAIR”. În noaptea de 23 spre 24 august, în acel punct din apropierea Capitalei, grav amenințată de inamic, s-a gândit și s-a activat intens. Inamicul interzese legăturile cu Marele Stat Major și cu Comandamentul militar al Capitalei în speranța de a neutraliza eventualele acțiuni ale unităților române din zonă, și această comitent cu prețuirea unui atac general de învâluire. În această situație nu exista alternativă, trebuiau zădărnice cu orice preț planurile naziste. Din proprie inițiativă, comandantul Corpului de Construcții-Intervenții formează cu ofițerii, subofițerii și ostașii pe care-i avea în subordine două formațiuni operațiv — Ștefănești (Compania I Construcții, Divizionul A. A. Tunari și militarii din posturile de pază Ștefănești, Tunari și Dimieni) și „Tunari” (Compania 2 Construcții, garnizoanele forturilor Ștefănești și Tunari, garnizoana fortului de muniții al Marinei, un pluton din Compania de camuflaj a Capitalei — cu misiunea de a „interzice progresivul inamicului în lungul liniei de centură, interzicând ocuparea fortului Ștefănești și păstrarea legăturii cu aeroportul Pipera”, puse, orimul, sub comanda locotenent-colonelului Dimirziu C. Nicolae, și al doilea sub comanda locotenent-colonelului Costescu Alexandru. Mai este alcătuită o grupă de rezervă sub ordinul căpitanului Brasoveanu Pompiliu, compusă din compania 3 Construcții, plutonul Carterului și Divizionul A. A. Pădurea Vulpache, cu misiunea de a interveni în funcție de situație către nord-vest sau sud-est pentru a asigura liniile de fronturi în caz de înclăștări sau fost denumite „Detasamentul operați” Est”. Ulterior, acestor trupe li s-au adăugat și altele, pe măsura extinderii operațiilor.

Acesta este dispozitivul trupelor proprii din acel sector, pus în stare de luptă încă din zori zilei de 24 august. De reținut că unitățile Corpului de Construcții-Intervenții cuprindeau aproape două treimi din rezervați „recrutați dintre

muncitori, tehnicieni și ingineri, zidari, timulari, fierari, mecanici și instalatori, dar și ingineri specialiști și arhitecți”; erau așadar, în majoritate, muncitori în uniformă militară. Misiunea de bază a Corpului de Construcții-Intervenții era aceea de a interveni în urma bombardamentelor aviatice și de arțiere pentru a salva suprașterile, pentru degajarea căădrilor și căilor publice de dărâmturi, pentru a ridica și dezamora bombele și obuzele neexplodate, pentru a reedifica operativ edificii, sosele și căi ferate. Corpul, în afara detașamentelor puse la dispoziția Capitalei, mai cuprindea unități dislocate în aceeași scop în orașele Brașov și Timișoara. Corpul de Construcții-Intervenții dispunea de un centru propriu de instrucție în Pădurea Vulpache, unde ostășii, subofițerii și ofițerii erau instruiți în principal pentru luptele din localități populate, în condițiile coteririi bunurilor și vieții populației civile. Trebuie amintit de asemenea că în această zonă operativă se aflau cîteva forturi militare unde erau depozitate cantități importante din armamentul și muniția armatei române, principalele aeroporturi militare și civile din jurul Capitalei, alte instalații de importanță strategică deosebită. Apararea acestui sector, și în bună parte recuperarea lui din mâinile dușmanului care puse stăpînire parțial pe el în condițiile amintite, însemna mult, însemna foarte mult în configurarea izbinii finale. Cu aceste îndemnuri patriotice și-a pornit în luptă, în zori zilei de 24 august, generalul Ciurea unitățile constituite anume în acest scop.

În plus, informat că unități de tancuri germane se îndreptau dinspre Otopeni și Giurgiu spre București, generalul Ciurea a ordonat comandantului Detașamentului I Construcții să instaleze două cimpuri de mine antitanc pe direcțiile probabile de înaintare ale carelor de luptă inamice, la linia de centură; unul pe direcția Otopeni — București și celălalt în apropierea în Capitală a șoseii Giurgiu — București, ambele întărite cu cite un pluton de pușcași. Alte cîteva plutone de pușcași au primit misiunea să înconjoare punctele din oraș unde se aflau cantonami militari și ofițeri germani surprinși acolo și de elemente, pentru capturarea acestora și a materialelor de război scutate acolo.

„Impresia generală din acea noapte hotărâtoare de 23 spre 24 august și din primele ore ale dimineții următoare, ne mărturisesc Virginia Ciurea și unii din foștii subalterni ai soțului său, era surprinzătoare și înclăștările erau foarte dure, pe care o atenua după o puternică furtună care a întrerupt toate legăturile cu restul lumii. Un singur comandament domina toate conștiințele: a acela al datoriilor față de patrie.

Dimineața zilei de 24 august, Comandantul Corpului de Construcții-Intervenții în luptă unitățile, lăsându-și un înlocuitor provizoriu, se deplasează străbătând lanțurile dușmane de trăgători, în București, la Marele Stat Major — Secția III pentru a raporta personal situația și a primi ordine și întăriri. La acest punct Darea de seamă (Arhiva M.A.N. fond 3215 b) relatează: „Informații scuse și măsuri luate, precum și propunerile faciale de comandant sint apreciate de Marele Stat Major ca juste și de mare actualitate”. Si, în paragra-

ful următor darea de seamă menționată conține: „În aceeași zi, la orele 11.30 comandantul Detașamentului revine la comandă, instalându-și punctul de comandă în comuna Ștefănești, dar păstrînd și o permanență în barăcile din Pădurea Vulpache”.

Relatarea la acest capitol al Virginiei Ciurea este mai încărcată de detalii, mai nuanțată. Își amintește că soțul său, revenit de la București puțin înainte de prînz, hotărîrăse într-adevăr mutarea punctului de comandă în satul Ștefănești, și anume chiar în casa pe care familia Ciurea o avea acolo de cîteva ani. Din acea clădire, situată pe șoseaua București — Fierbinți, la kilometrul 14, se deschidea o panoramă cu prizătoare asupra teatrului operațional avînd însă și dezavantajul expunerii la atacurile inamice din aer și de pe sol. I s-a atras atenția comandantului, își amintește unii din colaboratorii săi apropiați, asupra acestor dezavantaje, dar el a rămas neclintit în hotărîrea luată, căci amintirea propriei vieți și a propriului avînt nu-l speria, aceasta cu atît mai mult cu cît, chiar în vecinătatea acelei case, dispusese recent construirea unui aeroport fantomă pentru a induce în eroare aviația inamică asupra aeroporturilor reale din zonă.

Trul cea motivare pentru care fusese instalat punctul de comandă în casa descoperită din cîmp era și aceea de a opri cu orice preț sosele inamice, fie de a se retrage pe trasee București — Fierbinți, mai puțin circulată, eschivîndu-se de a folosi șoseaua București — Ploiești controlată de trupele române, fie să se înfrînceze, cu blindate, pe aceeași șosea București — Fierbinți, în zonele din imediata apropiere a Capitalei. Temerile comandantului s-au adeverit; chiar în noaptea următoare o coloană de cîteva sute de blindate a fost semnalată pe această direcție. A fost însă obligată să se deplaseze într-o direcție controlată de armata română și, în aceeași noapte, a fost capturat în magazia și în grajdurile locuinței de la kilometrul 14 de pe șoseaua București — Fierbinți fusese instalat aparatul de transmisie, tot de acolo pleacă și se întorceau agenții de legătură ai diferitelor unități de luptă. Acolo a fost primită, cu bucurie, știrea, sosită prin telefonul de companie, prin care Detașamentul nr. 4 din Brașov și Detașamentul nr. 2 din Timișoara s-au încadrat primul Corpului de Vîhători de munte din Brașov, celălalt unei divizii române aflată la Timișoara pentru a lupta, alături de aceste unități ale armatei române, pentru izgonirea trupelor hitleriste din țară. Ordinul de alipire fusese dat prin cablogram de generalul Ciurea doar cu cîteva ceasuri mai înainte.

Virginia Ciurea își mai amintește cum, de la postul de comandă, soțul său, singur sau însoțit de subalterni, plecă să inspekteze un loc sau altul al luptelor, după care revenea, dînd noi ordine, executivă schițe, rapoarte operative cu situația din teritoriul de luptă, și însoțit de alipire cu Marele Stat Major și cu Comandamentul Militar al Capitalei, de unde primea ordine și întăriri în armament, muniții și efective. În repetate rânduri, Virginia Ciurea s-a transformat într-o adevărată asistentă sanitară, ajutînd în amănunțime, după cum se arată în ziarul „Glasul Armatei” din iulie 1945, hitleriştilor puseșeri preț pe capul lui un mare prețiu pentru cel care-l va captura.

A fost decorat de două ori cu ordinul militar „Mihai Viteazul” cu spade, iar după război, cu ordinele 23 August „Apărarea Patriei”, „Steaua Republicii Socialiste Române”, „Virtutea ostășească” și încă o suită de medali românești și străine.

În afara serviciului militar prestat cu neostentată abnegație colonelul Pană Gh. Ion a scris articole cu tematică patriotică la toate revistele armatei, în presa centrală și în mai toate publicațiile noastre, afirmîndu-se ca reporter, memorialist, romancier și scenarist multilateral de toate editurile. Deasemenea s-a remarcat în calitate de redactor la ziarul „Apărarea Patriei”, secretar de redacție la săptămî-

brana ostășilor în trecere spre liniile de luptă sau în linia întâia spre refacere, în spațele frontului.

Mai târziu, generalul Ciurea însuși considera o întâmplare notocasă, rar întâlnită în istoria bătăliilor tactice, faptul că avusesse prilejul de a conduce operațiile militare din chiar locuința familiei, avînd alături soția. Era, susținea Virginia Ciurea bazată pe întregă viață de ostăș a soțului său, o modalitate proprie de a se implica fără rezerve în evenimentele. Pe de altă parte, înainte de război soțul său funcționa și ca profesor de istorie la Academia Militară unde, între altele, susținea teoria că armata română n-a luptat și nu va lupta niciodată eficient decît pentru apărarea frontierelor patriei. Voia să și în practica luptelor directe ce se conduceau să-și illustreze teoriile. A avut curajul să susțină aceasta și în împrejurări dramatice cînd, comandant pentru scurt timp al unei divizii române, a replicat comandantului Armatei 6 germane că ostășul român n-are suflet de cuceritor țesător; a refuzat să lupte împotriva Uniunii Sovietice în războiul în care poporul român a fost tirat fără voință lui, înfrîntînd toate consecințele unui asemenea act de conștiință (i s-a luat comanda și a fost adomestit în foaia de notare, de altfel singura observație adomestitoare în întregă sa carieră militară care de fapt îl onorează).

Virginia Ciurea se străduiește, în tot ce spune, să desfoare faptele de proptiere-impresii, din teama de a nu denatura cumva realitatea. Ne lășăm convinși de sugestia sa de a ne menține cit mai la obiect, inserînd mai jos o spicuire din relatarea luptelor în acele locuri și în acele zile, din documente autentice de arhivă.

„În dimineața zilei de 25 august a.c., la orele 9, comandantul se prezintă din noi la Marele Stat Major unde raportează situația luptelor din cursul zilei de 24 și a nopții de 24 spre 25 august, făcînd propunerea ca Detașamentul operativ Est să fie întărit cu forțe prosopte... Marele Stat Major aprobă propunerea comandantului și, în urma contactului pe care îl are cu Comandamentul Militar al Capitalei prin D-1 General Mardare, și precizată manevra de ansamblu pentru zilele următoare, conform ordinului de operații nr. 30.887 din 25 august 1944, orele 14.30... Comandantul, venind la postul de comandă înaintat, la Detașamentul Est și informat asupra situației, hotărîrăse atacul și cucerirea aeroportului Ștefănești cu mijloacele aflate la dispoziție în după amiaza zilei de 25 august printr-o acțiune de dublă învâluire. Atacul se declanșează la orele 17... Inamicul, surprins de acest atac încercuitor și deșertat asupra țării forțelor atacatoare (el însuși ataca la acea oră dinspre vest satul Tunari și învâluitor fortul Tunari), după o scurtă rezistență, spre orele 19.30 începe a se retrage în dezordine, deschizîndu-și drum spre satul Tunari și fortul Tunari; însă în urma sa întregăa dotă materialul a aeroportului, armamentul și 8 avioane în perfectă stare de funcționare; sînt făcuți cu acest prilej și 25 prizonieri... În urma sosirii întărilor, în dimineața zilei de 26 august situația se schimbă hotărît în favoarea trupelor române. Gruparea Nord este înfrîntă cu Batalionul 2 recuții din Regimentul 40 în curtea și cu o baterie de artilerie și aviație aeriene. Gruparea fortului Ștefănești este înfrîntă cu escadronul A.D./R.12 și cu companie infanterie din R.40.I. Plutonul cerceții căări din R.40.I. în rezervă e adus în zona punctului de comandă înaintat al Detașamentului, între Ștefănești și Tunari. Bateria IV/R.13.A. este amplasată la Izvoara Nord, Pădurea Vulpache. În dispozitivul de mai sus, atacul se reia cu sprijin puternic de artilerie, și pînă la orele 15 se cucereste, cu pierderi importante (în special în sectorul din linia I și în Batalionul de care), Pădurea Tunari, bateria III/IV a fortului Otopeni, Otopeni de Jos și partea de nord a aeroportului Otopeni, făcîndu-se 42 prizonieri... 27 august, sub protecția unor elemente de contact și a întinericului nopții inamicul a rupt lupta, retrăgîndu-se cu grosul trupelor imbarcat auto prin „Pădurea Dumitrescu spre Băloiești” și Fierbinți. Detașamentul Est a preluat atacul și în dimineața și în cursul zilei de 28 august, în război Pădurea Nemoțoaia, cazărțile și fortul Otopeni, satul Otopeni și aeroportul Otopeni pînă la autostrada Ploiești — București; aceasta a dus la capturarea a peste 300 autovehicule de toate categoriile, la facerea a 450 prizonieri, la înfrîntarea unor cantități importante de materiale aviatice și geniu, efecte de camuflaj și armament de tot felul... La 28 august, orele 9.30, Detașamentul Est, terminîndu-și misiunea incredintată, elementele sale din Corpul de Construcții-Intervenții se regrupează în Pădurea Vulpache. În operațiunile de mai sus, Detașamentul de care a avut următoarele pierderi: morți 13 ofițeri și 65 ostași și 169 răniți. Prizonieri făcuți de inamic în cursul luptelor din zilele de 24/28 august, în număr de 5, au fost recuperați în dimineața de 28 august, în urma cuceririi cazărnilor Otopeni”. (Dare de seamă asupra operațiilor militare ale Corpului de Construcții-Intervenții din zilele 24/28 august 1944, fond M.A.N. 321/3 b).

Putin mai târziu, prin Ordinul de zi nr. 37, generalul Ciurea propune pentru decorare cu ordinul „Coroana României clasa IV-a, cu spade, Panglica de Virtute Militară și Frunze de

Florian Avramescu
Mihai Dogaru

Continuare în pag. a 11-a

SĂRĂSĂ

trezului regiment; o să fim rași de pe față nămintului. Semnalul meu va fi o rachetă galbenă. Limpede?

— Limpede, răspunsuri.

— Între timp, continuă sublocotenentul Pristavu, două grupe vor acționa astfel: una va ține legăturile telefonice, simultan cealaltă va demonta antenele de G-uri.

Stefan aruncă o privire spre mânăstire. Nimic deosebit, liniștea siroa deodată cu ploaia. Amintirile și se derulau în minte cu înueală. Nu putea să se oprească prea mult în dreptul vreunei imagini. Totul se proiecta într-un tablou enorm, alfit de cum își închipuia ei viața. Ana îi părea atît de albă încît avu senzația că este o pictură și că nimic din ce stia nu era adevărat. Continua să meargă lîngă Florea apropiindu-se de primul obiectiv: înima începu să-i bată cu putere; traversa în fugă un sir lung de măceși, apoi se opri din virful stilului o dată mare, neagră, producea zgomote ciudate. Ridică privirea. Florea tăiașe deja firele. Apoi alergă împreună cu Savin la alt stil. Lui Stefan privirea și se încetășă; se prinse de stil și cu mișcări precise și grăbite fu într-o clipă cu mina pe sîrmele purtătoare de vestii. Soase cîtește din buzunar și le tăie. Luncă în jos pe lină stil.

— Pe aici, ia-te după mine, îl sopți Savin, observă cînd nu se dumirea încotro s-o apuce.

Goneau împrejurul zidului mânăstirii, și cînd reveniră la punctul de observație, zorii își trimiteau flăcările în înaltul cerului.

Instantaneu, răsănănd din mai multe direcții focuri de armă. Pe acoperișul mânăstirii soldatul care demontase antenele G-urilor fusese surprins de patrula germană: lovit în plin, se prăbuși.

Sublocotenentul Pristavu declanșă racheta galbenă. Cele trei iesiri ale mânăstirii puse sub observație fuseseră acoperite de luresul gloanțelor. Dinăuntru, nemții ribostau fără nălaie, mitralierele tăcneau îndrăcîți. La poartă principală așară un grup de nemți. Focul intens din afără îl obligă să se retragă.

Sublocotenentul Pristavu îi somă:

— Nu mai trageți, altfel veți fi nimiciți pînă la unu. Trebuie să vă predați. Mânăstirea este încercuțată. Toate legăturile cu exteriorul sint

întrerupte. Nu vă opineți. Singura posibilitate de a scăpa cu viață e să denunțați armeele. Predați-vă!

Să trimitem parlamentari să le prezinte ultimatumul, spuse sergentul Ifta. Merx cu cu Nağıt.

— De acord, spuse locotenentul Pristavu; mie încă să nu se răzune pe voi hibertisti. În disperarea lor sint în stare de orice.

Să-i cu că secedă nu-i război, răspunse sergentul, trebuie să-i îngenuchem. Mama lor de criminali!

Soarele răsărise de jumătate, piscurile muntilor scintăiau. Sergentul mergea înainte. Nağıt la citiva pași în urmă. Alinașeră la poarta principală a mânăstirii. Se opri.

Nimic nu e-n lezăr de lumea asta, spuse Stefan.

— Oare așa să fie, într-adevăr. Întrebă Pristavu.

Au intrat, constată Florea.

Răsună o rafală de mitralieră, ecoul zbură ca o nălucă lovindu-se de muni.

— Ticăloșii, trage în ei, ofiță Stefan și figura sa căpătă o expresie dureroasă.

Sublocotenentul Pristavu repetă:

— Nu mai trageți, anțeti pierduți. Predați-vă!

Dira albă a dimineții se dilata din ce în ce mai mult. Soarele urcase și el pe metereze ferindu-se parcă de explozii. Nemții se demobilizaseră și începură să organizeze contraatacuri violente sperînd să scape de sub presiunea armelor române.

Colonelul Nistor Teodorescu cerceta harta, trasa direcții noi, încercuțea locurile nevralgice.

Vola să arate liniștii, să inspire celor cu care lua contact o încredere și o stare de spirit stenică, dar își dădea seama că de chipul său se putea deslusi îngrijorarea. I se raportează punct cu punct întreaga desfășurare a operațiilor. Căpitanul Teodorescu îi trimise un raport amănunțit din care reieșea că situația devenise grea, nemții îi încercuțaseră și intensificaseră tirul cu armament greu. Pozițiile cucerite trebuiau păstrate cu orice preț. Dispozitivul unităților fusese schimbat, ca nemții să nu mai stie dinocotro puteau fi atacati.

Colonelul Nistor Teodorescu se apropie de ferestră; văzu venind în fugă soldatul care asigură baza comandamentului.

— Domn colonel, se apropie niste nemți, da, da, se apropie niste nemți, spuse surrumat de emotie soldatul.

Căpitanul Pintilie tresări.

— Nu o da dracu vreun plocon pe capul nostru, să capîtuțeze.

— Nicidcum, se arătă seoptit colonelul Teodorescu, nicidcum. Îl cunosc bine, nemții nu se vor preda cu una cu două, Hitler nu-i omul

care să renunțe așa lesne și-apoi sint atîi de înrăși.

Căpitanul Pintilie vroise să răspundă ceva dar nu mai avu timp, usa se deschise și înăuntru pătrunseră nemții: un ofițer însoțit de trei ostasi.

— General Klatt: schickt Ihnen diesen Brief, Inocuu violent; ofițerul. Er bietet sie ihn zu lesen und unterschreiben, carch uns din Antwort zu unterschreiben.

Colonelul Teodorescu luă scrisoarea și citi: O mai citi o dată. Se însoare către căpitanul Pintilie care stătea alături demicat, nici măcar nu clipea. Trebuia luat o decizie: o decizie de importanță capitală.

Era o țocare desăvîrșită, colonelul învîrtea nervos scrisoarea în mînă.

— Momentul acesta așteptat de atita vreme înseamnă drumul nostru spre libertate, spre victorie. Spuneți comandantului vostru că „fata de situația creată, nu se răspunde, ci se continuă lupta”.

— Es wird Ihnen leid tun, Herr Oberst, es wird Ihnen bestimmet leid tun. Mann wird. Sie fangen und bestrafen. Überleben sie es sich noch?

— Nu, fost ultimul nostru cuvînt, nu mai avem ce găduga!

Nemții plecară fără să mai salute.

— Va fi o luptă cumplită, hitleristi nu se vor da înapoi de la nimic. Să nu le lășăm răzăzul să se refacă și să ferteze. Trebuie să rezistăm în ciuda tuturor greutăților. Frontul se apropie și cînd va ajunge aici raportul de forțe va fi net în favoarea noastră.

Colonelul se plimba nervos de la un capăt la altul al camerei:

— Îmi cerea înclăștarea atacurilor împotriva trupelor germane, îmi indica să ocupăm pozițiile de dinainte de 23 August. Cum ar fi posibil una ca asta? Cum ar fi posibil să-mi trădez patria?

— La naiba cu nemții și cu masina lor de război, la naiba cu atrocitățile lor, se-nvioră căpitanul Pintilie, vom avea aceeași deviză ca a braviilor ostasi de la Mărășești: „Pe aici nu se trece”!

(fragment din romanul „Mai mult decît o sansă”, predat Editurii Militare)

1) Cine v-a permis?

2) Generalul Klatt vă trimite această scrisoare. Vă roagă să o citiți și să-i răspundeți prin noi.

3) O să vă pară rău, domnule colonel, o să vă pară rău, veți fi prins și pedepsit exemplar. Mai gîndiți-vă!

Omagiu scriitorului ostăș

Printre exponenții de frunte ai literaturii române contemporane îl socotim, firește, pe scriitorul Laurentiu Fulga.

— Generalul cum ne place nouă să-l numim după distincția sa militară și gradul purtat — om hîrșit prin multe situații-limită ale acestui veac turbulent, în conducerea activă și a detașamentelor Unității noastre scriitoricești, dotat cu un suflet generos și de mare soliditate pentru nevoite bresle.

Îl salut aici, o dată în plus, tocmai pentru a onora cu prezenta sa omagiu adus scriitorului-ostăș, dar panegiricul de față are drept țintă pe alii eroi militari de-al nostru — figură marcantă în atmosfera politicoară a cafenelei noastre literare.

Acestuia îi zicem Colonelul, după gradul său actual, dar sîm puțin sint aici care, probabil dînt-nu orgoliu de companioni, îl numesc tot Generalul, fără ca nimeni să se sinchisească de corectura gradului.

Este vorba, după cum cei mai mulți știu, de colonelul Pană Gh. Ion, zis „nea Jencă” superbism convuls, incitător homerid și narator ale epopeii naționale din ultimul război mondial.

Dînt-o profunză față biografică putem cartografiasa un profil major al prietenului nostru, acum cînd sărbătorim cei 70 de

POEMELE PATRIEI BIRUITOARE

Această zi

Această zi a fost enormă petală roșie
sublima sete de aer a primului strigăt
echilibrul luminii pe o boabă de strugure
valul uragă pomit din cerc repetat
degetul mamei duos adormit pe-un zimbet
de prunc —

ziua de august

Pacea e ziua luminii curată
ziua aceasta venind
in 44 de fectoare preschimbata
ziua nascuta in apa ce trece prin trupuri
de fluvii
in roșia credință aprinsă
din lemnul caselor ascuse
la marginea marilor orașe
din nicovalele asurzitoarelor ateliere
din amele frecate cu cirpe uleioase
in cazarme ingradite ;
din intrebările impuse de fluierul locomotivelor
din neliniștile lupătorilor
din dolii mamelor
din lacrimile virginei văduve —
lubirea s-a creat
din florile cașilor, din florile merilor, din
florile prunilor
din florile răbdării, din florile miinilor și-ate
degetelor
din florile despărțirii, din florile miniei
răzunate.

Infloriti stejari și brazi și patini și copii
din augustul nostru ideal
in fiecare an, intr-o țară de fiecare dată
nouă !

Alexandru Răzvan Țambu

Pentru cei veșnic tineri

La cer de pământ
morții ne sint

Și vine o apă
de ni-i dezgroapă.

Și vine un ceas
cind iarăși ou glas.

Un cîntec incet
pierdut prin fôget,

Pierdut lingă lume,
ascuns printre nume

Și-n cioburi de urme,
și-n trupuri și-n umbre.

In genunchi dacă stăm
la ei ne rugăm

cu ochii in vînt,
cu trupu-n pămînt,

la margini de drum
in iarbă de fus

la margini de ploii
cu dinții in noi.

Din istorie

Incet, către cetate, vine solul :

— E veste că se mușcă spre Dunăre străinii
Cind grîul se va coace va trebui să-l ordem
și-otravă in fîntini va trebui să-dăm ;
Ne cer bătrîni iară un slot cu chibzuință
Veni-vor multă...

— Puțini, la mulți, să stăm.

Așa vorbi cel tînăr voievod de-obia de-un an
și cei bătrîni văzura cu ochii orbi cum plinge
privind o clipă doar
spre fiul său
Ștefan.

Florin Grigoriu

Muntele ridicat

Doamne, morții erau ai mei
li ascultam cum își mincau moartea ;
nu le-am pierdut nici o noimă
și malul meu semăna cu un țipăt
cerul aluneca pe sub frunze ;
cunoșteam arta focului
adunam frigul pietrelor astrele din cuvinte
zideam cu ele
muntele ridicat.
Muntele ridicat
nu insingura pe nimeni
ca un fulger lung cartea își număra filele,
aclamat singele veni
intreg timpul s-a mutat in grădina
privesc cum se dezmiardă :
morții au rămas ai mei
umitor inceput fu lucrarea lor
timpul in grădina.

Marian Zamfira

Culesul

...Iși așteptau culesul roadele de atunci
Și struguri grei de lacrimi — să se coacă
lar ploile — sacre, tîrzi porunci
Loveau fărîna aspră și opacă

Oare ne mai gindeam la rostul piinii
La vinul viitor ne mai gindeam
Sau la puterea zilnică a miinii
De-a rotunji un măr desprins din ram ?

Și vara se sfîrșea. Dar inceputul
— Semnul de pace și de biruință
A fost ca o desprindere din lutul
Care ne-alcătuse-ntr-oaga ființă.

23 August — sârbătoare vie
Ce-n cărțile de suflete se-scrie.

Carmen Foșca

La bobul de griu

Pentru că bobul de griu
a mai putut cînd s-a întors in sat
să-și scuture doar gloanțele din singe
inima seminței de griu
pe drum de talpă goală și opincă
a trecut cîmpia intr-o piine —
și peste mormintul tebului de griu
stau holdele ca niște lespezi mari de piatră

in ele lacrimile bat ca niște ploii in
geomurile școlilor de țară toamna
și ni-l aduc amîne
cum singur a lînut pe trupul lui cîmpia
cînd fulgera din cer și din pămînt
și nu-l putem uita
cum sto cu capu-n poala mamei
cînd s-a întors in sat — bobul de griu
putînd doar gloanțele să-și scuture din singe.

Ștefan Bratosin

Vulturii

Pe-aci nu se trece
nu ai cum trece
e cuibul vulturilor —
ai nasterii
de veghe la hotar ;
e lupta singelui
imprimăvîrînd
cer și iarbă :
pe-aci nu s-a trecut
pe-aci nu se trece
vulturii au brațe de fier

Floare de August

Tîrîna a eroului anonim
leagăn între cer și pămînt
de minice păsări și ope
floare de august cîmpul senin
ploaia urcînd prin rădăcini
ca un crîng de cuvinte

floare de august inima mea
nu alta decit patria mămă
și ping vestale de clorofîlă
prin vii necăzată lupă vîntoasă
eu sint acasă de cînd vorbesc
limba florii de august...

Ion Machidon

Piatră de hotar

Piatră de hotar,
nepienitoare cremene
între două lumi
ce nu pot să se asemene.
Aici un și de lupte
se termină și otul incepe
cu ale timpului
vînturi sîrepe...

Viața renăște
sub roșie flămară
ca primăvara fiecă ramură.
Nu era o intimplare,
un vis care flutură ;
simteam adevărul
cum de minciună se scutura.

Clocotea strînsă in noi
otă revoltă și ură
cî am ozvirîl călușul din gură,
am devenit vultur in zbor
peste ulmi,
peste brazi,
scrutînd din urcuș unice culmi
cu lumina imaginată de azi.

Pentru tot ce umășii ne-or cere,
Partidul —
deschizînd o nouă eră-n istorie,
ne-a dat unșoă putere,
inalta și luminoasă lui traictorie.

Radu Felecan

Desen de Ilie Florin

Patria biruitoare

A șuierat săgeata mai intii
din sfatul lor pingărilor de lume
și munții noștri s-au infiorat
și pruncii s-au cutremurat in mume.

De-a lung de umbra semnului zvirîl
pină-n adînc a hăcutul secure
trezînd din somn bătrîni-n tîntîrim
in drumul ei durut peste pădure.

Din lemnul umed paturi și-au durat
intr-insele zavistia să crească,
însă i-a tras pămîntul dedesubt
ca să-i fărîme turme și să-i poască.

Au pus pe cîmpuri holdele-n genunchi
să nu mai cînte spicul către soare,
iar pirga ne-moleșită in cununi
pe drum de fier s-a micșorat spre zare.

Cînd au intrat mai mult către Moisei
și urma tîlpii noastre dezgroapă,
atîtea unde-n cale-au tulburat
incet se-nloarșea marea in izvoară.

Cu fierul cel de prăvălit păduri
la Oarba s-au lăsat peste livadă
și pentru mînul copt de către virf
a trebuit copac semeț să cadă

Cutremur mare-atunci se incepu
și deal intreg alunecă pe mere
de cite mii de arbori s-au întors
in simburii, zăvorîndu-se-n tăcere.

In cumpănă s-a pus o dăinu
otă a se stînge neomul in uitare,
dar Țara ca un cerc s-a scuturat
și a zdrobit pe fiară sub picioare

A trebuit prin jertfă și prin foc
pe sine, biruînd, să se cunoască
și-apoi să-nțoacă holdele la loc
ca pruncii ei îmbelșugat să crească.

Copacii poartă vindecate rîni
in munții noștri legănăți pe ape,
să urce teferi puli de stejtar
a fost stihia in pînății să sape

Căci Patria văzută din adînc
e un rădăcinii de vițe dese,
o frunză nu s-ar frînge de pe ram
fără ca păduri să nu-i pese.

Gabriel Cheroiu

Moștenire de veghe

Imi infig românește
singele in pămînt !...
— Multiplu de lumină
așteptînd lingă statul —
solstițiu de griu
acoperînd cu fluturi
cămășile copacilor
tăiați de cele două
caravane de noaptea...

Mai avem pe cineva in soare :
eternitatea din tranșee,
aplecății la Cer
de-nchinăciunea Țării !...
Sunăți din moștenire
firul e liber !...
Buletinul meu de identitate
troiță de lut e
acolo in colț
sus pe istorie !...

Mariela Rotaru

August în limba română

Am învățat : singuri
un riu românesc e o apă care nu trece oricum
și pietrele mai însemnă nisip citeodată
singuri am învățat
că nici un riu nu-și are intreg intelesul
in mare, că din matca fecundă intii izvorul

își caută drum și răzbate, își măsoară țaria
cu stinca stînd foța in față, că nu ploile inving
ci drumul pe care îl poartă in ea însăși o apă ;
fîntinele strîne tîrziu in cîmpie
își unesc abia după toate acestea puterea
fără să mai lupte una cu alta,
abia atunci drumul lor se îndreaptă spre mare
in care nici un riu adevărat intelesul deplin

nu și-l are
cum pasărea cu aripile strîne se împotrivesc
luminii să zboare

Daniela Simionescu

Cuvintul

Cuvintul pe care-l văd plimbîndu-se
Prin ochii mei
Cuvintul care mi se așează pe pupila
Și mă scopă de orbire
E : ROMÂNIA.

Claudiu Săftoiu

Poem de țară

Eram noi între
maci și pietrele vîntului,
abur și corabia frunzelor,
durata omătului și atingerea
lupului de durerea urmei.

Apoi aerul se închea,
jucării de plumb asudau verde și roșu,
săptămîna plesnea, printre dinți
ii curgea cerul cu stele.

Și de cite ori auzem daltă
cioplînd lacrima, ea vorbea de
pietrele vîntului intr-o apă de maci,
frunziș in corăbii de abur,
durata de lup in atingerea omătului
de cea de a opta zi a săptămîinii
furată durerea.

Din munți se prăvăleau păstori,
Cînd ne-am trezit țara era tot aici,
Dar era purpurie înlăuntrul formelor
Și albea liniștită pe culmea cuvintelor
Fulgulă din trup de măistră.

Cristina Ionescu

Recviem pentru ostașul român necunoscut

Purta nume simplu ca pămîntul ; Doar el știa
să-i rostească numele
Intr-un fel asemănător semănatului
ori culesului

Pe front, ostașul spunea Taică țăranelui
veteran din tată-n fiu

A apărut cu viața cuibul rînducii
adăpostit sub strașina casei, Puii ciuguleau
boabe

din miinile bălucite pe patul armei,
cînd o nevastă a acoperit cu ștergar negru
fața casei.

Arc de triumf i-a fost doar lacrima maicilor
și nevestelor —

Mult mai tîrziu numele lui a fluturat
stîndard monumentelor pe cîmpurile de bătaie.

Răsar stelele pe blăchiul bocancilor soldatului
necunoscut,
prăbușit in iarba ce-așteaptă coasa. Un nume
de oștean

va apăra odihna fiecărei răscruți
crescută in carne pămîntului ca un bocet
al vremii.

Ostașul român a împărțit pretutindenea flori
și a băut apă din ulcioarele femeilor ;
a mingiat copiii orfani,
N-a fost blestemat in nici o limbă
a pămîntului

pentru fărădelege. El a cîntat cîntece
strămosești.

Pe baioneta lui a găsit adăpost porumbelul.

Dar era prea puternic să nu primească ocara
invidiei —

Ostașul român n-a trecut niciodată riurile
noastre

decit pentru a le apăra.

Sint pline livezile de merele crescute
pe umerii săi.

De fiecare dată cînd intîlnia in cale o cireadă
ori un lan,
se gîndea la bărgăne și la dealurile
subcarpatice

inundate de vii și de grîne.

Ostașul român își îngropase pînății
in mauselele Mărășeștilor ;

bunicii sub redutele Plevnei și Smirdanului —
pe fiecare țevă de pușcă era inscrist

un nume de sat,
un nume de pod sau de pădure ; pe fiecare
grenadă un nume de cîmpie

ori de oraș eliberat.

Dar din fiecare binoclu se vedea căciula
Carpaților

acoperînd pămîntul ca o roată de car,
ori ca o piine mare coaptă-n vatra milenilor,
între două riuri și-un fluviu.

Frate i-au fost cerul, și cadrul, și iarbă ;
Se furișă luna ca o fiară albă pe ceața lui
bătucită

și soarele cobora pleoapă de aur peste mieii
privurilor sale —
El, singur,
și pămîntul său.

Ion Mănzală

arthur porumboiu

Conducătorul

E un lan de griu ce se dăruie-n vară —
continîndu-și forța in germeii viitori ;
e in miinile fecunde de muncitori
ca și-n lumina ce ară,
sau adună parfumul in flori.

Forța Sa e concentrată in gîndul
clar ca imaginile in telescoape ;
și-i liniștea noastră, și-i pămîntul
celor ce-adună grîul și scot lumină din ape ;

El însuși lumină neatînsă de zgură,
și aerul pur din munții Carpați ;
El însuși linia Partidului pură
adunîndu-ne-n juru-i și fiind lumină !
El — aerul nostru de fiecare zi.
El — zona mereu roditoare
unde noi înșine putem fi :
bob de griu, otel și izvoare

Poetul și patria

Eu sint soldatul ce-i duce
raționa-n spate ;
ii dă din piinea lui neagră
și din bîdonul cu apă ;
și nu-i permite să cadă
nici cînd
viața e o grenadă
scormonînd in noi ca-n pămînt

Trebuie!

Dacă firul de iarbă își caută-n soare ocrătire,
și dăruindu-se clorofilei pentru-ntruparea
seminței.

și-n dirzenia sa nimic nu-l oprește
incît sămința se va ivi întregă și pură,
ca fiu al Patriei mele, nu pot fi altfel ;
trebuie să las un germe
ce va-nflori in viitor.

Și patria

Pămîntul se exprimă prin semînte ;
pămîntul naște continuu !
Și frunza nu-i decit anușul florii,
și floarea nu-i decit anușul fructului
ce protejează-n secretele-nvelșuri
sămînța nasterii universale.

Pămîntul se exprimă și prin morți —
luminii ce ne-amintesc
faptul că arderea lor pură
născută-a fost spre-a ne păstra
pe verticalele luminii ;

pămîntul pentru ei nu-i o capcană
de-nțuneric ;

pămîntul e lăcașul unde nasc
de sub guri de tăcere, noi semînte
pentru sârbătoreala vieții.

Pămîntul sintem toți : vii și morții
intr-o structură pură ca lumina,
și Patria-i totalitatea bucuriei
ce-a ars in ei cînd vara lor a fost deplină,
și arde-n noi cînd vara e in floare
și toate sint chemate intr-o clară clipă
de calm și veghe.

Pămîntul se exprimă prin noi —
semințele Universului — contur
nedesfăcut de moarte.

Gnomică

Piinea trecută prin baia de sudoare
a marelui efort comun,
e punctul de sprijin
ce ne păstrează sub soare

«Garoafele-s roșii și din pricina mea»...

Urmare din pag. 1

Abordînd cu realism și adîncă înțelegere
problemele artei, secretarul general al partidului,
tonarșul Nicolae Ceaușescu a elaborat orien-
tări de mare amplitudine vizînd instaurarea
unui climat favorabil promovării valorilor
autentice, întoarcerea creatorului la uneltile
sale, repunerea in circuitul național a întregii
noastre moșteniri spirituale, crearea unor ope-
re trinitice, de înaltă tînută artistică, in care
procesul de edificare socialistă să se repășească
in toată anvergura sa.

Una din primele măsuri ce-au fost întreprin-
se in lumina acestor orientări a vizat descen-
tralizarea fenomenului cultural, astfel incît,
fiecare zonă a țării să beneficieze de un cadru
prielnic atît afirmării valorilor literare locale,
cit și participării acestora la viața scriitoricească
națională. Astăzi ființea publicății cu pro-
fil cultural și edituri in principalele orașe ale
țării, asociațiile Uniunii Scriitorilor din Cluj-
Napoca, Iași, Timișoara, Brașov, Tirgu-Mures și
Craiova grapează sute de scriitori, iar așezămî-
ntele culturale patronază peste 1 800 de cercuri
și cenacurii literare, cu aproape 24 000 de mem-
bri.

Mutații cu adevărat salutare au intervenit
insuși procesul de creație. De aproape două
decenii, literatura noastră a abandonat evaziuni-
mii sui-generis pe care il profesa conșom ca-
noanelor unei „estetici” mai mult decit simplis-
te. Scriitorii au atacat frontal aspectele semnifi-
cative ale realității noastre social-politice și
veritabila problematică umană, deci viața cu
luminile și umbrele ei, incredîndu-și tiparului
pagini de reală valoare artistică, lipsite de con-
venții, schematismul și tabuurile de altădată!

Fiind pătrunși de imperativul formulat de
secretarul general al partidului, potrivit căruia
societatea noastră socialistă are nevoie de „o artă
cu adevărat revoluționară, care să redea in mod

veridic și obiectiv realitatea, care să fie pătrun-
să de un puternic suflu mobilizator, miliînd cu
pasivitate pentru perfecționarea societății și a
omului”, scriitorii români de astăzi s-au stră-
dărit să fixeze in jagurele paginii febra unui
timp de rodnic și multilateral — împliniri, di-
mensiunea statură a făuririlor de istorie nouă,
zbaterele lor interioare intru mai binele patriei
și al semenilor, intru desăvirșirea lor umană.

Recolta beletristicii noastre din ultimele pa-
tru decenii este deosebit de bogată. In acest
răstimp au putut fi etalate in vitrinele libră-
riilor mii de volume noi de poezie, proză, teatru,
critică și istorie literară. Multe din ele a-
veau să trezească in cugetul și inima cititorilor
ecouri de nestins, fiind adevărate evenimen-
te literare ce se constituie astăzi — la ceas de
sârbătoare și bilanț — in tot atîtea dovezi ale
unei epoci de mari ctitorii. „Nicoară Potocava”
de M. Sadoveanu, „Desculți” de Zaharia Stancu,
„Moromeții”, „Delirul” și „Cel mai iubit dintre
pămînteni” de Marin Preda, „Groapa” și „Prin-
cepele” de Eugen Barbu, „Străinul”, „Setea” și
„Moartea lui Ipu” de Titus Popovici, „F” de
Dumitru Radu Popescu, „Iarna bărbăților” de
Ștefan Bănuțescu, „Ingerul a strigat” de Fănuș
Neagu ș.a.m.d., sau „Primele iubiri” și „Lupta
cu inerta” de N. Labiș, „Fluxul memoriei” de
A.E. Baconsky, „11 elegii” de Nichita Stănescu,
ciclul „Imne” al lui Ioan Alexandru, „Zooșofia”
de Ion Gheorghe, „Poeme” de Marin Sorescu,
„Istoria unei secunde” și „Repetabila poezie”
de Adrian Păunescu etc., sint cărți de referin-
ță, care au adăugat noi carate tezaurului lite-
relor românești.

Așadar, scriitorul român de astăzi a fost și
este ferm angajat — cu specificul uneltelor sale
și fără amfiază — in grandioasa operă de edifi-
care socialistă a țării. Ne vom convinge de acest
adevăr dacă-l vom măsura drept, „după cîntec
și pas”. Vom lua atunci aminte că garoafele-s
roșii și din pricina sa...

POSTA REDACȚIEI de Ion Gheorghe

XII

PLESA VASILE: În grădina dv., n-a plouat cam din vremea lui Platon. / În lacura: milu este vechi, sămânța e nisip. / Dar cu epigramele, la Urzica.

F. EUGEN: Rămân în acest Crez: „Albastru s-a săturat / Să-și poarte culoarea, / Am încercat să prind între degete și celelalte culori / Dar nu am reușit decât să mă pătez pe degete / Și mi le-am șters de albul înmălăuit. / Trimiteti-mi mai.

FLORIAN ATECU: Din cele șase pagini de texte, acest crimpli: „Rămân în vior pe vîd stînstru, / Singurii ce se vor salva prin ei, / poate vulturii”. În rest și în viitor, dumnezeu cu mare milă!

HOREA NASCU: Din bilețul dv. purînd titlul Nu veam, alegem. „Accedă fată, cu părul blăni, / Seamănă cu o fică / Mă privește cu ochii ca două perle / Vremele-îmi par trîluri de mierle... Poate / În trombești tot ticheul.

CONSTANTIN BANESTI: Zicem cu dv. aceste figururi de Prabhava: „Libertate”, „Rănește-mă viață / din rîm / nu pot curge / lănturi”. Seceta: „Seceta și-și lăsat cortina / Ploie se aranjează în culise / Hei, țărănule, / Hai să udăm istoria cu cana”, 666: „Cînd un poet / va traversa / istoria / cu o piine în mînă, / poemul meu / va arde / ca biblioteca / din Alexandria”. Răzburare: „Îmi presar litere pe rîmă, / Și pun vîștii plasele de lut / pun țigăni să mă dea dintr-o cană / și pe liniști, țigăni-l ascuți. Masa tăcerii: „A / fost / ora / zero”, Tristețe: „Bunica / toare / iar / din / caierul / de / lină”. Încercați să scrieți pe coală mare.

LUMINIȚA N. IORGA: Cam galbene-n obrăzori și gălăgioase: Prin lume: „Pe drumul de-

ghizat în dragoste / Flăcără noastră ancestrală / Nu s-a potolit / fumega / Și pîndese / Și își întinde ghearele / Și rupe / Și sufletul meu înfășurat în singurătate / Se împotrivesc în zadar / Prin lumea acestor vase difuzi, / Unde amîndoi ne pîndim / De după cuvinte, de după inimă. / **Oră de dragoste:** „Si acum / Pentru că trupul / Ne e comun / Și singele strigă / Cuprins de iubire / Poti să-ți împarti / Brațele lacome și sufletul / cu mine / Nu plînge / Rugîndu-te / Că nimeni vrea să-ți / Nu și-a dat drumul / În învîlburile de lumină”. Cum cred-ți.

ARCADIE PATA: „Cronica muntelui Panacu” am scris-o după un fapt: de marea mîrșărită de către un dinar activist de cultură, de la Suceava. Domnia sa, desigur, se referea la Țara Dornelor. Excursul dv. cel lingvistic și mitologic este interesant și temeinic. Vă mulțumim.

DRAGOMIR MIRCEA MIRIN: Scrieți în bilețelul însoțitor: „Cu acest prilej îmi îngădui să vă adresez și o întrebare: merită să scriu? Unii colegi de cenacu sînt de părere că înscrive vorba goale. Etc. Vă răspund: de jos în sus. 1. — Să însuși și astfel de vorbe: „2. — Merită e-au meritat: Soie — lui Teodor Băis. / Vîetuesc în iveala strătîndului / Precum altcîndva, / Dihanie în neadîrte / precum altcîndva, / Vamă de soare apune / Tîmpie sînt jocalbreilor / Inul și-ai celos lăcuar, / Întîlnește iesirea din mînă / Soie a mare tăceri / jocul de-a pieritelea”. **Cavalerul mut** — lui Chiricuță Traian: „Peste urmele mele / Nepăsător de uitate / Peste sufletul meu / Nepăsător de-nepărtat / Căte cu căte scos / Nepăsător de roșii / Așteptă să jupoaie / Fritrea unei sticle / Prin gura mea de sete / Către a șapte toamnă: **Comuni neguri:** „Ea piecut urmezilor gîndur, / Stolu venidenilor, neastîmpărul duhului, / Nebunia marilor urșie, / Fir cu fir, zodia parăstăului / Eccelectica schimbare de mine / Niciodată în fluter, stîhii / Prîbogesc Inspire teama de noi / Podoabă intrînzătorului. / Mătîni de murgur suferinzi. / Adiere a pustiuțelor guri / Bate odihna sîmii / Ceasul falnic-

lor neguri”. **Dorință:** „Între prăpăstii răstignite și plîns / S-ajung omătul sîmurilor / frite / Aprinde gerul lămpilor și fă-mi / Cu inima, un semn adine pe frunte / Acum petrec la cîntece de vînt / Cu mirii încruntați și trîși pe roată / În luna mi se pare, că-s flămînd, / Un colcovan de piine coaptă / Deschide ochii, cum plouă câte vară, / Cu frunze lempezi, marginea de sat / În brate duc spre cer, cînd gingurește, / În loc de prunc, un tunet înfășat”. Data vîltoare, dactilografiază-le, cu vă și mai cîtec.

POP AUREL: Desuete, cele rimate, nepăsătoare cele în vers liber. **Bloc de corespondență:** „La început poezie / erau prizoniere într-o limbă ciudată / apoi / cineva striga făcînd propagandă / (...) birfind cu anunturi mortuare / sau liste cu soldați liciați / într-un colț de pe ultima / pagină / a ziarului local, / desi habar n-avea de abecedar / puștimea tipa: / „hai la ziare, / ! / Ultimele vestite de pe front” — un fragment de viață cu forță de poem. Acesta-i drumul: uitați-vă bine, faceți-vă semnul crotitor și virati.

VASILE SIMONICĂ: Nu mă chinuți: dactilografiază-le, sau scrieți-le mai mare. Am și eu dîpîrîți rîmă. Poetă s-a predat: să-și chinuască ochii celălalt.

GĂGEANU STOICA: În întregime Azi, umbra fratelui meu: „Luna rezemată pe-un umăr al dîmînei / și drumul necontenit alerga — / un dîlău după istovita pradă / E fluviul dunga de lucire / ce vede / mi-am spus — și cîntecul mînaștoare / e locul unde din tristul său joc / de-a scaldatul cailor în fluviu / Mama-sîi mai trece ochii umbriți / peste vorba sau starea ce i s-a dat / și-ades, la temple ei bate o venă din plîns înecat / Azi umbra fratelui meu umbli prin curte / Zilele și nopțile, lampioane petrecute în lungul drumurilor ostente / trec prin fața mamei, îmbrîtinind-o”. Celelalte n-au tensiunea elegiacă din textul de mai sus: frazele greoaie umbli pe orbite haotice, corpul cel lingvistic e fumeos și nu impresionează observatoarele. Dar în steada aceasta cu frate văd un puternic poet. Reveniți cu mai multe, cu bătute la mașina de scris.

CĂLIN BUCOV: Adică n-aveți, în toată cancelaria, o cămărară, de mă droșpiti din pixul cu cîlei veroc, ca un vînzător de lăptuci? Am oprit la Antologia Poetilor redactate poemele: „Între două cuvinte de iubire și Faldică pagină. Despre celelalte, aceste vorbe: nu vă lăsați silinți, jigăriți, sînteiți la vîrsta cînd vă pot coplesii pozele poezilor de altă fire. Păstrați-vă sănătoși și-o să vă stea mai bine cu noi, al nostru.

EMIL GEORGIUS

Tinguirea castelului

Seniorul meu, Stăpîne, Lasă-mă să mă surp! / Mîe otita de dor / De-a fi iar ce nu sînt — / Poțtie și donjonurile mă dor, / Pămîntul din mine / Se dorește-n patria lui dintii! / Tu m-ai furat din inima îerburilor, / Din lutul roșu al soarelui / În amurg, / Am fost sclavul tău; / Arde legămîntul dintre noi / Să mă surp / Dintr-o dată tot, / Pe deplin / E timpul!

Graul lucrurilor

S-auzi în lucruri — / Și sîmți cu timpla fîldeșul zvîcnind / O vară doagorînd / O, cum să poți trăi / În pace lungă / Cînd toate astea vor / Să te atingă?! / O, graul lucrurilor... / O, tăcerea lor!

Adolescenta

Aluneii blind în mers / Te toi în cioburi goale / De oglinzi / Și-n toate chipul îți privești răsîfînt, / Corabia moi fugi ca să o

Prinzi: Demult e s-a desprins / De-un țărîm-pămînt.

Mai vrei să suferi? / Îți mai place jocul? / În ochii tăi (ce minunat se-arată!) / Văd stele, / Fubuloase flori / De nufăr / Și toată frămîntarea lumii, / Iată!

Rostul lucrurilor

Că acest drum, / Umbrat de arbori grei, / El sens înăgîntorii mele dă, / Spre el, / Nenevotați min pașii mei!

Făcută e oglinda să se uite / În ochii tuturor, / Făcută-i / Setea mea pentru izvor, / Pentru inel degetul tău, / Făcut e... / Făcut e focul roșu / Pentru scrum / Și crinul argintiu pentru parfum... / Dar pentru cine, clipa / Cea de-acum?

Prin lan după ploaie

Și trece zîna / Peste noi, suavă, / Ca o rotundă roată de lumină, / Singele meu către / Tristețea ierbi / Zîcnește și se-nclină. / Zîmbesc și merg — apusul / Mi se-nchide / În orizont cetos și sîngeriu, / Pline de lapte spicete / Verzi, crude, / Mă biciuie, / Străbat lanul de griu...

Dimensiunile unui eveniment istoric

Urmare din pag. 1

nătaea internă și externă a actului istoric înfășurat de poporul român sub conducerea Partidului Comunist Român.

Începînd cu 23 August 1944, România și-a pus toate resursele materiale și umane, întregul potențial economic și militar în slujba luptei împotriva Germaniei hitleriste. În cursul unor aspră luptă militară, precum și politici sale fundamentale patriotice, lăncădat în principalele centre ale țării rezistența trupelor naziste, au eliberat în cîteva zile capitala și o mare parte a țării. Sosirea, la 30 august 1944, a trupelor sovietice în București eliberat a fost salutată cu entuziasm de masele largi ale populației capitale.

Insuficiența de un fierbinte patriotism, armata română a săvîrșit fapte de eroism legendar în lupta dusă pentru eliberarea întregului teritoriu național de sub ocupația fascistă-hitleristă, ca și în bătăliile pentru eliberarea Ungariei, Cehoslovaciei, Austriei, până la încheierea victorioasă a războiului împotriva Germaniei hitleriste.

Evenimentele de acum patru decenii se înscriu ca un moment epocal în întreaga istorie a României. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu: „Declansarea revoluției de eliberare socială și națională în octombrie 1944 a marcat o etapă nouă în istoria patriei, a deschis calea împlinirii idealurilor și năzuințelor de dreptate și libertate ale poporului român, a curcării drumului independent și suveranității naționale, a afirmării României ca națiune liberă și demnă în familia națiunilor”.
În cele patru decenii care au trecut de la evenimentul epocal din August 1944, urmînd cu devotament și încredere politica partidului, poporul român a schimbat radical chipul patriei. Condus de partidul comunist, el a parcurs o întreagă epocă istorică: de la ordinea bazată pe exploatare și asuprirea din trecut, la ordinea nouă, socialistă, în care, liber și deplin stăpînit de soarta sa, își făurește în mod conștient propria istorie; de la vechea Românie burgheză-mosieră, slab dezvoltată, cu o economie preponderant agrară, dependentă de marile trusturi monopoliste, la România de astăzi,

cu o economie dinamică, o industrie și o agricultură în plin proces de dezvoltare, cu un nivel de viață și civilizație materială și spirituală tot mai ridicat.

România se înalță astăzi între popoarele lumii ca o țară a demnității, a progresului, a libertății și democrației, ilustrînd prin faptele și împlinirile sale forța pe care o dobîndeste un popor stăpînit pe destinele sale. Datorită succeselor interne, precum și politici sale externe principale și constructive, România se bucură astăzi de un prestigiu fără precedent în întreaga sa istorie. De la România de odinioară, aservită economic și dominată politic de diferitele Mari Puteri, izolată, puțin cunoscută în lume, s-a ajuns la Republica Socialistă România de astăzi, liberă, independentă și înfloritoare, cu o înaltă autoritate și prietenie pe toate meridianele, respectată și apreciată cu căldură pentru contribuția pe care o aduce la instaurarea unor noi relații între state și a unei noi ordini economice și politice internaționale, pentru prezența sa deosebit de activă și dinamică, pentru cuvîntul său chibzuit și realist în soluționarea problemelor mondiale în conformitate cu năzuințele popoarelor dornice de pace și libertate.

Întreaga politică internă și externă a țării noastre poartă pecetea puternicei personalități a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii Socialiste România, al cărui rol determinant, esențial, în elaborarea obiectivelor dezvoltării noastre economico-sociale asigură organizarea și conducerea științifică a întregii activități de aplicare în viață a Programului de față, de o societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintate a României spre comunism.

Unitatea și coeziunea întregului popor, a tuturor fililor țării, fără deosebire de naționalitate, în jurul încrețelatei forțe politice călăuzitoare — Partidul Comunist Român — constituie izvorul forței și trînciniei de nezdruccinat a orînduirii noastre, garanția apărării și consolidării libertății, independenței și suveranității patriei, a curcierilor revoluționare obținute prin lupta și munca întregului popor, cheștia unor noi și minunate victorii pe calea socialismului și comunismului.

Un țăran trece strada

Cel mai mult ne omorau mîrșurile / Astea ne scoteau suflul / rap-rap / rap-rap / cu ranița în spate / pusea / masca de gaze / și pe deasupra hîrlitului / Linemana / cum îi ziceam / care ne bătea genunchii / era cald și braț / apă luam în hidion / da parecă ne-ajungea / unu / cînd sînteam cîu nu mai am pic de vîlăz / și-aveam să mă dau cu capul de pămînt / ceva însă nu mă lăsa / mă ținea în picioare / mă împingea înainte / mă căscam și gura la ce vedeam / doar neam din neamul meu nu mai căsese / în hidion / și-ar fi zis / de ce-ar fi tot război / și-nău umblu prin străzîntăți / numai că umblam după nebli / asa că într-o zi / cînd tot mergeam de vîzînea / rap-rap / rap-rap / numai ce am văzut o livadă de meri / și ne-am oprît / să ne tragem un pic la umbră / am căzut frîntii / numai / numai / numai / și bălă / de nu dădeai doi bani pe dînsul / s-a lînut bălă / și-a dat jos toate de pe el / și pe urmă a început

CONFABULE

să se uite prin meri / mere însă de unde / că doar să eram noi primii care să fi trecut pe acolo / or mai fi fost și proprietarii / sârcați / nu le stiam obiceiurile / așa că i-am strigat / nu te mai holba mă / că n-ai mai rămas / în ei nici frunza / dar numai ce-l văd cum se opreste / lîngă un măr mai jerpelit / cu crengi uscate spre vîr / se suie și le rupe / pe urmă se duce la altul / și tot asa / cit am stat acolo / a rupe crăile uscate / flulerînd / era din Vrancea și știa să fluiera.

Julian Neacșu

Anonimi ca în natură

Urmare din pag. 1

cite un gest. Un simplu gest, poate că nu cel cel caracteristic, și cel exact, cu unul aproape anonim, ca în natură, amestec lapidar de intuiție și obișnuință dar și de încordare și poate că și de risc. Acest episod, bunăoară, pe-trecut exact acum patruzeci de ani la o școală, la școala normală din Buzău. Frontul german era spart, nemții se retrăgeau și ocupau marile clădiri transformîndu-le în ultime și disperate bastioane de rezistență. Școala era la marginea orașului pe atunci, potopită, înconjurată de un crîng. Ca să nu se transforme într-un cuib de rezistență și apoi să fie distrusă, ce-a făcut directorul ei, profesorul de logică? A mințit-o! Adică, singur, fără să spună la nimeni, i-a văruit pereteii cu litere mari și groase, a scris în limbile celor ce se retrăgeau: atenție, mină! A lucrat noaptea iar a doua zi profesorul de logică nu putea să judece căcîstie logică situația: s-a spernat și el de ce-a zădărit căcîstie scria acolo. În amintirea colegii acestuia, binecîntele, au împrăștiat vestea în tot orașul. Trucul a prins, în derută și alarma de știră pe care au aflat-o, nemții au ocolit clădirea. A trebuit apoi ceva timp ca ceilalți profesori să poată fi convinși să participe la... deminare. I-a învățat tot profesorul de logică, cu o găleată de apă a început să spele pur și simplu zidurile.

Si monumentul punctează azi cerul din locul și unde va fi privit și gîndit domniitorul la o singură țară, unica și neșăpărată. Se văd cu niște întarșii vii, răscolitoare, flori proaspete, de cîmp, pe treptele monumentului, nu vîntul le duce acolo sus ci oamenii locului care simt că trec prin fața unei colosale amintiri.

Identității așadar unificatoare, ca și idealurile și realitatea însăși, episoade mai vechi sau mai noi care, printr-o acută conștiință a istoriei, se constituie în argumente ale propriei noastre vieți. Și în gesturi pe care, în ordinea morală a existenței, ne aducem aminte de o expresie a secretarului general al partidului după care fără istorie, da, fără cunoașterea și asumarea istoriei am fi rămas ca niște orfan. Părinții și noi, în legea și legămîntul lor față de țară trec prin spațiul memoriei noastre și sint vii la marea sărbătoare.

Sau un alt episod, cu o altă identitate trecut de asemeni printr-un simplu gest în spațiul memoriei colective. De asta dată în Ardeal. Un bătrîn mută cu cîteva kilometri locul bălănelui lui Mihail Viteazu, Gurăslău, tocmai pe o culme de deal pe care se ridică azi monumentul. În memorii, în amintirile lui ardea o troiță, nu acolo din cîmp unde fixasera istoricii locul, ci acolo pe deal unde într-o vreme de tristă amintire au detonat explozii. Și apoi legendele, și apoi cînteculele bătrînești care tot despre aceasta vorbeau. Și apoi topografia pe care o știa, istoria pe care a început s-o învețe și dirigenza cu care și-a făcut din restabilirea adevărului o cale și un ideal din vîștii, toate pînă la urmă au izbîndit iar istoricii s-au conformat.

Almanahul anual de literatură umoristică și satirică editat de revista „Urzica” este și la ediția lui pe anul în curs, „Perpetuum comio 1984”, o bună antologie de umor, de caricatură, de satiră socială. De alifii, în spiritul de care îl promovează revista „Urzica”, și această colecție de creații, simpatice, ingenioase, „deștepte”, se orientează mai ales către o perspectivă politică și socială mai pronunțată, accentuînd mai cu seamă criteriul valorii profesionalismului contribuțiilor, ceea ce este, fără îndoială, un fapt pozitiv. Se poate zice, fără primădă de a greși, că „Perpetuum comio” rămîne, cu majoritatea semnăturilor lui, o probă a vitalității umorului românesc, a diversității acestuia. De alifii, și antologia la dovedește cit se poate de convinșător. Sînt prezenți aici Ion Băieșu, („Capra cu doi iezi”), Tudor Octavian („Viața în abeceda-

CUMPĂNA ZECE

I. Tentativa anonimului împetește natura. II. Cîd nu poate ieși din anonimul individual face apologia lui. III. Doi anonimi se întînesc pentru a da unuia dintre ei un nume. IV. Omul iese din anonim pe aceeași poartă pe care a intra. V. Faptul că atîtea milioane de oameni rămîn în anonim ține de economia memoriei omului. VI. Cine se plînge că este prea celebru nu vrea, de fapt, altele decît să-și sporească celebritatea.

REMEMORĂRI Fișe de roman (XII)

U ltimea zi de mare. Plec în amurg spre plaja izolată, nu departe de cherbana, de acolo unde am scos dintre două pietre un deflin imobilizat. N-am mai fost un timp aici unde el se arăta imediat din valuri începînd să facă tumb. Sint curios dacă va apare. Aștept cam o jumătate de ceas plimbîndu-mă pe nisip. Deodată mă nîm. Pe apele lîngășite pluteau doar pescărușii solitari. Sint gata să mă întorc cu un soi de tristețe difuză în trup. Deodată, din mătasea apei încrețită, prietenul meu a țîșnit în abor arcut și elastic. Mai aproape, tot mai aproape... S-a zbuguit jucîndu-se ca un veritabil acrobat, multă vreme, ca și cum ar fi simțit că o ultimă noastră seară. Și am rămas urmărîndu-l în dezlîntuirea lui pînă ce luna a răsărit din mare ca o geamandură de fosfor. M-a însoțit un timp, a făcut un ultim salt spectaculos și a dispărut în adîncurile reci și misterioase. Încep să cred în povestea lui Pliniu care vorbea despre un deflin care plimba pe spinare, peste apele Mării Negre un copil...
2. Un cunoscut îmi relaxează cam, anul trecut, pe o mare agitată a fost izbit de un val și băgat la fund cum se zice. Și-a pierdut consti-

VII. Sînt oameni pentru care anonimul este inaccessibil.

VIII. Avem nevoie de opere prin care să definim momentul istoric respectiv, să-l scoatem din anonim.

IX. Micul anonim are umor, marele anonim este grav.

X. Orice autor își simte anonimul ca pe o jignire personală uitînd că celebritatea fundamentală aparține speciei.

George Alboiu

REMORĂRI Fișe de roman (XIII)

1. Înta și s-a trezit la policlinică după ce fusese, practic, reanimat. S-a interesat cine sint salvatorii. I s-a spus că, de fapt, i-a scos din adîncuri un bărbat care l-a urcat în barca salvamarilor. A întreat băștii de la salvamar dar aceștia nu știau nimic despre necunoscutul salvator. A dat un anunț la radio-vacanța, dar degeaba. Cel care-l salvase de la nec prefacea să rămîna anonim.
2. Alături de mine face plajă Nea Stie, băiat glumăz, fumător de supă și responsabil de gromer. E oripilat de faptul că stau toată ziua cu nasul în cărți. Într-o după-amiază vîzînd că nu vreau să-i fiu partener de table zice cu nădăd: „Mai lasă-l în colo de cîit că pe soarele ăsta poți să te împetești. Eu n-am cîit în viața mea o carte și uite că mă descurc...”
3. Într-o zi cu valuri un bășetel îl spune mamei sale: — Uite, mamă, marea a fost la coafor...
4. Marea zvîrlind dantele de borangice pe țărîm...
5. Pescărușii umbliid seara pe plajă ca niște bătrîni reumatici.
6. Mircea Micu
PS. Scriitorii aflați în vacanță la mare au sărbătorit colegial pe Romulus Cojocaru care a împlinit rotunda vîrstă de 50 de ani. Au roștit scurte allocuțiuni amicale Alexandru Piru și Marius Tupan.

Tradiția ca modernitate

Urmare din pag. 1

ideologie particulară dintr-un topos mitologizant: cîmpia. Poet al „eterneli cîmpii” Alboiu derulează pînă la halucinație formele ei arhetipale. Mentalitatea țărănească și ridicată la nivelul unei supracultăți. Obieciurile cîmpenești au conotație mitică. O viziune dilizantă îmbracă lirica lui Ion Horea care continuă direcția pilădană a poeziei agricole, de nostalgici autumnales. Maniera heroidică, luminoasă, trează natura cu bucuria flamandă a spiritului gospodăresc. E o opulență vegetală plînd într-un spațiu al reveriei. Poet apolinic, Ion Horea transfigurează elementele tradiționale agreste cu mijloace stilistice moderne, creînd un univers tonic și coerent. Una din cele mai interesante experiențe lirice pe fondul elementelor tradiționale este creația lui Cezar Ivănescu. Poetul îmblîna savant sunori folclorice cu stilul trubaduresc medieval, limbajul ocult cu cel otidian într-o polifonie de mare expresivitate emoțională. Simplitatea demersului poetic are, la Cezar Ivănescu, hieratismul unui discurs inițiat în care simbologia textelor sacre se intersectează cu inflexiuni de doliță românească. Este un univers poetic extrem de personal, care valorifică funcția cathartică a limbajelor arhetipale. Poezia lui Gheorghe Tomozei operează de asemenea, o reactualizare a lexicului tradițional dar cu vocația argeșeană a inventarului insolit de termeni. Asamblarea mozicată a cuvintelor vechi trădează un gust balcanic, o colofonie ironică. La Gheorghe Tomozei vocabulele croniceșter revivie farmecul timpurilor apuse dar într-o viziune muntească, nu rareori hitru-balcanică. Cezar Baltag valorifică, în

Cinci zile de înțeleștări dramatice

Urmare din pag. a 9-a

„Impresia că se aflau singuri după o puternică furtună de zăpadă în plin cîmp, supuși tuturor pericolelor, fără nici o legătură cu lumea din jur, n-a durat, firește, decît cîteva ceasuri, pînă cînd transmisunile cu Comandamentul Militar al Capitalei și cu Marele Stat Major au fost reluate. Dar acea impresie puternică, șocantă, își amintesc cu un rictus expresiv al feței, după atîția ani de la consemnarea evenimentelor, Virginia Ciurea, a continuat să viețuiască în subconștient imprimîndu-i soțului ei, celorlalți ofițeri și subofițeri, ostașilor un anume dramatism în fiecare din gesturile și actele lor. Depărtarea în timp face cu impresia de mai sus să revină, iar povestitorul se apără de ea ca de o Fata Morgana a amintirii, aducînd alți și alte argumente. Nu erau atunci decît o parte a unei entități — extinsă pînă la proporțiile unui întreg popor — aflată în luptă cu dusmanul. Cum puteau să se simtă atunci singuri, se întreabă Virginia Ciurea, cînd oamenii trupeii, simplii ostași și gradaiți, aveau un nume, un chip, o biografie pe care ea și mai ales soțul ei le-o cunoșteau. Și mai cu seamă erau, cei mai mulți, legați prin idealuri comune proiectate pentru după terminarea războiului; și auzea unora vorbind între ei despre ce va fi. Soțul ei avea propria lui imagine despre viitor, la temelia acestuia el înțelegea să pună în primul rînd victoria obținută în luptele în care se aflau angajați și în care el, generalul Ciurea Tudorancea, se implicase atît de total.

«Cuvîntul poetului

viuiește pînă departe...»

Tristetea nu va putea împacă marile subređe noastre ființe. L-am tubit mai mult din depărtare; arșița existenței lui mă fascina declanșînd oertulul unui sentiment necunoscut, ca-n preajma demonilor blînzi... Imi dăruise, cu un gest și o îmbrățișare extatică, ultimul lui poem (Doamne, cit de straniu sună acest ultimul, cînd știi că întregul bibliografiei sale cuprinde numai trei cărți între care se întîlcăsc o excepțională antologie — cap de serie ce avea să descură colecția „Hyperion”). Odată cu el dispărea încă unul din sublimii luptători ai canoilor ironice, unul din ultimii înzestrați cu arma purificării ai acestui sfîrșit de mileniu. Lectia poeziei lui, lucidă, ne rănește frunțile și scutură rugina de pe sînci. Pe filele ultimei sale cărți notam, fulgerat de lectură, aceste crîmpele de gînduri intercepte: La Virgil Mazilescu poezia se ascunde cu consecență sub faldurile grele ale tragicului. Tristețea lui — enormă — e deghizată și alungată de ea trece, superior, poetul prin bilci de umbre și pantomime impudice. Lucrurile îl incomodează prin definitiva lor inadaptabilitate la regnul uman. Poezia lui e o lacrimă a risului tragic. Pe sub cuvînt — costie lăpăte ale roștii — tresar Rosnina și duhul demului ei cavalier neînțeleș. Trăind esența poeziei pure, Virgil Mazilescu se simte sufocat de viață și se eliberează de ea printr-o grimasă. Jenat de „frumusețea” stereotipă a artei, el se retrage în fragmentarismul abisului dostoevskian. Poetul monoghează asemenea unui ascet eretic în lacrima și altarul atotdînzătorului. Își este sieși zeu, silabînd realul, scîndu-l de conveniențe, trecîndu-l prin filtre secrete și oprînd numai amîmîna: micul amăntant în care locuiește logosul — alifii spus — fragmente din regiunea de odinioară... Rostirea la el este eliberarea de balastul carnal pe care fiinta îl leapădă în ultima sa ascensiune. Peste simbolul pătimirii pămîntești va fi lîmșite, va fi seară, iar nouă ne va rămîne mereu dureros, suferințel dispartitei. Guillaume, ai dreptate: „cuvîntul poetului viuiește pînă departe...”

Gheorghe Istrate

Desen de Sabin Ștefănuță

«Punte sigură spre pace și prietenie»

CULTURA ROMANEASCA IN LUME

de 25 de ani Universitatea din București organizează fără întrerupere, Cursurile de vară și coloquiile științifice de limbă română...

române, oameni interesați, în egală măsură, de politica alt de deschisă pe care o promovează cu consecvență România socialistă.

OPINIILE DE LA CURSURI DE VARĂ, BUCUREȘTI, EDIȚIA A XXV-A

RICCARDO BUSESTO, cercetător și traducător din Torino, Italia. «LUCIAN BLAGA - UNUL DIN MARI POETI EUROPENI AI ROMÂNIEI»

Cultura română are o prospectivă impresionantă. În ansamblul valorilor europene ea reprezintă, datorită unei politici originale un înalt punct de referință.

De punct de vedere istoric cu toate seismele timpului cultura, limba și-au păstrat latinitatea. În multe momente, înconjurată de imperii și dusmani de toate felurile a rezistat aproape miraculos...

La lectoratul de limba română din Torino am avut prilejul să lucrăm cu profesorul, criticul și traducătorul Marco Cugno, cel care trăiește pentru cultura română.

LIUBICA VYCHOVALA, editor și traducător din R.S. Cehoslovacă. «LITERATURA ROMÂNĂ CONTEMPORANĂ A DEVENIT PENTRU MINE O PROBLEMĂ VITALĂ»

de unde interesul meu pentru literatura și limba română? Să nu vă amăzeze că la un răspuns cu nuanțe deosebite. Nu am avut legături de familie și nici nu mi-am propus de mică să învăț românește.

Redactorul editurii, Vladimir Dudăș, el însuși traducător din poezia română contemporană, m-a îndrumat și m-a încurajat în permanență.

MILAN UZELAC, profesor și poet din R.S.F. Iugoslavia. CINCI INTILNIRI

1. Intilnirea cu un scriitor român. Primul scriitor de limbă română pe care l-am cunoscut (1964) a fost Ion Bălan.

2. Intilnirea cu literatura română din Voivodina. La doi ani de la cunoștința noastră, ca fruct al prieteniei ce ne-a legat a apărut prima antologie bilingvă a poeziei românilor din Voivodina (1945-1975).

MIHAIL KĀC, scriitor și traducător din R.S.S. Ucraineană. «IN SUFLETUL MEU AU PRINS RĂDĂCINI FRUMUȘILE TEZĂURULUI LUI MIHAI EMINESCU»

Mi-a fost sortită să mă nasc în vecinătatea unui sat moldovean. Limba și cîntecul Moldovei deosebi se făceau auzite în casa noastră.

3. Intilnirea cu literatura română din România. Prima mea intilnire cu România datează din luna mai 1979, când în cadrul colaborării culturale dintre R.S.F. Iugoslavia și R.S.R., desfășurată sub auspiciile generoase ale președinților I. Broz Tito și Nicolae Ceaușescu.

4. Intilnirea cu Bucureștiul. În mai 1984, ca membru al delegației Uniunii Scriitorilor din R.S.F. Iugoslavia venită pentru a semnata Protocolul și Planul de colaborare pe anul în curs, cu Uniunea Scriitorilor din R.S. România, m-am aflat pentru prima dată în capitala țării dumneavoastră.

5. Intilnirea cu Bucureștiul. În mai 1984, ca membru al delegației Uniunii Scriitorilor din R.S.F. Iugoslavia venită pentru a semnata Protocolul și Planul de colaborare pe anul în curs, cu Uniunea Scriitorilor din R.S. România, m-am aflat pentru prima dată în capitala țării dumneavoastră.

6. Intilnirea cu Bucureștiul. În mai 1984, ca membru al delegației Uniunii Scriitorilor din R.S.F. Iugoslavia venită pentru a semnata Protocolul și Planul de colaborare pe anul în curs, cu Uniunea Scriitorilor din R.S. România, m-am aflat pentru prima dată în capitala țării dumneavoastră.

7. Intilnirea cu Bucureștiul. În mai 1984, ca membru al delegației Uniunii Scriitorilor din R.S.F. Iugoslavia venită pentru a semnata Protocolul și Planul de colaborare pe anul în curs, cu Uniunea Scriitorilor din R.S. România, m-am aflat pentru prima dată în capitala țării dumneavoastră.

8. Intilnirea cu Bucureștiul. În mai 1984, ca membru al delegației Uniunii Scriitorilor din R.S.F. Iugoslavia venită pentru a semnata Protocolul și Planul de colaborare pe anul în curs, cu Uniunea Scriitorilor din R.S. România, m-am aflat pentru prima dată în capitala țării dumneavoastră.

9. Intilnirea cu Bucureștiul. În mai 1984, ca membru al delegației Uniunii Scriitorilor din R.S.F. Iugoslavia venită pentru a semnata Protocolul și Planul de colaborare pe anul în curs, cu Uniunea Scriitorilor din R.S. România, m-am aflat pentru prima dată în capitala țării dumneavoastră.

10. Intilnirea cu Bucureștiul. În mai 1984, ca membru al delegației Uniunii Scriitorilor din R.S.F. Iugoslavia venită pentru a semnata Protocolul și Planul de colaborare pe anul în curs, cu Uniunea Scriitorilor din R.S. România, m-am aflat pentru prima dată în capitala țării dumneavoastră.

11. Intilnirea cu Bucureștiul. În mai 1984, ca membru al delegației Uniunii Scriitorilor din R.S.F. Iugoslavia venită pentru a semnata Protocolul și Planul de colaborare pe anul în curs, cu Uniunea Scriitorilor din R.S. România, m-am aflat pentru prima dată în capitala țării dumneavoastră.

REPERE

Un studiu clasic (II)

de în vechia cetate grecească ne-au venit în minte cele mai cunoscute priviri asupra năzdrăvăriei vieții sociale pe continentul nostru, și nu întotdeauna cele mai ferice.

sunt de notat că mai toți cercetătorii moderni ai problemei conținutului și dicăturii, deși ele nu sînt deloc identice. Cîteva antică este modelul unei viziuni totalizante.

REVISTA STRĂINĂ

O FRUMOSA RECENZIE publică profesorul Dennis Deletant, consacrată volumului de poezii alese, selectate de Michael Hamburger din opera lui Marin Sorescu.

ESTE RAR EXEMPLUL UNEI ARTISTE care să înceapă cu egală dezvoltare, fără a fi dublă, în partituri ce impun folosirea mai multor limbi străine.

CELEBRUL TEATRU «OLD VIC» și-a redeschis porțile. Aflat în cea de a doua stagione, se pare că acum va rezista marilor presiuni financiare care conștău în urmă cu mai mult timp în întregul răsărit.

CITEVA dintre cele mai vechi case de locuit de pe pământ vor deveni în curînd obiecte de studiu muzeal. Se apreciază că acestea vor fi cele mai vechime de peste 2.500 de ani, aflîndu-se în satete Taima, Al-Ula și Al-Jouf din peninsula Arabică.

SPORT

Scriu, și luna tirăște de-a latul Mării de arbori incendiati: un portocal cu fructele dogorind de fulgere și un mestecăc cu frunza înțepată de primele smintei ale toamnei.

Lectura studiului lui Fustel de Coulanges ne-a înfățișat încă o dată marea problemă a educației clasice în afara cărîmilor și nu pot forma o bună cetățeni și nici un fel de tipuri cu aspirație plentudinară.

Aurel-Drăgoș Munteanu

P.S. Titlul exact al cărții citate de noi în «Reperul» din nr. 30 este: A.A. Volkov și I.A. Smirnova, Istoria literaturii XX veac. Dookitabriskii period, Moskva, 1977.

Dacă exteriorul de-a lungul timpului. După ce s-au dus la acoperșirile, ploile și pătura în case, cauzînd strîcătini și erodînd materialele de construcție.

ROMÂNUL «MILIONAR INCOCENT» al lui Ștefan Văzulescu este un succes extraordinar de public. Scrie cu mare viciune, cu o problemă care frizează aspecte politice.

FOST ANUNȚATA o nouă revistă dedicată studiilor folclorice, care va fi publicată de Centrul european de cercetări folclorice din Ilanggallan, sub patronajul Fundației culturale și Comunității europene.

ALAN JAY LERNER și un alt mare autor de muzicaluri. Vor fi organizate, de asemenea, seminarii și cursuri de vară, precum și expoziții documentare.

ALAN JAY LERNER și un alt mare autor de muzicaluri. Vor fi organizate, de asemenea, seminarii și cursuri de vară, precum și expoziții documentare.

ființa roșie a undelor soare, leagănă acum fluoarea de mătase de porumb și pirghio de sălcii aromatate. O puderie de păsări mici (deslușesc numai cîntecul chirei de sină) forțose în mestecești, plămîndî nechibzuținoasă dragoste, vinovăția-n jurăminte. Surid și-și vrea să fie în același timp și pe corăbii ce-și spun povești în largul apelor și-n marginea ariei de acasă peste care plănăză, amară, nepieritoare și luminată de susurul trestilor din bălți umbra nucuului uriaș pe care noaptea n-ajunge să-l acopere niciodată cu adevărat nici iarna. E în mine o fericire confuză, derutată de trenurile gonind spre București spre Mangalia. Ceva nelăcutat lui, un fel de încredințată, un sineț rozețat (coasa injunghind palmă?) o gîlceavă de ecouri suprapuse, o culoare corupind miresele mă atrage cu fruntea spre balustrada privorului. O clipă scurtă, cit să s-ascundă un fulger în țesătura caldă de mare și înfleg și ora din stăpă Dobrogei imprumută Mării Negre fanteziste verzi. Ca să le voi păstrăze nealterate pentru toate sărbătorile noastre.

Marea, stelele, stepea. O sărbătoare ca aceea pe care-o trăim e o visare omenească.

Fănuș Neagu

Luceafărul

Revistă editată de UNIUNEA SCRITORILOR din REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Redactor șef: Nicolae Dan Frunteletă, Mihail Ungheanu (redactor șef adjunct)

REDACȚIA: București, Piața Școlii nr. 1, tel. 17 32 09

ADMINISTRAȚIA: Calea Victoriei nr. 115, tel. 50 74 95

Tiparul executat la: COMBINATUL POLIGRAFIC CASA ȘCOLII